

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E.

Kiadó :
Az Országos Erdészeti Egyesület.

Szerkesztő :
Bedő Albert.

Megjelenik minden hónap 28-án.

Harmincznegyedik évfolyam. V. füzet. 1895. május hónap.

Előfizetési díj egy évre 8 frt. Az Országos Erdészeti Egyesület azon alapító tagjai, kik legalább 150 frt alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is a 8 frt évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Oly alapító tagok, kik 150 frtnál kevesebbet alapítottak, 3 frt kedvezményi árért járathatják.

— Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapestben, Lipótváros, Alkotmány-utca, 10. szám. II. emelet. —

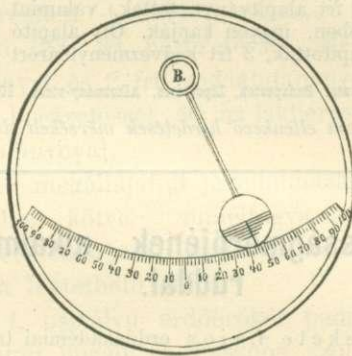
A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltetnek.

Goulier famagasságmérőjének alkalmazása mérő rúddal.

Irta: Fekete Lajos erdőakadémiai tanár.

E műszer, melyet Goulier francia ezredes katonatisztek számára és más czélokra talált fel, igen jól bevált famagasságmérőnek, s mint ilyen, irodalmunkban legelőször e lapokban volt P. D.-től kivonatossan ismertetve (1888. évf. 375. l.), s azután a Soltz és Fekete erdőbecsléstana II. részében. — Mindazáltal, hogy az olvasót megkíméljük az utána nézés fáradságától, ide mellékeljük a műszer leglényegesebb részének a képét (1. kép). Ez egy fémlap, R középpontból irott, 90 fokra terjedő körívvel, mely a közepén látható O pontból kiindulva, mindkét oldalt a szögek 100-szoros tangenseinek megfelelően van beosztva és számozva. R középpontból egy

függély indul ki, melynek fémszára egy nehezítő korongban végződik. A korong kiélesített alsó felén van a mutató jegy, melynél a függély állása leolvastatik. Ez az egész (itt a csinoság kedvéért kör alakú) fémlap egy 11 cm. széles s ép oly hosszú négyzet alakú fakeretben van elhelyezve, melynek a felső szélével egyközű irányzó készüléke van, a melyre RO vonal természetesen merőleges. Ha már most az irányzó készülékkel valamely pontot megirányzunk, akkor a függély mutatójánál leolvasott szám adja azon szög tangensének 100-szorosát,

1. kép.

melyet az irányvonal a vízszintes sikkal alkot. Rendkívül emeli e műszer használhatóságát egy rugókészülék, mely a függély R pontjával van kapcsolatban. A rugó a keret hátsó lapján van elhelyezve s végét egy gomb képezi, melyen a függély tengelye áthalad. Ha a gombot ujjunkkal megnyomva tartjuk, akkor a függély szabadon játszik, ha ellenben a nyomást megszüntetjük, akkor a függély odaszorítottatik s elfoglalt helyzetét kényelmesen leolvashatjuk. Ehhez még csak azt teszszük hozzá, hogy a műszer megóvása végett az említett kerettel szemben, evvel egy hasonló fatáblácska van saroklemezekkel össze-

kötte, s így az egész, mint kis szelencze, összezárható. E fedél-tábla belső oldalán egy tükör foglal helyet, melyen a függély bejátszását az irányzás közben szemlélhetjük, sőt annak állását bármely pillanatban le is olvashatjuk, mert a tangens számok a rendesen irt számok alatt még azok tükörképeivel is meg vannak jelölve. Ez a famagasságmérésnél ugyan szükségtelen, mert itt a rugókészülék ujjunk nyomásának megszüntetésével odaszorítja a függélyt s annak állását aztán könnyen leolvashatjuk; ellenben szükséges a tükör akkor, ha bizonyos tangensnek megfelelően akarjuk a műszert irányozni. Ha pl. $20/100$ -os lejtet akarunk kitűzni, akkor a tükörben kell megfigyelnünk, mikor a függély a 20 számnál játszik, s ez a keresett irány.

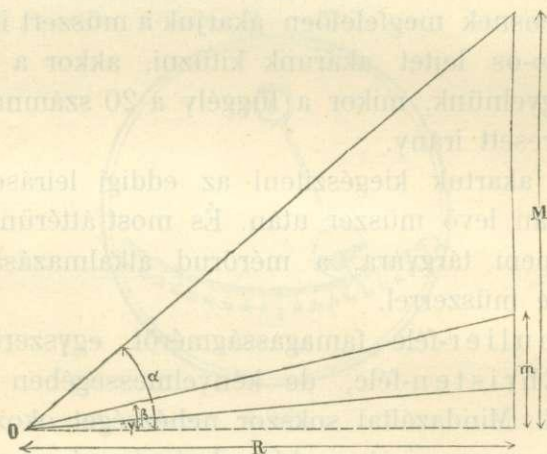
Ezzel akartuk kiegészíteni az eddigi leírásokat, egy birtokunkban levő műszer után. És most áttérünk e cikk tulajdonképeni tárgyára, a mérőrud alkalmazására, kapcsolatban e műszerrel.

A Goulier-féle famagasságmérőt egyszerűségében csak a Christen-féle, de kényelmességében egy sem mulja felül. Mindazáltal sokszor nehézséget okoz a megméréndő fa vízszintes távolságának megmérése, melynek szorzata az emelkedési szög tangensével adja tudvalevőleg a szemlélő és szemlélt pont közötti magassági különbséget. Épen e vízszintes távolság megmérését teszi feleslegessé a mérőrud alkalmazása. Ha sok fa magasságát kell megmérni, akkor legjobb egy 4 méteres mérőrudat készíteni száraz fenyőfából, végén T alakban egy 10 cm-es, fehérre festett keresztléczeckével; de lehet illet a mérendő fák magasságához képest 3 vagy 2 méterest készíteni egy egyenes póznából az erdön is.

A mérési eljárás elméletének kifejtésére az első pél-

dában úgy választjuk meg a néző helyzetét a megméréndő fához, hogy minden irányzás a vízszintes sík fölé essék, azaz, hogy az irányvonalnak ezzel bezárt szögei tevőlegesek legyenek. Ennek az esetnek felel meg a 2. kép.

Legyen a fa magassága M , a mellette egyenesen tartott mérőrud magassága m , a fa vízszintes távolsága O szemtől legyen R , a fa csucsjára vetett irányvonal emelkedési szöge α , a mérőrud csucsjára vetetté β . és a

2. ábra.

fa és mérőrud tővére vetett irányvonalé γ ; akkor az elemi háromszögmértan elmélete szerint:

$$M = R \operatorname{tg} \alpha - R \operatorname{tg} \gamma,$$

és

$$m = R \operatorname{tg} \beta - R \operatorname{tg} \gamma,$$

e szerint

$$\frac{M}{m} = \frac{R \operatorname{tg} \alpha - R \operatorname{tg} \gamma}{R \operatorname{tg} \beta - R \operatorname{tg} \gamma}$$

de az egyenlet jobb oldalán álló törtnek mind számláló-

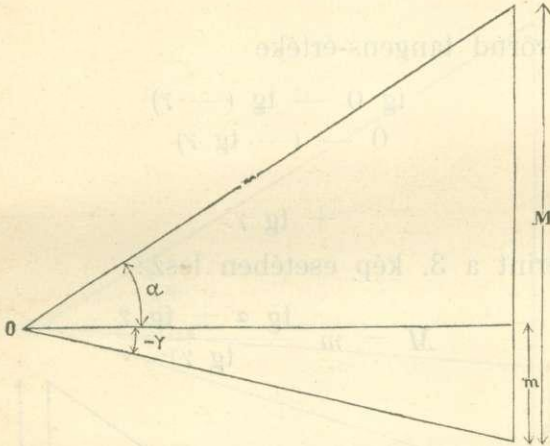
ját, mind nevezőjét oszthatjuk R -rel, anélkül, hogy értéke változnék, s így lesz:

$$\frac{M}{m} = \frac{\operatorname{tg} \alpha - \operatorname{tg} \gamma}{\operatorname{tg} \beta - \operatorname{tg} \gamma}$$

s végre:

$$M = m \frac{\operatorname{tg} \alpha - \operatorname{tg} \gamma}{\operatorname{tg} \beta - \operatorname{tg} \gamma}$$

Ha $\operatorname{tg} \alpha - \operatorname{tg} \gamma$ kifejezést a fa magasságának megfelelő tangens-értéknek, $\operatorname{tg} \beta - \operatorname{tg} \gamma$ kifejezést pedig a mérő-rudnak megfelelő tangens-értéknek

3. ábra.

mondjuk, akkor fennebbi képletet így értelmezhetjük:

A fa magasságát kapjuk, ha a neki megfelelő tangens-értéket a mérőrud tangens-értékével elosztjuk és az osztatot a mérőrud hosszúságával szorozzuk. Már most, ha az egyes szögek, pl. β és γ vagy ezek egyike a vízszintes sík alá esik, azaz tagadó előjelű lesz, akkor ezek tangensei is tagadók lesznek; ha valamelyik szög 0-vá válik, akkor tangense is 0 lesz. A főbb eseteknek szemléltetésére szolgálnak a következő képek.

Legyen a 3. kép szerint $\beta = 0$ és γ előjegye tagadó (negatív); akkor a fa magasságának megfelelő tangens-érték lesz:

$$\operatorname{tg} \alpha - \operatorname{tg} (-\gamma)$$

vagy

$$\operatorname{tg} \alpha - (-\operatorname{tg} \gamma),$$

s végre

$$\operatorname{tg} \alpha + \operatorname{tg} \gamma$$

Ha tehát a függély a két irányzásnál a zérus pont különböző oldalára esik, akkor a tangensek összeadódnak.

A mérőrud tangens-értéke

$$\operatorname{tg} 0 - \operatorname{tg} (-\gamma)$$

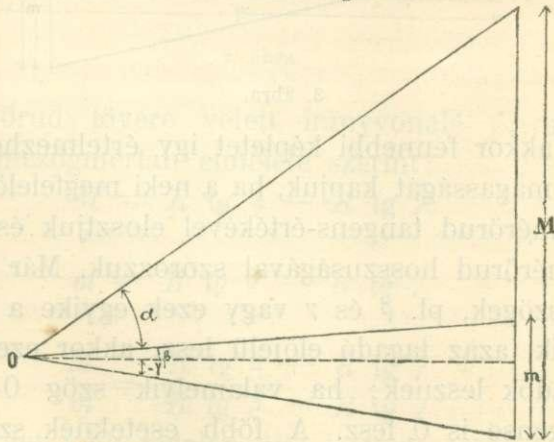
$$0 - (-\operatorname{tg} \gamma)$$

s végre

$$+ \operatorname{tg} \gamma.$$

E szerint a 3. kép esetében lesz:

$$M = m \frac{\operatorname{tg} \alpha + \operatorname{tg} \gamma}{\operatorname{tg} \gamma}$$

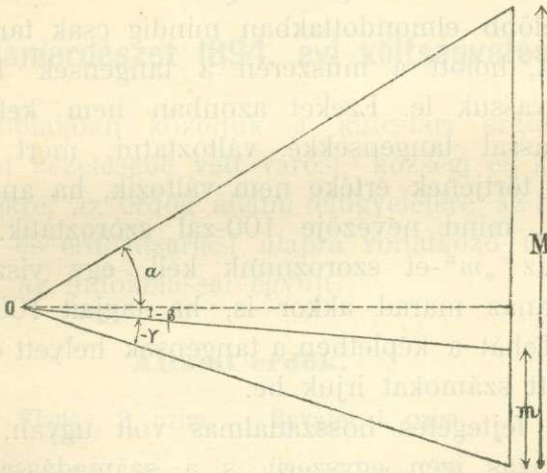
4. ábra.

A 4. kép által ábrázolt eset megoldása röviden:

$$M = m \frac{\operatorname{tg} \alpha - \operatorname{tg} (-\gamma)}{\operatorname{tg} \beta - \operatorname{tg} (-\gamma)}$$

$$M = m \frac{\operatorname{tg} \alpha + \operatorname{tg} \gamma}{\operatorname{tg} \beta + \operatorname{tg} \gamma}$$

Ez esetben nemcsak a fa, hanem a mérőrud csúcsára és tövére való irányításoknál is különböző oldalra esett a függély, s így a tangensek mindkét esetben összeadódnak.

5. ábra.

Végre az 5. képen ábrázolt esetben lesz:

$$M = m \frac{\operatorname{tg} \alpha - \operatorname{tg} (-\gamma)}{\operatorname{tg} (-\beta) - \operatorname{tg} (-\gamma)}$$

és a végrehajtás művelete után

$$M = m \frac{\operatorname{tg} \alpha + \operatorname{tg} \gamma}{\operatorname{tg} \gamma - \operatorname{tg} \beta}$$

Ez esetben a mérőrud csucsára s tövére való irányzásnál a függély mindig az egyik oldalra esett, tehát a tangensek egymásból levonatnak, még pedig a nagyobb „+“ jegyü tangensből a kisebb „—“ jegyü, s így az eredmény tevőleges, mint az előbbi esetekben is.

A fennebbiekből világos, hogy a fa, valamint a mérőrud tangens értékének kiszámításánál a tangensek egymásból levonatnak akkor, ha a függély a köríven a 0 ponttól mindkét irányzásnál egy oldalra, — ellenben összeadatnak, ha különböző két oldalra esett. Az eredmény egyébiránt mindég tevőleges.

Az előbb elmondottakban mindig csak tangensekről szóllottunk, holott a műszeren a tangensek 100-szoros értékét olvassuk le. Ezeket azonban nem kell 100-zal való osztással tangensekké változtatni, mert a képlet jobboldali törtjének értéke nem változik, ha annak mind számlálója, mind nevezője 100-zal szoroztatik. A tört, melylyel az „*m*“-et szoroznunk kell, egy viszonyszám, mely ugyanaz marad akkor is, ha tagjait 100-szorosan vesszük. Tehát a képletben a tangensek helyett egyenesen a leolvasott számokat írjuk be.

Ez a fejtegetés hosszadalmas volt ugyan, de maga az alkalmazás igen egyszerű, s a számadással jegyzőkönyvünk vagy naptárunk egy üres lapján azonnal készen vagyunk.

Mutasson pl. a 4. képnek megfelelőleg a függély a fa csucsára felfelé való irányzáskor 42-t, a mérőrud csucsára felfelé nézve 2-t, a fatövére lefelé nézve 8-at, akkor számítsunk a következő lesz:

$$M = 4 \times \frac{42 + 8}{2 + 8} = 4 \times \frac{50}{10} = 20 \text{ s így } M = 20 \text{ m.}$$

Vagy az 5. kép szerint leolvasunk a fa csucsára felfelé való irányáskor 33-at, a mérőrud végére lefelé való irányáskor 9-et, a fa tövére lefelé való irányáskor 18-at, ebben az esetben így kell számítanunk:

$$M = 4 \times \frac{33 + 18}{18 - 9} = 22.7$$

E kis számítási többlet sokkal kényelmesebb és kevesebb időbe kerül, mint a fától való vízszintes távolság megmérése.

Az államerdészet 1894. évi költségvetése.

Az alábbiakban közöljük a kincstári erdőkre, az államerdészet kezelésébe vett városi, községi és közbirtokossági erdőkre, az erdők állami felügyeletére, az országos erdei alapra és erdővásárlási alapra vonatkozó 1895. évi költségvetést az indokolással együtt.

Állami erdők.

Kiadás, 2. czim. — Bevétel, 1. czim.

Az állami erdők 1895. évi költségvetésének szerkezete az eddigőtől annyiban tér el, hogy az állami kezelés alá vett községi, stb. erdők költségelirányzatát nem csupán általányszerűen tünteti ki, a mint az eddig az illető fejezet 22. és 23. rovata alatt a kiadásokra s 7. és 8. tétel alatt a bevételekre nézve volt felvéve, hanem az alább részletesen felsorolt okokból szükségesnek találtam az állami erdők czimének berendezését akkép módosítani, hogy egyfelől a kincstári erdők, s másfelől az állami kezelésbe vett községi erdők kiadásai és bevételei elkülönítve tárgyalassanak, s az állami kezelésbe vett községi erdők szükségletei és fedezete ne általányszerűen, hanem teljes részletességgel mutattassanak ki.

Rovat	K i a d á s o k	1895.	1894.	1895. évre tehát	
		évi előirányzat		több	keve- sebb
		f o r i n t			
Kezelési kiadások.					
1	Személyi járandóságok	933666	851950	81716	—
2	Iroda- és szolgatartási átalányok	13775	13761	14	—
3	Egyéb irodai költségek	28175	27383	792	—
4	Lótartási és utazási átalányok ...	96380	96730	—	350
5	Egyéb utazási költségek	99570	96300	3270	—
6	Kezelési épületek fentartása	37401	63205	4196	—
7	Jutalmak és segélyek	8340	12440	—	4100
8	Egyéb előre nem látható költségek	22080	19730	2350	—
8a	Perköltségek	6020	5420	600	—
	Összeg	1275407	1186919	88488	—
K ö z t e r h e k.					
9	Adó és egyéb közköltségek	574355	577935	—	3580
10	Egyházi és jótékony czélok	69195	67607	1588	—
	Összeg	643550	645542	—	1992
Ü z l e t i k ö l t s é g e k.					
11	Erdőrendezés és felmérés	71000	72917	—	1917
12	Tüzifa-vágatás és szállítás	1118656	1073500	45156	—
13	Épület- és műszerfa-vágatás és szállítás	747570	771798	—	24228
14	Fagyártmányok előállítása	312185	266589	45596	—
15	Faszén termelése és szállítása ...	142270	137081	5189	—
16	Erdőművelés	202612	201662	950	—
17	Mellékhaszonvételek	30166	28460	1706	—
18	Üzleti épületek és szállítási esz- közök	231804	248741	—	16937
19	Anyagok és termények vásárlása	93424	93450	—	26
20	Leltári tárgyak beszerzése	23850	23609	241	—
21	Egyéb előre nem látható költségek	40170	39596	574	—
	Összeg	3013707	2957403	56304	—

Rovat	K i a d á s o k	1895.	1894.	1895. évre tehát	
		évi előirányzat		több	keve- sebb
		forint			
22	Az állami erdőtisztek fizetéseinek szabályozására	—	57000	—	57000
23	Állami segély az országos erdei alapnak az erdősítések és esemetekertek költségeinek részbeni fedezésére.....	10800	—	10800	—
	Kiadások főösszege	4943464	4846864	96600	—
	B e v é t e l e k.				
1	Főhasználat:				
	a) tűzifa	2255653	2172807	82846	—
	b) épület- és műszerfa	4064846	3879339	185507	—
	c) fagyártmányok.....	405844	381533	24311	—
	d) faszén	303572	292446	11126	—
2	Mellékhaszonvételek	635818	638399	—	2581
3	Anyagok és termények	44180	41810	2370	—
4	Leltári tárgyak	1820	3594	—	1774
5	Téritmények.....	1385	470	915	—
6	Egyéb bevételek	158958	151835	7123	—
6a	Perkoltségek.....	5430	4740	690	—
	Bevételek főösszege	7377506	7566973	310533	—
	Összesen			81716	frt.

*) A személyi járandóságoknál kitüntetett 31716 frt többletben bennfoglaltatik:

1. Az 1894. évre már engedélyezett 57000 frt fizetés-javítási átalánynak a kincstári erdőket kezelő tisztikarnak jutott része 39230 frt.
2. A fizetések folytatólagos javítására ..... 24000 „
3. Az erdőöröknek tűzifa és földváltásra, a hol ez természetben ki nem adható ..... 1236 „
4. A ministerium központjában alkalmazott és a mult év végéig a központi költségek közé felvéve volt erdőszámvévőségnak 1895-től kezdve a kezelés terhére eső és már évek óta rendszeresített illetményei ..... 15450 „
5. Ujból rendszeresítendő 4 számvevőségi gyakornok illetménye ..... 1800 „

Összesen ..... 81716 frt.

I. Kincstári erdők.

A magyarországi és horvátországi kincstári erdőknél az 1895. évre előirányzott rendes kiadások és bevételek összehasonlítva az 1894. évi költségvetésnek a magyarországi és horvát-szlavonországi kincstári erdőkre vonatkozó tételeivel, a 498. és 499. lapon levő táblázatban vannak sommásan és rovatonként kimutatva.

A részletezés szerint a kincstári erdők 1895.-i összes bevételei	7,877.506	frt,
rendes kiadásainak összege	4,943.464	„
s a várható tiszta jövedelem	2,934.042	frt.

Összehasonlítva az 1895. évi előirányzatot az 1894. évvel, kitűnik, hogy az 1895. évben

a remélhető rendes bevétel	310,533	frttal,
a rendes kiadás pedig	96,600	„
nagyobb és ehhez képest a tiszta jövedelem ...	213,933	frttal

kedvezőbb.

A kiadások és bevételek egyes rovatain mutatkozó eltérések indoklásául a következőket terjesztem elő:

Kiadás.

Kezelési kiadások.

1—8/a. rovat.

A kezelési költségek összes rovatain együttvéve 88.488 frt többszükséglet mutatkozik azért, mert a *személyi járandóságok* rovata alatt az 1893. évi IV. t.-cz. rendelkezése értelmében az erdőtisztai személyzet járandóságainak fokozatos szabályozása következtében szükségessé váló többköltség fedezetéről legalább részben gondoskodnom kellett.

Az állami tisztviselők illetményeinek szabályozásáról szóló 1893. évi IV. törvényczikk 21. §.-ának d) pontja szerint a törvény határozmányai alá nem tartozóknak jelentettek ki az állami erdészethnél, az erdőfelügyelőségeknél, és az országos erdei alaphól fenntartott intézeteknél alkalmazottak; de ugyanott kimondatott az is, hogy ezek külön intézkedés alá esnek.

Az államkormányzat legtöbb ágazatainál a fizetés- és lakpénzfelemelés a törvény czéljának megfelelően már alkalmazást nyert;

mig elenben az állami erdőtisztek illetményeinek szabályozása érdekében 1894-ben csak az első bevezető lépés történt meg azzal, hogy a törvényhozás ez évre az állami erdőtisztek illetményeinek javítására átalányképen 57.000 frtot engedélyezett, mely összegből a kincstári erdőket kezelő tisztikarra 39.230 frt, az állami kezelésbe vett községi erdők kezelésénél, a kir. erdőfelügyelőségeknél és az erdőőri szakiskoláknál alkalmazottakra pedig 17.770 frt esett.

A fizetések szabályozásának ezen első részéből a megjelölt átalányösszeg felosztása után az új fizetési osztályok fizetési fokozatai közül a III-ik, vagyis az utolsó fizetési fokozatba a tisztikarnak csak egyik része jutott, a II-ik fizetési fokozat szerinti fizetést pedig egyetlen egy sem nyerhette meg.

Szükséges volt tehát a jövő 1895. évre is a fizetésjavítással legalább azon szerény határig elmenni, melyen az állambáztartás érdekei ez idő szerint megengednek; mert az erdőtisztől épen úgy megkívánatik a magasabb fokú főiskolai képzettség, mint bármely más hivatali ágazatnál alkalmazottaktól, mert az erdőtisztől is, mint amazoktól, érettségi bizonyítvány, az erdőakadémiának 3 éven át való sikeres elvégzése s két évi gyakorlati szolgálat után államvizsga letételének oklevéllel való igazolása követeltetik. Egyenrangú tehát az erdész kiképzetésénél fogva minden más felső tanintézeti kiképzéssel bíró egyénnel, s ezért kell is, hogy javadalmazás tekintetében is a többi államhivatalnokokkal egyenlő elbánásban részesüljön.

Ez idő szerint azonban ez még nincs meg, mert, miként fennebb is említettem, ez első feljavítás dacára az idézett törvény-cikkben megállapított fizetési osztályokba tartozók közül igen sokan még az illető osztály legalsó fokozatába sem juthattak be, s még ezen kívül az általános előléptethetési viszonyokat tekintve, abban a kedvezőtlenebb helyzetben vannak a többi államhivatalnokokkal szemben, hogy a magasabb fizetési osztályokba a személyzet összlétszámához képest aránytalanul kevesebb léptethető elő, s miután hazánkban is a magán-erdőtisztek javadalmazása a magyar állami erdőtisztek javadalmazásához képest általában jobb és oly kedvező, hogy az a törvény kereteit is jóval meghaladja, s miután még attól is tartani kell, hogy a képzetlenebb fiatal vagy tapasztaltabb tehetséges régebbi tisztviselők is lassankint az államszolgálatból kilépve,

egy-
 egyes erdőbirtokosoknál keresnek alkalmazást, gondoskodni kell arról, hogy az 1893. évi IV. törvényezikben megszabott fizetési határok fokozatosan elérhetőek legyenek, s hogy az állami erdőtiszteknek legalább egy része a jelenlegi rangfokozatoknak megfelelő fizetési osztály két alsóbb fizetési fokozatával összekötött járandóságok élvezetébe helyeztessék, és pedig oly módon, hogy a XI—VII-edik fizetési osztályokba tartozó erdőtisztek legalább egy kis része II., tulnyomó része pedig a III. fokozatba soroztassék be, a mi ily korlátolt mértékben azért vált szükségessé, mert a részletesen előirányzott összegekből az 1895. évben a magyar és horvát államerdőknél a még 23.500 + 6.000, összesen tehát 29.500 frt megtakarítandó, mert a költségvetésben létszám-szerűleg felvett fizetésekből azok fele része csak az 1896. évre lesz megadható.

A VI. fizetési osztályba tartozók, a kiknek száma igen csekély, miután ezen osztályban csak két fokozat van, tervezetem szerint egyenlő arányban osztandók be az 1-ső és 2-odik fokozatba.

Ragaszkodnom kell ezen célzatomhoz annyival is inkább, mert az erdőtisztek szolgálata nagy felelősséggel van összekötve, éjjelnappali tevékenységet igénylő, fáradságos és veszélyekkel járó, elszigetelt székhelyeik miatt a megélhetés költségesebb, mert a piaczoctól rendszeren távol laknak, gyermekeiket rendszerint házon kívül kell neveltetniök, a gyógykezelés körülményes és költségesebb stb.

De végül az állam érdekében lévőnek is látom az erdőtisztek anyagi helyzetének sürgős javítását, mert kezelésökre nagy értékű állanvagyon van bízva, főfeltétel tehát, hogy az illető független, lelkiismeretes, anyagi gondoktól lehetőleg ment egyéniség legyen, s mert a javadalmazás jelenlegi elégtelensége mellett kiválóbb tehetségű, önérzetes fiatalság a szaktól elriasztatik, holott más országokban a kormányzat részéről állampolitikai okokból is kedvezményezett erdészeti szolgálatra a tanuló ifjuság képzetebb része, s a miveltebb középosztály ifjusága versenyez.

A személyes járandóságok rovatán előirányzott 81.716 frtnyi többletnek azonban nem az egész összegét veszi igénybe az ekként tervezett fizetésszabályozás, hanem az erdészeti tiszt-

viselők fizetésének szabályozására az 1894. évi költségvetésbe csak sommásan felvett 57.000 frtból az államerdészeti tisztviselők fizetéseinak javítására eső 39.230 frt leszámításával csupán 25.236 frtot.

További 15.450 frtot tesz ki azon összeg, mely a ministerium központjában alkalmazott s 1894. év végéig a központi költségek közt elszámolt, jövőre azonban a kezelés terhére fizetendő „központi számvevőség“ egész évi és évek óta rendszeresített, tehát nem módosítható járandóságait képezi, mely összeg az erdőszámvevőség azon személyzeti létszámának felel meg, a melylyel az közvetlenül a ministeri központi számvevőséggel 1889. évben történt egyesítése előtt birt.

1.800 frtot végül az erdőszámvevőség személyzetének szükségképeni szaporítása végett voltam kénytelen e rovaton felvenni, egyrészt azért, mert az erdészeti számvevőségi ügykör az állami kezelésbe átvett községi stb. erdők tetemes szaporodása és az „országos erdei alap“ folytonosan növekedő ügykezelése következtében jelentékenyen kiterjedt, másrészt azért, hogy szakszámvevőségi erők neveléséről is gondoskodva legyen, szükséges volt négy gyakornoki állás rendszeresítéséről gondoskodni, s ezen célra vettem e rovaton az 1.800 frtot előirányzatba.

Meg kell még jegyeznem azt is, hogy a járandóságok javítása céljából felvett összeg nem csupán a fizetések emelésére fog szolgálni, hanem a fizetés 15⁰/₀-át kitevő és köztudomás szerint már szintén elégtelennek bizonyult lakpénznek a törvényes mértékre való emelésére is, mert ez idő szerint a természetbeni lakással nem bíró erdőtisztek a lakbért kivétel nélkül fizetésükből kénytelenek pótolni, sőt még a tervezett felemelés mellett is többször lesznek erre rászorulva.

Az államerdők tisztviselőinek központi létszámából a községi erdők központi létszámába átvett egy erdőtanácsosnak és egy főerdésznek 4.200 frt járandósága az államerdők költségvetéséből kivétellett és ennek helyébe a legkisebb javadalmazással ellátott erdőőrök fizetésének némi javítására 4.500 frt lett felvéve.

A *kezelési költségek* majdnem összes többi rovataim is vettem fel a mult évekhez képest valamivel nagyobb összegeket, mert a tényleges szükséglet a kezelési teendők folytonos szaporodása s

több régi épület megfelelő helyreállításának szüksége következtében emelkedik, kivéve a lótartási átalányok czimü rovatot és a jutalmak és segélyek rovatát, mely utóbbin, tekintettel a fizetések feljavítására, az 1895. évre 4.100 frttal kevesebbet irányoztam elő.

Közterhek.

9—10 rovat.

Az adó és közterhek rovatán a mult évi eredmény alapján a tényleges szükséglet szerint 3.580 frttal volt kevesebb előirányozható, ennek ellenében azonban az *egyházi és jótékonycélok* rovatán a szükséglet bizonyult 1.588 frttal nagyobbak, miért is annak fedezetéről kellett gondoskodnom.

Üzleti költségek.

11—21. rovat.

11. *Erdőrendezés és felmérés.* Az időközben megtörtént birtokrendezések és erdőelkülönítések következtében több helyt szükségessé vál az üzemtervek módosítása és új üzemberendezések belterjes foganatosítása, ezen rovaton a tényleges szükséghez képest a költségeket megközelítőleg oly összegben kellett előirányozni, mint a mely az 1894. évre engedélyeztetett, vagyis egészben 1.917 frttal szállithattam le.

12. *Tüzifavágatás és szállítás.* Ezen rovaton 45.156 frttal nagyobb költségösszeg vétetett fel, mint az 1894. évre, mert a vinkovcei főerdőhivatal és az államvasutak közt létrejött szerződés alapján 1894-től 10 éven át évi mintegy 30.000 ürméter tűzifa szállítandó, mely lekötött famennyiség következtében a közfogyasztás számára más tűzifa-hozamokat kell eladni. Ennél fogva szükségessé vált nagyobb termelési és szállítási költségek fedezetéről gondoskodni.

13. *Épületi és műszerfavágatás és szállítás.* E rovaton azért szállítottam le a költségeket, mert egyes erdőhatóságok kerületében erdőgazdasági tekinteteből kevesebb épületi és műszerfaanyag fog házilagosan termeltetni. Így ezen oknál fogva a mármaros-szigeti kerületben 1895-ben mintegy 7.000, a lipóújváriban

16.000, a soóváruban 16.000 frttal kevesebb költségre lesz szükség. A megfelelő bevételi rovaton mindazonáltal a jövedelem esökkenni nem fog.

14. *Fagyártmányok előállítás.* Tekintettel arra, hogy az állam vasutakkal létre jött szerződés alapján a vinkovcei főerdőhivatal kerületéből 10 éven át évi mintegy 70.000 vasuti bükkfatalp lesz szállítandó, ennek termelése és átadási helyre való szállítása költségeinek fedezetéül 30.000 frtot, továbbá az ungvári főerdőhivatal kerületéből szintén az államvasutaknak szállítandó talpfák termelése fokozottabban fogván megtörténni, végül számos más kerületben a saját építkezésekhez nagyobb mennyiségű fagyártmány szükségeltetvén, ezen okból még további 15.596 frtnyi és így e rovaton egészben 45.596 frtnyi többletet irányzok elő. Önként értetik, hogy ennek folytán a termelési többletnek megfelelőleg a bevételek is nagyobbak lesznek.

A bevételi többlet ugyan az előirányzatban csak 24.311 frttal van kitüntetve, tényleg azonban 72.311 frtot tesz ki, mert a vinkovcei főerdőhivatalnál szokásos elszámolás szerint, a fagyártmányokért befolyó bevételi összegek az „épületi és műszerfa“ czimű rovaton számoltatnak el, s így a fagyártmányokért 1895-ben ezen kerületben várható 48.000 frtnyi bevétel is előirányzatnak ezen említett rovata alatt fordul elő.

15. *Faszéntermelés és szállítás.* A faszéntermelés a szászsebesi erdőhivatal kerületében fog fokozódni, nagyobb mennyiség fogván a vajdahunyadi kir. vasgyárnak átadatni; ezért ezen rovat kiadási, de bevételi tételei is meghaladják az 1894-iki tételeket.

16. *Erdőművelés.* A felújításnak teljes mértékben való teljesítése és mutatkozó hézagok, valamint nagyobb tisztítások felerdősítése szükségessé tették a költségeknek 950 frttal való felemelését.

17. *Mellékhaszonvételek.* A besztercebányai erdőigazgatóság nagyobb mennyiségű fenyőmag termelését tervezi, mely czélra eddig külön költség nem volt. Ez okból emelkedik a szükséglet 1.706 frttal.

18. *Üzleti épületek és szállítási eszközök.* Minthogy a f. év folyamán rendkívülbb elemi rongálások elő nem fordultak, ezen

rovaton — a takarékoság legszélső határait szem előtt tartva — az 1894-iki szükséglethez képest 16.937 frttal kevesebb volt előirányozható.

19. *Anyagok és termények vásárlása.* Csak 26 frtnyi lényegtelen leszállítás volt eszközölhető.

20. *Leltári tárgyak beszerzése.* A tényleges szükség teszi indokoltá a 241 frtnyi többlet felvételét.

21. *Egyéb előre nem látott költségek.* A múlt évi eredmények alapján ezen kiadási tételt 574 frttal fel kellett emelni. Ezen rovaton számoltatnak el az elemi és rovarkárok okozta költségek, vágásörök ideiglenes felfogadásával járó költségek, a munkások gyógyszer-szükséglete stb; tapasztalás szerint pedig ezen kiadások majdnem évről-évre emelkednek.

22. *Az országos erdei alapnak adandó állami segély.* Az 1879. évi XXXI. t.-cz. alapján képezett országos erdei alapnak az alább 4-edik czim alatt foglalt indokolásban előadott s teljes méltánylást érdemlő körülményekre való tekintettel, erdőültetési és csemete-nevelési czélokra 10.800 frtnyi államsegély adományozását czélozván, ezen összeget itt egy külön tétel alatt vettem fel a kincstári erdők kiadásai közé.

Bevételek.

1—6. a) rovat.

1. a) *Tüzifaeladás.* Az ezen rovatnál várható 82.846 frt. nagyobb bevétel a vinkovcei főerdőhivatal és az államvasutak közt létrejött szerződés alapján szállítandó mintegy 30.000 ürméter tűzifaért befolyandó vételárból, továbbá az ungvölgyi h. é. vasut és az ahhoz vezetett erdei pályák kiépítése következtében értékesíthető nagyobb tűzifamennyiségért, ugyszintén a kolozsvári erdőigazgatóság kerületéhez tartozó dobresti erdőkből kitermelendő mintegy 40.000 ürméter fáért biztosított bevételek alapján várható.

b) *Épület- és műszerfa.* A besztercebányai erdőigazgatóság, a zsarnóczi és soóvári erdőhivatalok, végre a vinkovcei főerdőhivatal épületfahozamának bizton remélhető áremelkedéssel való értékesítése, az orsovai erdőhivatal használaton kívül állott némely

erdőrészeinek részben már szerződésileg biztosított értékesítése tette indokolttá a 185.507 frtnyi bevételi többlet előirányzását, melyből azonban 48.000 frt azon bükképületfaanyag után várható, mely mint fagyártmány a vinkovcei főerdőhivatalnál vasuti talpfára dolgoztatik fel a m. kir. államvasutak részére.

c) *Fagyártmányok.* Az ungvári főerdőhivatal a kiépült ungvölgyi h. é. vasut és erdei pályák segítségével az eddiginél több vasuti bükkalpfát fogván a m. kir. államvasutaknak szállíthatni, — ezen rovaton erre való tekintettel 24.311 frttal nagyobb bevétel volt előirányozható. Itt különben azon észrevételt kell még tennem, a melynek a kiadások megfelelő rovatán is adtam kifejezést, hogy t. i. ezen rovaton a bevételi többletet tulajdonképen 72.311 frt, de a vinkovcei főerdőhivatal a fagyártmányok rovata terhére termelendő vasuti bükkalpfáért befolyandó 48.000 frtot az „épület- és műszerfa“ rovatba vette fel, mert ez a bükképületfából kerül ki, minek következtében a többlet ezen előirányzattal az utóbbi rovat javára esik.

d) *Faszén.* A szászsebesi erdőhivatal a vajdahunyadi kir. vasgyárnak az eddiginél nagyobb mennyiségű faszenet fog szállíthatni, minek következtében a bevétel ezen a rovaton az előirányzott 11.126 frttal nagyobb lesz.

2. *Mellékhaszonvételek.* Több erdei tisztásnak a gazdasági tervek szerinti beerdősítése következtében a haszonberek apadván, a 2.581 frttal kisebb előirányzati tétel indokolt.

3. *Anyagok és termények.* Az előreláthatólag értékesíthető anyagok mennyiségére való tekintettel 2.370 frttal nagyobb bevétel vétetett fel.

4. *Leltári tárgyak.* A valószínűségnek megfelelően 1.774 frttal kevesebb lett előirányozva.

5. *Térítmények.* Az előrelátható körülményekre való tekintettel 915 frttal több volt előirányozható.

6. *Egyéb bevételek.* A múltban elért eredményekhez képest 7.123 frttal nagyobb bevétel vétetett fel.

6. a) *Perköltségek.* A múlt év eredményének és a valószínűségnek megfelelően ezen rovaton 690 frttal több volt az előirányzatba felvehető.

Jelentés

az erdővásárlási alap állapotáról.

Az 1884. évi XXVI. t.-cz. 1. §-a rendelkezése szerint „Az erdők értékesítéséről és vételről a földművelésügyi m. kir. minister évenként a költségvetés indokolásában jelentést tesz“.

Az idézett törvény ezen rendelkezéséhez képest tehát az urbéri rendezés következtében, avagy törvényhozási engedély alapján eladott állami erdők faállományáért befolyt pénzről és ennek felhasználásáról az 1893. évre a következő jelentést tehetem.

Bevétel.

Az 1892. év végeig eladott erdők területe tesz 35.592'47 kataszteri holdat.

Az 1892. évi pénzmaradvány álladéka	---	121.192	frt	70 ¹ / ₂	kr.
” ” ” takarékbetét	---	188.477	”	—	”
” ” ” bevételi hátralék	---	343.672	”	78	”
” ” ” vasuti törzsrészvény	---	267.600	”	—	”
1892. év végén az összes cselekvő vagyon álladéka	---	920.942	frt	48 ¹ / ₂	kr.

Az 1893. évi bevételek a következők:

1. A Markovits Lázárnak eladott 50 kat. holdnyi erdőrészt faállományának vételére 349 frt 12 kr.
2. Zab Georgenak eladott hollómezői 61 holdnyi erdőrészt faállományának vételére 1.251 frt 73 kr.
3. Határvonal kijelölése alkalmával Harsány községnek eladott 101 drb tölgy vételére 288 frt 40 kr.
4. A telepítésre átadott bogojevai erdő faanyagának vételár-részlete 62.025 frt 83 kr.
5. A Budapest fő- és székváros közönségének eladott 1122'6 kat. holdnyi — Budakesz község határában fekvő — erdőrészt faállományának vételére 223.000 frt — kr.

6. A felső torontáli ármentesítő társulat által birói egyesség alapján faérték fejében fizetett összeg	1.630	frt	54	kr.
7. A bogojevai felső erdő II. vágássorozatóból telepítési célra kihatott 27·2 kat. hold erdőterület faanyagának vételára	6.300	frt	—	kr.
8. A monostorszegi községi jegyző és tanító részére kihatott 35 kat. holdnyi erdőterület faállományának vételára	2.582	frt	07	kr.
9. A gödöllői erdőhivatal kerületében levő Langenthal nevű erdőrészben üzemen kívül termelt tűzifa vételára	12.358	frt	19	kr.
10. Vételár-hátralékok utáni kamatok	4.993	„	62 ¹ / ₂	„
11. Takarékbetétek utáni kamatok	9.053	„	13	„
12. Regale-kötvények szelvénykamatai	121	„	50	„
13. Az országos erdei alapnak adott 12.000 frtnyi kölcsön utáni kamatok 1893. április 15-től 1893. december 31-ig	256	„	—	„
14. A kiadások fedezésére a takarékbetéből felvett összeg	23.678	„	36	„
15. Az országos erdei alap által visszafizetendő kölcsön	12.000	„	—	„
16. Idegen pénzek	9.646	„	14	„
17. Visszatérített előlegek	23.646	„	14	„
18. Vasuti törzsrészcvények: 240.000 forint hozzájárulási hányad ellenében ungvölgyi helyi érdekű vasuti törzsrészcvények	240.000	„	—	„
19. Regale-kártalanítási kötvények	1.350	„	—	„
1893. évben tehát eladatott 1.295·8 kat. holdnyi erdő, s a bevétel	634.525	frt	77 ¹ / ₂	kr.
Az 1893. év elején volt álladékkal együtt 34.888·27 holdat tesz az eladott erdők területe, az összes bevétel pedig az 1893. év elején volt álladékkal együtt 1893. év végén	1.555.468	„	26	„
tesz ki (ebből bevételi hátralékokra esik).	479.079	frt	10	kr.

Kiadás.

Az 1892. év végéig megszerzett birtokok területe 66.846'44 kat. holdat tesz ki.

Az 1892. év végén a terhelő (kiadási) hátralék volt --- --- --- --- --- --- --- --- --- 30.625 frt 23 kr.

Az 1893. évi kiadások a következők:

1. A gödöllői erdőhivatal kerületében több féltől vásárolt 13'98 holdnyi ingatlan vételára --- --- --- --- --- --- --- --- ---	3.694 frt 50 kr.
2. Ugyanazon erdőhivatal kerületében magánosoktól vásárolt 5'76 holdnyi ingatlanok vételára --- --- --- --- --- --- --- --- ---	1.391 „ 12 ¹ / ₂ „
3. Ugyanazon erdőhivatal kerületében vásárolt 21'79 kat. holdnyi ingatlan vételára --- --- --- --- --- --- --- --- ---	4.954 „ 66 „
4. A kolozsvári erdőigazgatóság kerületében vásárolt 4'64 holdnyi ingatlan vételára --- --- --- --- --- --- --- --- ---	371 „ 25 „
5. Az ungvölgyi helyi érdekű vasut építési költségeihez való hozzájárulás fejében, 240.000 frt névértékű törzsrészesvény ellenében --- --- --- --- --- --- --- --- ---	240.000 „ — „
6. Regale-kártalanítási kötvényekért --- --- --- --- --- --- --- --- ---	1.350 „ — „
7. Az országos erdei alapnak kölcsönképen adatott --- --- --- --- --- --- --- --- ---	12.000 „ — „
8. Adott előlegek --- --- --- --- --- --- --- --- ---	9.646 „ 14 „
9. Visszafizetett idegen pénzek --- --- --- --- --- --- --- --- ---	9.646 „ 14 „
10. Térítmények --- --- --- --- --- --- --- --- ---	1.630 „ 54 „
11. A gyümölcsöző tőkékből a folyó kiadásokra felhasználtatott --- --- --- --- --- --- --- --- ---	23.678 „ 36 „
Az 1893. évben megszerzett birtokok területe 46'17 kat. hold, az 1893. évi kiadások összege --- --- --- --- --- --- --- --- ---	308.362 „ 71 ¹ / ₂ „
Az 1893. év elején volt álladékkal együtt: a megszerzett erdők területe 66.892'61 kat. hold; a kiadások fősszege --- --- --- --- --- --- --- --- ---	338.987 „ 94 ¹ / ₂ „
(Ebből terhelő hátralék 11.718 frt 74 kr.)	

Vagyoni állás 1893. év végén.

Összes bevétel	---	---	---	---	---	1,555.468	frt	26	kr.	
Összes kiadás	---	---	---	---	---	338.987	„	94 ¹ / ₂	„	
Az összes tiszta vagyon az 1893. év végén							1,216.480	frt	31 ¹ / ₂	kr.

és pedig:

1893. évi pénzmaradványban	---	---	---	---	---	75.371	frt	31 ¹ / ₂	kr.
Takarékbetétekben	---	---	---	---	---	164.798	„	64	„
Bevételi hátralékokban	---	---	---	---	---	479.079	„	10	„
Vasuti törzsrészvény	---	---	---	---	---	507.600	„	—	„
Regale-kárt. kötvény	---	---	---	---	---	1.350	„	—	„
						1,228.199	„	05 ¹ / ₂	„
Levonva a kiadási hátralékot	---	---	---	---	---	11.718	„	74	„
Marad tiszta cselekvő vagyon	---	---	---	---	---	1,216.480	frt	31 ¹ / ₂	kr.

Az erdővásárlási alap jelenlegi állapotáról való tájékozás végett még a következőket van szerencsém megemlíteni.

1893. év végével az alap rendelkezésére állott tehát:

1. Készpénzmaradvány	---	---	---	---	---	75.371	frt	31 ¹ / ₂	kr.
2. Takarékbetétekben	---	---	---	---	---	164.798	„	64	„
3. 1894-ben eddig befolyt bevételek	---	---	---	---	---	125.923	„	04	„
Összesen	---	---	---	---	---	366.092	frt	99 ¹ / ₂	kr.

1894. évben már kiutalványoztatott:

1. A Szelényi-féle tátra-lomniczi birtok megvételére	---	---	---	---	---	30.000	„	—	„
2. A gróf Teleki-féle erdélyi birtok vételára	---	---	---	---	---	254.677	„	06 ¹ / ₂	„
3. Ungvölgyi és szepsi-meczenzéfi vasut törzsrészvényeiért	---	---	---	---	---	68.000	„	—	„
4. Előlegekre	---	---	---	---	---	5.000	„	—	„
Összesen	---	---	---	---	---	357.677	frt	06 ¹ / ₂	kr.
Marad	---	---	---	---	---	8.415	frt	93	kr.

Az erdővásárlási alap terhére jövőre még a következő helyi érdekű vasutaknak törzsrészvények jegyzése útján való támogatása van tervben és pedig:

a) az ungvár-nagymihályi vasattal szemben	---	---	---	---	---	25.000	frt		
b) a gyulafehérvár-zalathnai vasuttal szemben	---	---	---	---	---	130.000	„		
c) az aszód-balassagyarmathi vasuttal szemben	---	---	---	---	---	58.000	„		
d) a novszka-dugoszelői vasuttal szemben	---	---	---	---	---	60.000	„		

e) a garam-berzencze-lévai vasutal szemben --- 250.000 frt összeg erejéig, mely összegek az alap ezután befolyó jövedelmeiből megfelelő sorrend szerint lesznek folyóvá teendők.

II. Az állam által kezelt községi erdők.

Az állami kezelés alatt álló községi stb. erdők bevételei és kiadásai, miként az állami erdők indokolásának bevezetésében fentebb már megemlítettem, eltérőleg az eddigi költségvetés szerkezetétől, itt elkülönítve tárgyaltnak.

Az eddigi költségvetésekben a községi erdők a magyarországi kincstári erdők részletezésének csupán külön rovatait képezték (a 7. és 8. bevételi és 22., 23. kiadási rovatokat), melyekben a bevételek és kiadások főösszegei általányszerűen voltak kitüntetve. Most azonban úgy a kiadások, mint a bevételek teljes részletességgel és a tényleges szükségnek megfelelően, egyfelől vármegyék s illetve városok szerint elkülönítve, s másfelől rovatok szerint felosztva tárgyaltnak, s hasonlóképen külön részleteztetnek a személyi járandóságok is, melyek eddig szintén a kincstári erdők személyi járandóságai közé voltak befoglalva.

Hogy az állami erdők eddigi költségvetéseinek összeállításánál nem ez az eljárás követett, annak oka az, hogy 1884-ben, midőn a községi erdők kezelése először jelent meg az állami költségvetésben, s később is még néhány évig, mindössze csak néhány város és vármegye községi erdeire terjedt ki az állami kezelés, s maga az intézmény is inkább csak kezdeményezés számba ment még akkor, úgy, hogy egyelőre nem volt elkerülhetetlenül szükséges a költségvetés addigi berendezését megváltoztatni. S az a körülmény sem képezhetett eddig nehézséget, hogy a kiadások általányszerűen a bevételek összegével irányoztattak elő, mert ha a tényleges kiadások el is tértek a bevételektől, az akkor még csekély különbözeteket fennakadás nélkül el lehetett számolni a kincstári erdők hitelének keretében.

Később azonban s nevezetesen 1889-től kezdve fokozatosan, minden évben több és több vármegye kérelmezte a községi, urbéres, közbirtokossági, egyházi, iskolai stb., szóval az erdő-törvény 17. §-a alá tartozó kisebb erdők állami kezelésbe vételét, még pedig oly okokra támaszkodva, melyeket közgazdasági tekin-

tetekből nem lehetett figyelmen kívül hagyni. Ennek folytán ma már 29 vármegyében és 5 városi törvényhatóságban az összes ilyen természetű erdők, három más vármegyében pedig a községi erdők tulnyomó része tényleg az állam által kezeltetik, úgy, hogy az állami kezelés összesen 4.385 község határában 6.976 külön birtokra, s egészben 1.966.850 katasztrális hold erdőre terjedt ki, s 137 tisztviselőt és 47 altisztet foglalkoztat állandóan, nem számítva 30—40 olyan erdőakadémiát végzett fiatallembert, kik, mint műszaki díjnokok, az üzemtervek készítésénél kisegítő szolgálatot teljesítenek.

A községi erdők állami kezelése tehát többé nem tekinthető kísérletnek, hanem olyan intézménynek, melyet továbbra is fentartani és tekintettel arra, hogy fokozatosan a többi vármegyék is kérelmezni fogják az állami kezelést, okvetlenül fejleszteni kell.

Mindenesetre elérkezett az ideje tehát annak, hogy az állam-erdészeti szolgálat ezen új ágának szervezete és működése is kifejezést nyerjen az állami költségvetésben, annál is inkább, mert ily kiterjedt kezelés mellett az évi szükségleteket nem lehetséges többé a birtokosok által fizetett kezelési átalányok szűk keretébe beszorítani.

A szükségletek ugyanis, miként a jelen költségvetés bevételi és kiadási összegeinek összehasonlításából is kitűnik, jóval nagyobbak, mint a bevételek, sőt már a megelőző években is meghaladták a bevételeket, úgy, hogy a hiányt részben a kincstári erdők hiteléből, részben az országos erdei alap jövedelméből, s illetve — miután az országos erdei alap saját kiadásai mellett ezt a terhet már nem bírta meg, — az erdővásárlási alaphól vett kölcsönből kellett fedezni.

Annak pedig, hogy a birtokosok által szerződésileg fizetett kezelési átalányok a kiadásokat teljesen nem fedezhetik, nem a takarékoság hiánya az oka, hanem az a körülmény, hogy a szerződések megkötése alkalmával a birtokosokat nagyobb, megfelelő átalányok fizetésére kötelezni nem lehetséges.

A községi erdőket ugyanis sok vármegyében, s nevezetesen éppen azokban, melyekben aránylag véve ugysis kevés az erdő, s a

melyekben ép ezért a községi erdők gondos kezeléséről és ezen az uton jókarba helyezésétől a legégetőbb szükség volt gondoskodni, az erdőtörvény életbe léptetése már többé-kevésbé megrongált, sőt részben tönkre tett állapotban találta, úgy, hogy ezek nagy része nemcsak jövedelmet nem hajtott és nem hajthat még egy ideig, hanem ellenkezőleg a birtokosokra csak terheket rótt, melyeket bizonyos határon túl fokozni, a kezelési átalányok megszabásainál lehetetlen volt. Ennélfogva az állam sok esetben azon kényszerhelyzet előtt állott, hogy a törvényhatóságok sürgető kérelmeivel szemben vagy továbbra is jó sorsukra hagyja a szóban forgó, egyenként csekély jelentőségű, de összeségükben fontos közgazdasági tőkét képviselő községi erdőket, vagy pedig áldozatok árán is elvállalja azok kezelését s e végből oly összegben szabja meg az évi átalányokat, melyeket a szegényebb birtokosok még megfizetni képesek.

Azon fontos érdekekre való tekintetekből, melyek a községi erdők fentartását országszerte megkövetelik, hivatali elődeim, ahol csak lehetséges volt, az utóbbit tartották szem előtt s a szerződések megkötése alkalmával, a hol többet általában elérni nem lehet, megelégedtek azzal is, ha a tulajdonképeni kezelési költségek, vagyis az állandó kezelő személyzet alkalmazásával járó kiadások, évről-évre megtérítetnek, a rendkívüli és időszaki munkálatok költségeit, nevezetesen a háromszögelési, felmérési és üzemtervkészítési költségeket ellenben vagy számitáson kívül hagyták, vagy pedig beleegyeztek abba, hogy ezen munkálatok mérsékelten felszámított költségei, tekintet nélkül arra, hogy azokat az államnak már az első években kiadni kell, a többnyire 20 évre terjedő szerződési idő alatt kamatmentesen, csekély évi részletekben törlesztessenek.

Ily módon sikerült is elérni legalább azt, hogy az 1894. évig a tulajdonképeni kezelési kiadások teljesen fedezhetőek voltak a kezelésért fizetett átalányokból; a felméréseknél és üzemtervi munkálatoknál alkalmazott segédszemélyzet költségeit és az ezen munkálatoknál szükséges dologi kiadásokat, továbbá a többé-kevésbé elpusztult községi erdők újra erdősítésének előmozdítása céljából termelt és ingyen kiosztott csemeték költségeit ellenben ezen időpontig is több éven át a kincstári erdők és — miként már

emlitém — az országos erdei alap hiteléből, és miután ezen alap hitele nem volt elégséges, az országos erdővásárlási alaphól vett kölcsönből kellett fizetni.

Az 1894. évtől kezdve azonban a helyzet e tekintetben is lényegesen megváltozott, a mennyiben az 1894. évre tényleg már engedélyezett és 1895-re most előirányzott fizetésjavítások folytán a községi erdők bevételei a tulajdonképeni kezelési kiadásokat sem fedezhetik teljesen, mivel a szerződéskötések alkalmával csak az akkor fennállott fizetések és lakpénzek voltak a birtokosokkal szemben felszámíthatók.

Ennélőgva, hogy egyfelől a kincstári erdőket és az országos erdei alapot ne kelljen továbbra is oly kiadásokkal terhelni, melyek azokat tulajdonképen nem illethetik, de másfelől azért is hogy a községi erdők ma már kiterjedt kezelése a költségvetésben megfelelően bemutatva legyen, szükségesnek tartottam ezen kezelési ág kiadásait és bevételeit is részletesen tárgyalni.

A mi a községi erdők költségvetésének alaki berendezését illeti, meg kell jegyeznem, hogy miután a községi erdők kezelési kiadásai ugyanazon természetűek, mint a kincstári erdők hasonló nemű kiadásai, a községi erdők kezelési kiadásainál is ugyanazon rovatok vétettek fel, mint a kincstári erdőknél, azzal a különbséggel, hogy miután itt az állam által viselendő perköltségek nem fordulnak elő, ez a rovat elhagyatott.

Ellenben a kincstári erdők „adó és közterhek“ és „üzleti kiadások“ czime alá foglalt rovatokkal szemben a községi erdők költségvetésében „erdőrendezés és egyéb dologi kiadások“ czime alatt csupán négy rovat, t. i. az „erdőrendezés“, „csemetekertek és erdősités“, „leltári tárgyak beszerzése“ és „egyéb előre nem látott kiadások“ czimű rovatok vétettek fel, mivel az adót és egyéb közterheket s továbbá az anyag-termelés, szállítás és értékesítés költségeit nem az állam, hanem közvetlenül a birtokosok viselik, s így ezen rovatok a községi erdők költségvetésében nem is fordulhatnak elő.

Végül a bevételeknél mindössze két rovat vétetett fel, melyek közül az elsőben a vármegyék és városok által kötött szerződésekben megállapított kezelési átalányok, a másodikban pedig egyes, a főszerződésekbe be nem foglalt kisebb erdőbirtokosok járulékai,

továbbá a késedelmi kamatok és más kisebb bevételek vannak előirányozva.

A mi már most az ekként berendezett költségvetésben előirányzott összegeket s azok indokolását illeti, a következőket van szerencsém megjegyezni. Miként a részletezésből kitűnik, kezelési kiadásokra 255.266 frt, erdőrendezés és egyéb dologi kiadásokra pedig 56.497 frt, együtt tehát a szükségletek fedezésére 311.763 forint irányoztatott elő, mely összeggel szemben 1894-re a volt naszódvidéki közkégeknek 55.777 frt, s a többi községi erdőknél 181.888 frt, együtt tehát 237.665 frt vétetett fel, mihez azonban hozzászámítandó még a tisztviselői fizetések javítására 1894-re engedélyezett 57.000 frt átalány-összegeből a községi erdők kezelésénél alkalmazott tisztviselőkre eső 10.470 frt is, úgy, hogy ezek folytán az 1894. évi összes kiadások 248.135 frtra s ezzel szemben az 1894. évi tényleges többszükséglet 63.628 frtra tehetők.

A bevételek az 1894-re előirányzott 165.888 frt és 55.777 frt, együtt 221.665 frttal szemben összesen 232.100 frttal vannak felvéve, a bevételi többlet tehát 10.435 frt.

Végül a bevételek és kiadások között mutatkozó különbözet a fentebbi szám adatok szerint számítva, az 1894. évi költségvetés szerint 26.470 frtot, az 1895. évi előirányzat szerint pedig 89.663 frtot tesz ki.

Ezek előrebocsátása után az 1895-re felvett összegek részletes indokolásául a következők szolgálhatnak.

Kezelési kiadások.

1—8. rovat.

1. A személyi járandóságok rovata alatt 1895-re 172.826 frt van felvéve. Ezzel szemben az 1894. évi költségvetés személyi járandóságainak részletezésében fizetésekre, lakpénzekre, személyi pótléokra és fa- és földjárandóságokra, a naszódvidéki községeknél és a többi községi erdőknél mindössze 141.597 frt volt felvéve, mihez még a fizetésjavításra engedélyezett átalányból 10.470 frt járul. Az összes személyi járandóságokra tehát 1894-ben összesen

152.067 frt számitattott; a többlet tehát ezen rovatnál 1895-ben 20,759 frtott fog kitenni.

Ezen többletből 12.000 frt a községi erdőknél alkalmazott kezelőtisztek fizetés javítására és ugyanezen tisztviselők lakás-pénzének emelésére vétetett fel azon indokok alapján, melyek a kincstári erdők személyi járandóságok czimü rovatánál fennebb már részletesen előadattak. Az ezen rovatnál mutatkozó 20.759 frtnyi többletből eddig még nem indokolt 8.759 frtnyi összeget azon négy tisztviselői állomás javadalmazására kellett felvennem, melyek a községi erdők személyi járandóságainak részletezésében a „központi igazgatás“ czime alatt felvéve vannak s melyek a földmivelésügyi ministerium kebelében a községi erdők ügyeit intéző ügyosztályt képezik.

Ez az ügyosztály ugyanis már 1889. óta tényleg működik, mert a községi erdőkezelés központi intézkedésének megszaporodott teendőit ezen idő óta a kincstári erdők ügyeit intéző ügyosztályra bizni a szolgálat hátránya nélkül nem lehetett. Sőt a kérdéses 4 állomás közül 3, nevezetesen az erdőtanácsosi, főerdészi és erdészjelölti állomások tényleg már szervezve is voltak, ugy, hogy ezuttal csak egyetlen új állomás szervezéséről van szó.

Az erdőtanácsosi és főerdészi állomásoknál kitüntetett összes illetmények és az erdészjelölt fizetését képező összeg tehát nem képeznek költségzaporulatot, mivel ugyanezen összegek arányában egyfelől a kincstári erdők központi igazgatásának költségei s másfelől a községi erdők kezelő-személyzetének költségei kevesbedtek. Az erdészjelölt 300 frtnyi lakpénzét azonban ujonnan kellett felvenni, mivel a külső szolgálatnál alkalmazott erdészjelöltek nem bírnak lakpénzzel, a központban alkalmazottaknak ellenben törvényszerű igényük van.

Végül a mi az egyetlen új állomást képező főerdőtanácsosi állomást illeti, ennek illetményeit azért volt okvetlenül szükséges ezuttal felvenni, mert a községi erdők ügyosztályának vezetésével megbizott tisztviselő fizetése eddig egy, a kincstári erdők részére szervezett erdő-igazgatói állomás terhére utalványoztatott, ezt az állomást azonban továbbra is elvonni a kincstári erdők kezelésétől, a szolgálat hátránya nélkül nem lehet.

Egyébiránt miután a volt naszódvidéki községek a bevéte-

leknél kimutatott kezelési hányadon kívül a központi igazgatás költségeihez is hozzájárulnak évenként 3.000 frttal és ez az összeg a községi erdők bevételei közé tényleg fel is van véve, a szóban forgó központi főerdőtanácsosi állomással összekötött fizetés tényleg fedezetet is talál, az ezen állomással összekötött költség pedig eddig is utalványoztatott az állomást ellátó erdőigazgatónak.

2. *Irodabér-, és irodaszolgatartási és irodai átalányok.* Az ezen rovat alatt felvett 14.330 frt 84 irodahelyiség bérére, 88 tisztviselő iroda-átalányára, az irodák fűtésére, világítására és tisztántartására s ezen kívül egyszersmind 16 tisztviselő természetbeni lakásának bérére szükséges; ezen tisztviselők részére ugyanis, miután külön irodahelyiséget bérelni nem lehetett, olyan nagyobb helyiségek béreltettek, melyekben az irodán kívül a lakpénz megszüntetése mellett természetbeni lakást is kaphattak.

3. *Egyéb irodai költségek.* Az ezen rovat alatt előirányozott 1.473 frt a rendes irodai átalányokból nem fedezhető nyomtatványok és könyvek beszerzése s az irodai butorok és felszerelési tárgyak javítására szükséges.

4. *Lótartási átalányok.* A községi erdőknél alkalmazott kezelő tisztviselők az utazásaiknál felmerülő fuvar-költségek fedezésére, az erdészjelöltek és gyakornokok kivételével, kik a fuvar-költségeket esetről-esetre felszámítják, évi átalányban részesülnek, mely az erdészeknél és kezelő főerdészeknél 350 frtban, a központi főerdészeknél és erdőmestereknél 500, illetve 600 frtban van megállapítva. Az előirányozott 37.110 frt szám szerint ezen rendszeresített átalányok összegének felel meg, s teljesen megegyezik az 1894. évi költségvetésben megállapított lórtartási átalányok összegével.

5. *Egyéb utazási költségek.* Ez ezen rovat alatt előirányozott 27.725 frtból a kezelő-tisztek szabályszerűen felszámított napidijai s továbbá az erdészjelöltek és gyakornokoknak a kezelés érdekében tett utazásainál felmerülő esetről-esetre felszámított fuvar-költségei és egyszersmind napidijai fognak fedeztetni. — Ezek a kiadások, valamint az ezentul említendő kiadások is az 1894. évi költségvetésben nem voltak külön kitüntetve, s ezért összehasonlítás sem tehető azzal, azonban a szükséglet az 1893. évi tényleges kiadások figyelembe vételével állapított meg, még pedig a lehető legszigorubb takarékossgal, mit eléggé igazol már az is, hogy egy

tisztviselőre átlag alig 200 frt esik, holott egy-egy tisztviselőnek a kerületek szerint legalább 80—120 napot okvetlenül a külső szolgálatban, uton kell töltenie. Az előirányzott összeget tehát csak az elkerülhetetlenül szükséges utazások korlátozásával lehetett volna lejjebb szállítani.

6. *Kezelési épületek fentartása.* Miként fentebb már említettett, a községi erdőtisztek irodái általában bérelt helyiségekben vannak elhelyezve, melyek fentartása a bérlőt kötelezi. Zsarnóczán, Csikszeredán, Ujvidéken és Ungváron azonban az irodák s egyszersmind 5 tisztviselő részére kivételesen kincstári, s illetve vármegyei épületek állanak rendelkezésre, melyeknek a fentartásáról itt kell gondoskodni. Erre a célra vétetett fel az előirányzott 187 frt, mely előreláthatólag elégséges lesz a felmerülő kisebb javításokra.

7. *Jutalmak és segélyek.* A tervbe vett fizetésjavításra való tekintettel az 1895. évben nagyobb számu és nagyobb mérvű segélyezések és jutalmazások nem fognak előfordulni. A tapasztalat szerint beálló betegségi, halálozási és a tisztviselők nagyobb mérvű anyagi károsodását előidéző balesetekre való tekintettel azonban az előirányzott 1.650 frtnyi összeg felvételét még is szükségesnek tartottam, megjegyezvén, hogy abból egy tisztviselőre átlag alig 12 frt esik.

8. *Egyéb vegyes költségek.* Az előirányzott 965 frtból azon kisebb kiadások fognak fedeztetni, melyek természetüknél fogva az az eddig említett rovatokba nem sorozhatók be.

Erdőrendezési és egyéb dologi kiadások.

9—12. rovat.

9. *Erdőrendezés.* Az itt előirányzott 37.159 frt a községi erdők üzemterveinek elkészítésével kapcsolatos határrendezési felmérési, térképezési és egyéb üzemrendezési munkálatok költségeinek fedezésére szükséges. Ezen rendkívüli munkálatokat ugyanis a fennálló szerződések értelmében kevés kivétellel szintén az államnak kell teljesíteni a községi erdőkben, még pedig lehető rövid idő alatt, mert a rendszeres gazdasági tervek elkészítését és beterjesztését, — tekintettel a birtokosok érdekeire is, — hosszú időre elhalasztani nem lehet. Mindenesetre szükséges, hogy

az 1895. év végéig legalább az anyaország vármegyéiben, hol már kevesebb a hátralék, az összes enemű munkálatok befejeztesenek, hogy azután a következő években a munkaerő, az erdélyrészi vármegyékben összpontosíthatassék, s nagyobb munkaerővel a hátralévő munkálatok itt is, mielőbb elkészíttessenek.

E végből azonban az állandó kezelő személyzet mellé, megfelelő műszaki segítséget és segéd munkaerőt kell adni, mivel maga a kezelő személyzet a hátralévő teendőket nem végezheti el.

Nevezetesen szükséges lesz az 1895. évben legalább 40 akadémiát végzett műszaki dijnokot alkalmazni, kiknek egy forintnyi napidijai és tényleges utazási költségei átlag egyenkint 500 frtot, egészben pedig 20.000 frtot fognak kitenni.

Szükséges továbbá 36 állandó begyakorolt munkás, mert a birtokosok által kirendelt napról-napra változó napszamosok a nagyobb és fontosabb felméréseknél vezetés nélkül nem képesek segédkezni. Ezeknek a helyi viszonyok szerint 150—220 frttal engedélyezett évi bére, összesen szintén 5.985 frtot vesz igénybe. Háromszék és Csik vármegyében pedig a fennálló szerződések értelmében az alárendeltebb munkaerőt, az időről-időre felfogadott napszamosokat is az államnak kell alkalmazni, s erre a két vármegyében legalább 1.500 frt szükséges.

Fedezni kell továbbá az elkerülhetetlen dologi kiadásokat, nevezetesen a mérnöki műszerek javítási költségeit, a térképek készítéséhez szükséges rajz-papir, rajz-eszközök és rajz-szerek beszerzési költségeit, melyek együtt mintegy 2.700 frtot fognak igénybe venni, s hasonlóképen mintegy 1.837 üzemterv második példányának lemásolási költségét, mire — az eddigi tapasztalatok szerint — 3.674 forint lesz szükséges.

S végül ezen rovat hiteléből kell fedezni a 8 erdészjelöltnek és 25 erdőgyakornoknak az erdőrendezési munkálatoknál felmerülő napidijait és fuvarköltségeit is, melyek átlag 100 frtot, egészben pedig 3.300 frtot fognak igénybe venni.

Az itt részletezett költségek, melyek együttvéve az előirányzott 37.159 frtnak felelnek meg, részben tényleg utalványozva vannak; részben pedig az eddigi tényleges szükséglet arányában a lehető legtakarékosabb számítással állapították meg s ennél fogva az

1895. évre tervbe vett, el nem halasztható erdőrendezési munkálatok foganatosítására okvetlenül szükségesek.

10. *Csemetekertek és erdőültetések.* Az állami kezelés iránt kötött szerződések értelmében az állam a kezelésen kívül Szeged és Ujvidék városok erdeiben foganatosítandó erdőültetéseket is saját költségén köteles teljesíteni. A többi községi erdőkben már az erdőültetések foganatosítása nem az állam, hanem a birtokosok feladatát képezi, mind a mellett hivatali elődeim, tekintettel arra, hogy e nehéz feladatnak a szegényebb községek, volt urbéreszek, egyházak, iskolák stb. magukra hagyatva nem lettek volna képesek sikeresen megfelelni, 1889-től kezdve 11 törvényhatóság területén 36 helyen, összesen 71·7 kat. holdnyi csemetekertek telepítettek meg fokozatosan, melyeknek jelenleg 13,000.000 darabra tehető állandó csemete-készletéből évenként 6—7,000.000 darab csemete osztatik ki a szegényebb birtokosoknak az eddig kellően be nem erdőültetett vágások és kopár területek beerdősítésére.

Ezen jelenleg is művelés alatt álló csemetekertekre és a szegedi és ujvidéki erdőültetésekre szükséges az ezen rovat alatt előirányzott 17.353 frtnyi költség. Eddig ezen kiadások, a szegedi és ujvidéki erdőültetéseket és a banai csemetekert költségeit kivéve, melyek a községi erdők bevételeinek terhére adattak ki, az országos erdei alapból, legutóbb pedig az ezen alap terhére az erdővásárlási alapból felvett kölcsönnel fedeztettek.

Jövőre azonban már a fedezetről ezen a módon nem lehet gondoskodni, mert az országos erdei alap jövedelmeit saját kiadásai is teljesen igénybe veszik s ép ezért kölcsönrel sem lehet ezt az alapot többé megterhelni. Mindamellettt ezen csemetekerteket okvetlenül fenn kell tartani, mert az illető vidékeken azokra még égető szükség van. Abban az esetben ugyanis, ha az állam a sok elrongált erdő és kopár terület szegényebb sorsu birtokosait ingyen-csemeték kiosztásával nem segívezi, a sok nehézség leküzdése után most már megindult erdőültetések ismét visszaesést fognak mutatni, s az erdőtörvény rendelkezéseinek a legszigorubb büntetésekkel sem lehet kellően érvényt szerezni.

Ezért szükségesnek és indokoltnak tartottam ezen fontos közgazdasági feladatot teljesítő csemetekertek további fentartására és művelésére a községi erdők ezen rovata alatt előirányozni a

szükséges hitelt, annyival is inkább, mert az erdőtörvény az államot a kopár területek birtokosainak ingyen mag és csemetékkel való segélyezésére tényleg kötelezi is, már pedig ezen csemetekertek készleteinek jelentékeny része tényleg olyan elpusztított területek beerdősítésére adatik ki, melyeknek mielőbbi beerdősítése közgazdasági tekinteteből sürgősen szükséges.

11. *Leltári tárgyak beszerzése.* A községi erdőkezelésnél szükségelt leltári tárgyak többnyire irodai felszerelésekből, továbbá mérnöki műszerekből és eszközökből s a legszükségesebb szakkönyvekből állanak. Ezek eddig a kincstári erdők költségén szereztettek be. A most kért 1405 frtnyi csekély összeg a még szükséges mérnöki műszerekre, irodafelszerelési tárgyakra, s néhány szakkönyvre szükséges.

12. *Egyéb vegyes kiadások.* Az itt előirányzott 580 frtból azon kisebb kiadások fognak fedeztetni, melyek természetüknél fogva sem a kezelési kiadások rovatai alá, sem a 9—12. rovatok alá nem sorozhatók.

Bevételek.

1—2. rovat.

A községi erdők bevételei az 1894. évi költségvetésben a kincstári erdők 7. és 8. bevételi rovatai alatt két átalányösszegben, összesen 221.665 frttal voltak felvéve. Ezzel szemben most két rovatban, de a vármegyék szerint részletezve, összesen 232.100 frt, vagyis 10.435 frttal több irányoztatik elő a következő okokból:

1. *Kezelési költség fejében fizetendő átalányokra* 225.023 frt irányoztatik elő szemben azon 218.211 frttal, mely az 1894-re előirányzott 221.665 frt összes bevételből az ilyen átalányokra esett. Az ezen rovat alá tartozó bevételek tehát 6.812 frttal emeltettek és pedig a következő okokból:

a) a volt naszódvidéki községek által a kezelés központi költségeinek fedezésére fizetett 3.000 forint átalány, mely eddig a kincstári erdők központi igazgatásánál bevételképen lett elszámolva, most itt volt felveendő;

b) a beszterczei m. kir. erdőigazgatóság által kezelt volt

naszóvidéki községi erdők külső kezelési költségei az 1894-re már engedélyezett fizetésjavítások folytán 1.830 frttal emelkedvén, ugyanezen összeggel az eddigi átalányt is méltányosnak tartottnak emelni; hasonló okokból emelnem kellett a fehértemplomi vagyon-község átalányát is, és egyszersmind egyöntetűség szempontjából felvettem a költségvetésbe azon kiadásokat és bevételeket is, melyeket eddig a nevezett vagyon-község pénztára közvetlenül számolt el, úgy, hogy ezek folytán a vagyon-község átalánya egészben 2.115 frttal emelkedett;

e) viszont azonban az Arad vármegye által fizetett átalányt 133 frttal leszállítanom kellett, mivel a törvényhatóság által a kezelés átvétele alkalmával bejelentett adatok, melyek alapján az átalány megállapított, részben téveseknek bizonyultak, a ennek folytán az átalány összege is helyesbitendő volt.

2. *Egyéb bevételekre* az 1894. évre előirányzott összegben 3.454 frt számított volt, most pedig 7.077 frt irányoztatik elő. A 3.623 frt többletet a következő összegek képezik:

a banai állami csemetekertből oly birtokosoknak is adatik ki csemete, kik a csemeték ingyen kiszolgáltatására nem tarthatnak igényt, s a kiknek ezért a szükségelt készletek mérsékelt áron adatnak el. Ily bevételekből 1895-re 300 frt számítható;

Besztercze-Naszódvármegyében egyes egyházak és naszódi iskola és ösztöndíj-alap erdei is az állam által kezeltetvén, ezek a kezelésért összesen 1.410 frtót fizetnek, ez az összeg tehát szintén felvétellett most a bevételek közé;

Somogy és Szolnok-Doboka vármegyék birtokosai a szerződések értelmében az üzemtervek elkészítésének költségeit külön kötelesek megfizetni; ezen a czimen az első vármegyében 250, az utóbbiban pedig 800 frt fog előreláthatólag befolyjni;

végül Torda-Aranyos vármegye birtokosainak eddig 4.100 frttal számított átalányán kívül ezuttal még 1.300 frt is felvétellett a bevételek közé. Ezen vármegye birtokosainak kezelési átalánya ugyanis a szerződésben 5.400 frttal állapított meg, de azzal a kikötéssel, hogy abból 1.300 frtot a vármegyébe egy állami szolgálatba át nem vett régi erdőtisztnek fog kifizetni. Egyöntetűség okából most ezen összeg úgy a kiadások mint a bevételek közé felvétellett;

viszont azonban az ujvidéki erdők kezelésénél befolyó s a szerződés értelmében az államot illető időközi haszonbéréket az 1894-re előirányzott összeggel szemben 437 frttal leszállítanom kellett.

Erdőfelügyelőségek.

Kiadás, 3. czim

Az erdőfelügyelőségek előirányzatába — az 1894. évre megállapított költségvetéstől eltérőleg — 13.050 frttal nagyobb kiadás a tisztviselők fizetéseinek és lakpénzeinek javítására vétetett fel, a melyben egyébként bentfoglaltatik a törvényhozás által az 1894. évre az erdőtisztek illetményeinek feljavítására megszavazott 57.000 frtból az „erdőfelügyelőségek“ cziménél felhasznált 6.500 frt is, amely ezen czimnél az 1894. évi költségvetésben kifejezést nem nyert.

Országos erdei alap.

Kiadás, 4. czim. — Bevétel, 2. czim.

Az országos erdei alap előirányzatába az 1894. évre megállapított költségvetéstől eltérőleg 10.800 frttal nagyobb kiadást kellett felvenni.

A nagyobb szükséglet indokát leli azon körülményben, hogy a földbirtokosok a kopárok berdősítésére évről-évre nagyobb mennyiségű csemetét kérnek, s hogy már az 1894. évben sem volt lehetséges a törvényszerű igényeket kellő mértékben kielégíteni, mint-hogy pedig ezen igények ki nem elégítése az 1879. évi XXXI. t.-cz. 177. §-a b) pontjában foglalt rendelkezések ellenére, az erdősítések foganatosítását akadályozná meg: az erdőtörvény ez irányu rendelkezéseinek megtarthatása tekintetéből, s hogy a kopár területeknek országszerte hangsúlyozott s mindenki által szükségesnek ismert erdősítése teljesítésék, az 1895. évre e célra nagyobb összeg volt előirányzandó.

Indokolva van ezen nagyobb összeg továbbá az által is, hogy az 1895. évben elrendelendő és segélyezendő új erdősítéseken felül azon erdősítések is pénzsegélyben részesítendők, melyek az 1894. évben tett intézkedések alapján a Mezőség némely területein

a fiunei Karst vidékén, s több más közgazdasági szempontból beerdősítendő kopár területeken, az 1895. évben folytatólag fognak teljesíteni.

Az erdősítések érdekében felveendő 10.000 forint és a szakiskoláknál alkalmazott személyzet fizetésének javítására felvett 800 frt költséggel együtt összesen 10.800 forint hiány mutatkozik.

Ezen hiány fedezésére nézve tisztelettel meg kell jegyezni, hogy az állam rendes bevételeiből fedezendő, mert az országos erdei alapnak 100.000 frtnál nagyobb bevételre számítani nem lehet, s mert ezen 100.000 frtnyi bevétel is csak akkor és abban az esetben érhető el, ha az elkövetett erdei kihágások törvényszerű megbüntetése kellően végrehajtatik; nem tekintve azonban ezt a körülményt, nem szabad szem elől téveszteni azt sem, hogy az államsegély czímen igénybe veendő összeg, az 1879-iki XXXI. t.-cz. 177. §-ának 6. és 7. bekezdése szerint, tulajdonképen az állam által viselendő, s így tehát ezen kiadás szigoruan véve az országos erdei alapot nem terhelheti, hogy az országos erdei alap bevételei terhére termelt s illetve az 1893. év végéig díjmentesen kiosztott 104,000.000 csemetével 25,365 kat. hold kopár terület lett beerdősítve, s hogy csak a csemetetermelés megfelelő fokozása mellett lesz sikere annak az általános törekvésnek, mely a kopár területeknek mivelhető földekké való átalakítását czélozza;

hogy a 4-edik erdőőri szakiskola az erdélyi részekben az 1893. évben megnyitván, az országos erdei alap bevételei már nem elegendők arra, hogy azokból az állam által országos erdőgazdasági érdekből viselendő pénzsegélyek és a nagyobb mértékű csemetetermelés által, valamint az erdőőri szakiskoláknál alkalmazott tisztviselők illetményeinek szabályozása folytán felmerülő kiadások fedeztessenek.

Az előadott indokok alapján, s miután az állam az általa viselendő segélyekhez eddig hozzá nem járult, sem pedig az állam költségén erdőőri szakiskolát nem állított fel s mindezen kiadásokat — melyek más közigazgatási ágazatoknál az állam által viseltetnek, — eddig az országos erdei alap fedezte, tisztelettel kérem a szükségessé vált költségtöbbletnek megadását.

A legelő-erdők berendezése, okszerű kezelése, használata és felujítása.

Irta: Földes János m. kir. főerdész.

(Vége.)

21. FEJEZET.

Legelő-erdők a lucz fenyvesek s havasok táján.
(1000 méteren felül.)

Oly régióba lépünk most, hol az emberek jóléte, existenciája jóformán csak az erdőtől függ, hol az erdő pusztulásával a megélhetés, megmaradás feltételei is megszűnnek.

A lucz fenyő oly talajon vetette meg lábát, melyből az anyaközet sok helyen egészen fel van tárva, a talajt az erdő készíti, tartja fenn, őrzi meg, majd kizárólag feltétlen erdőtalajjal lévén dolgozik. De másrészt a marhatartás szintén nélkülözhetlen, mivel szántóföld jóformán semmi sincsen, ámbár, mint látjuk a talaj nagyon hamar leromlik.

Azért nagyon körültekintőnek kell lennünk, hogy e két ellentétes érdek egymás károsítása nélkül kielégítve legyen.

A lucz fenyő a mi szepesi Kárpátjainkban már a 900 és 1000 méter között mutatkozik, a bükkösökben, azon túl 1200 méterig a tulnyomó fanemet képezi, 1200 és 1300 méter között a zuzmó már egészen körülhálózza a lucz fenyő törzsét s nagy czafrangokban lóg le a vörös fenyő ágairól, jeléül annak, hogy itt az éghajlat már nem egészen kedvez e két fanemnek. Helyettük e magaslatokon a törpe fenyő (*Pinus pumilio*) és havasi fenyő (*Pinus cembra*) kezd előtérbe tolokodni s utoljára az egész térséget elfoglalja, egész 2000 méterig felhatolva (L. Szabó Adolf „Erd. L.” 1890. évi 691. lap.)

E vidékeken mindaddig, míg vasutakkal hozzájuk nem fértek s a fát piacra nem vihették, az erdőlegelő szolgáltatta a főjövedelmet még néhány évtized előtt. Mikor azután a fának keletje lett, akkor az erdőbirtokosok meg egyszerre rohamosan neki adták magukat az irtásnak, a nélkül, hogy a felujításról gondoskodtak volna, sőt a vágásterületek legeltetése által még a

természetes feljúlást is lehetetlenné tették. Némelyik az által gondolta luczosait fentarthatni, hogy azokat száralva kezelte; de miután az erősen gyéritett állabokban a legeltetést mégis megengedték, olyan 0·2—0·3 zárlatu erdőket kaptak, melyekben ép, egészséges magzadék nem volt található (Ugyanott).

Pedig a lucz fenyőt csak kellő nyugalomban kell hagyni s nagyon könnyen felkap a maga erejéből is. Ezeket az elrontott erdőket tehát nagyobb nehézség nélkül átalakítjuk rendes legelő-erdökké, ha $\frac{1}{3}$ részüket egészen tilalom alá helyezzük s az elnyomorodott fák aljában bemagzódás útján támadt csemetéket feleseperedni hagyjuk s ritkítás útján erőhöz segítjük, a többi részt kimélve legeltetjük s 90 éves fordával, 20 évi utó- s 10 évi előtilalommal az egész erdőt a már ismertetett módokon feljvitjük.

A lucz fenyőt az teszi legelő-erdőre kevésbé alkalmassá, hogy sekélyen futó gyökereit a marha letapossa, mi által annyira szenvednek az állabok, hogy ugy növekvésük, mint a fa minősége hanyatlik, minélfogva 80 éves korukig bélkorhadás nélkül alig tartható fen. (L. Szabó Adolf „Erdészeti Lapok“ 1890. évi 6911.) Igyekezni kell tehát más alkalmasabb fanemeket közbe elegyíteni.

Jó fának kinálkozik a mélyebb gyökerű jegenye s erdei fenyő, de legjobb szolgálatot tesz a vörös fenyő, mely a havasi legelőkre mintegy teremtvé látszik lenni, a hol mint a 4-edik fejezetben látjuk, 3 méteres sorokba kiültetve gyér lombzatánál fogva a fűnövést nemesak nem gátolja de határozottan gyarapítja és javítja.

A magasabb helyeken lehetőleg a melegebb déli oldalakra használjuk, míg a zordonabb éjszaki lejtőkre s csuesokra a havasi fenyő fog nagyon megfelelni, melynek ültetése oly módon történhetik, mint a vörös fenyőé. Az sok értékes jó tulajdonsága mellett, szintugy szereti a gyér állást, mint emez.

A lucz fenyő szintugy mint a bükk, csoportokban tartatik fenn s a többi fanemek közbetelepítése, alátelepítés itt is ugyan az, mint amott.

A bükkösökben előforduló nemes lombfanemek azonban, melyek lombjára itt oly nagy szüksége volna, a lucz fenyő régiójába már fel nem hatolnak.

Van azonban egy az erdészek által oly soká megvetett lombfanem, mely itt felkarolandó s a legelő-erdőre itt minden tekintet-

ben előnyös tulajdonságai miatt istápolandó. Ez a nyír (*Betula alba*), melynek már a bükkfaerdőben is szerepet juttattunk.

E fanemet újabb időben az erdészek is nagyobb figyelemre méltatják s különösen a luczok közé ajánlják.

Az „Erdészeti Lapok“ 1893. évi 485 és következő lapjain „A nyírfa erdőgazdasági jelentőségéről“ német eredeti után Péch Kálmán, m. kir. főerdész által közölt czikkben e fontos szerep nagyon ki van emelve, miért a legelő-erdőket közelebből is érdeklő következő sorokat felvenni szükségesnek tartom.

„Mindkét czikkirő (Schier és Dr. Fischbach Károly a „Forstwissenschaftliches Centralblatt“ 1892. VI. és XII. füzetében) észrevételeinek lényege a nyírfa alkalmazására vonatkozólag a következőkben foglalható össze:

1. A nyírfa mint közbeelegyített fanem — okszerű kezelést feltételezve vagy is, hogy e fanem kellő időben és fokozatosan megritkittatik és aztán teljesen eltávolittatik — előhasználat nyerése czéljából alkalmazást nyerhet üde, erőteljes talajon.

2. A hol természetes uton meg nem települne, ott megtelepítéséről mesterséges uton kell gondoskodni.

Ez Shier szerint legjobban sikerül a nyírfának utólagos közbekeverésével akként, hogy magvai a már meglevő csemetesorok között szórótnak.

Dr. Fischbach ellenben a nyírfának védő állabként való telepítését ajánlja és javaslatát egy, a Fürstenberg herceg pürgliezi (Csehország) uradalmában látott példával támogatja. Ebben az uradalomban ugyanis az előbb legegőnek használt területeket kellett beerdősíteni. Ezt a feladatot következőkép oldották meg. A területeket először tisztán nyírfamaggal vetették be; a magvak gyorsan kikeltek; a csemeték szépen fejlődtek, úgy hogy csakhamar szépen záródott nyírfaállab keletkezett; ezt azután mintegy 16—20 m. széles pásztákra osztották és a nyírfát minden második pásztán teljesen kivágták. Az így letarolt területekre vetés utján jegenye fenyőt telepítettek, mely a nyírfa védelme alatt pompásan fejlődött. (Fischbach a jegenye fenyőket 8 éves korukban látta).

Ezután már nem volt egyéb teendő a nyírfapászták fokozatos megritkítésénél és annak idején végleges eltávolításánál.

Fischbach azt hiszi, hogy a mit a jegenye fenyőnél tapasztalt, ugyan azt lehet a lucz fenyőnél is czélszerűen alkalmazni.

3. A védelem, melyben a nyírfa a lucz fenyőt, különösen fagynak kitett helyeken és déli oldalokon alig egy pár év lefolyásával részesíti, nem kicsinylendő, továbbá a rovarok a nyírfával kevert állabokban kevesebb kárt tesznek, a fenyőknek a vadak által való megrágása is kisebb mértékben fordul elő, mint tiszta lucz fenyesekben.

4. A lucz fenyő puha hajtásainak egyes tulszárnyaló nyírfáktól való meghorzsolásának nyesés által lehet elejét venni. E tekintetben a védőszemélyzet használható fel okszerűen, mely a nélkül, hogy e miatt más munkáját elhanyagolni volna kénytelen, rendes őrzései alkalmával könnyű szerrel megnyesegetheti a 3—4 m-es nyírfákat.

5. Az elegyített állab 10—20 éves koráig a lucz fenyő még keveset szenvedett a nyírfától; utóbbi azonban gyors növése folytán már annyira megerősödött, hogy kihasználásra már alkalmas. Ekkor kezdendő meg a nyírfák kiritkítása.

Megfelelő elosztásban egyes nyírfákat bátran a II fordaszakra hagyhatunk, a később bekövetkező előhasználati jövedelem fokozása czéljából.

6. Az állab 25—30 éve között a megmaradt nyírfákat végképp kikell szednünk; további fentartásuk már hiába volna.

A legelő-erdőben, mivel itt más szempontok mérvadók, 40 éves korig fenttartható a nyír.

Azt látjuk fentiekből, hogy a nyír 20 évig kár nélkül el lehet a luczok között s miután ekkor ugy is az első, a szükséges zárlatig történő ritkítást megteszszük a legelő-erdőkben, a luczoknak külön megvédése egészen elesik.

A lucz fenyő erdők között legelő-erdőkül a kevésbé lejtős és köves, 5—10⁰ hajlással bíró mélyebb talaju völgyfenekeket és a havasi legelőket fogjuk leginkább felhasználni; a többi, valamint a 25⁰-u és nagyobb lejtél bíró erdők határozottan elkülönítendőek s mint rendes erdők a törpe fenyő térségek pedig mint véderdők kezelendőek.

A luczos legelő-erdőket 0·4—0·5 zárlatban tartjuk és 6—7 holdat számítunk egy darab szarvasmarhára.

Természetes, hogy ha egyes kisebb terjedelmű meredélyek úgy esnek a legelőterbe, hogy azokat kikerülni nem lehet, ezeket 0·7 zárlatban tartjuk luczczal betelepítve s a marhát minél rövidebb ideig hagyjuk rajta legelni.

Ha valahol, úgy itt szükséges, hogy megbízható, kvalifikált pásztoraink legyenek.

Kihasználás, értékesítés. Az alomhasználatra itt leginkább szorul a népség, de egyszersmind legértalmasabb is, azért itt még inkább meg kell szorítani s a gyomfélékre és vágás alá kerülő tús fák galysaira szoritkozni.

A lombtakarmány s fűsarlózás, mint itt nélkülözhetlen, de egyuttal leghamarább ártó használat, szintén a legnagyobb ügyelettel gyakorlandó.

A fa, habár szekerem bajos elérni s leginkább csuszatókon kell leeregetni, mégis szép jövedelmet biztosít, mivel egyenes törzse legkülönbébb czélokra felhasználható épület- és műfát szolgáltat, mely tutajokba kötve vagy mint zsindey s fűrészáru, az egész országot bejárja, sőt országunk határán túl messze kivitetik.

Vannak itt erdők, melyek holdja 100 éves korban 1400—1600 forintot ér. A fának köbméterje 2 frt 50—4 frt tőárral fizetődik az usztató víz vagy más közlekedési eszközhöz való távolsága szerint s minthogy a törzsnek 75—80%-a válik be épületfának, a kisebb ár daczára s azért, mert egy holdon nagyon sok törzs van, igen nagy a bevétel.

A kérget is felhasználják cserzésre; rendszeren árverésen adják el, ürméterekbe rakva.

Mivel itt a legelőterületek szorosan az erdőkhez csatlakoznak, azok közé beékelődnek s azokban a fatermés fakereskedők által rendszerint több évre szerződésileg megvásároltatik, legjobb a legelő-erdők fáját is ezeknek ugyanazon feltételek alatt eladni.

22. FEJEZET.

A legelő-erdőket s legelőket érdeklő törvényes intézkedések.

Munkám megírásakor a „Mezőgazdaságról és mezőrendőrségről“ szóló törvényjavaslat már a képviselőház asztalán feküdt sidőközben letárgyaltván s elfogadtatván szentesített s életbe is lépett. E törvény megalkotása szintén igazolja, hogy mily célirányosan cselekedett az erdészeti egyesület, hogy a bevezetésben felsorolt s községi előljárók s néptanítók részére irt művek, valamint a legelő-erdőkre vonatkozó munka létrehozására a módot megadta; lényeges kiegészítő részei ezek az említett törvénynek, mert nélküle a községi előljárók s néptanítók a reájuk háruló befásítási munkálatokat alig teljesíthetnék s a gyermekek arra való oktatása sem volna lehetséges ily vezérfonalul szolgáló könyvek nélkül.

A jelen munkába vágó intézkedéseket, melyek a „legeltetésre“ valamint „a faiskolákra és fásításokra“ vonatkoznak, a a törvény II. és VI. fejezete tartalmazza; ezeket valamint a törvénynek bennünket közelebbről érdeklő többi szakaszait is záradékol ide iktatom.*)

A legeltetésről intézkednek a törvény I. fejezetének következő szakaszai:

... 6. §. Osztatlan közös tulajdont képező legelőknél az érdekelt birtokosok közgyűlése állapítja meg a legelőrendtartást, a legeltetés, az állattenyésztés s az apaállattartás módozatait.

Ha a legeltetéshez való jog egyes, a közösségben részes tulajdonosok közt kétséges és a jogosultság, illetve használat aránya biróilag ideiglenesen vagy véglegesen nem rendeztetett, addig míg a birói rendezés megtörténik, a közigazgatási hatóság a legeltetéshez való jog ideiglenes rendezéséről gondoskodik.

7. §. A közös legelőre nézve, az érdekelt birtokosok közgyűlése állapítja meg, hogy:

*) Munkám megírásakor még csak a képviselőház elé terjesztett törvényjavaslatnak szakaszait idézhettem; minthogy azonban időközben a törvény szentesített, célszerűnek láttam, hogy a javaslatból vett idézeteket a munka kinyomatásakor a törvény megfelelő szakaszaival feleltérjem. Szerző.

a) mennyi és minő állatot van jogositva minden egyes birtokos vagy községbeli lakos a legelőre bocsátani;

b) mily kötelezettség terheli azt, ki nem saját állatait bocsátja a közös legelőre, hanem jogának gyakorlását másnak engedi át.

12. §. Osztatlan közös tulajdont képező közlegelők csak akkor oszthatók fel, ha a földmivvelésügyi miniszter a felosztáshoz az engedélyt megadta.

Közös havasi legelőknél igazolandó, hogy más mivvelési módok alkalmazása esetén, sem a felosztás alá kerülő legelő, sem pedig az az alatt elterülő földek vizmosások képződése vagy a feltalajnak más módoni eltünése által, állagukban veszélyeztetve nem lesznek.

13. §. Vizmosásos és vizmosás veszélyének kitett területeken a legeltetés egészben vagy részben eltiltható.

Ha a létező vagy keletkező vizmosások másnak birtokát is károsítanak vagy kárral fenyegetnék, a szükséges óvintézkedéseket, esetleg ezen területeknek záros határidő alatti befásítását a hatóság elrendelheti s meg nem egyezés esetén a költségek viselése tekintetéből az érdekelttség arányában határoz.

Ha az érdekelttek a hatóság által elrendelt intézkedéseket a kitűzött határidő alatt, elfogadható indok nélkül, végre nem hajtának, a hatóság által kötelezettségeik teljesítésére annyiszor, a mennyiszor 200 koronáig terjedhető pénzbírsággal szoríthatók.

(Ez az utóbbi §., mely országos főerdőmesterünk Bedő Albert felszólalása folytán vétetett fel, igen közelről érinti a legelő-erdőket, mint melyek itt éppen a talajmivvelés legmegfelelőbb módját képezik a baj elhárítása végett.)

A törvény II. fejezete következőkép intézkedik a legeltetésről.

... „18. §. Legeltetni csak kellő felügyelet mellett szabad. Bekerített helyeken az állatok felvigyázó nélkül is legelhetnek.

Mennyiben kell a vasutak mentén legelő állatokra közbiztonsági szempontból fokozott felügyeletet gyakorolni, azt a vasuti üzletrendtartás és a fennálló külön szabályok határozzák meg.

A közutakon való legeltetés tárgyában az 1890 : I. t.-cz. 137. §.-ának határozmányai irányadók.

19. §. A pásztorokra, valamint az állatok legelésénél való

felügyelet módozataira nézve, a törvényhatóság szabályrendeletileg intézkedik.

20. §. Közös avagy községi tulajdont képező legelőkön, és oly határookban vagy határrészekben, hol a nyomásos gazdálkodás van elfogadva: lovat, szarvasmarhát és sertést legeltetni rendszerint csak közös csordákban, nyájakban, falkákban, csürhékben és méneseekben szabad.

21. §. A közös legeltetésre használt birtokoknál, a községi képviselő-testület, illetve a birtokossági külön tanács (11. §.) megállapítja hogy

a) a legelőre hány állat bocsátható,

b) a területnek mely részei, mely időben és mely sorrendben felváltva kerüljenek legeltetés alá,

c) egymást a legeltetésben hátráltató állatnemek a legelőnek mely részeiben és minő sorrendben legelhessenek,

d) hol nem szabad állategészségi vagy más okokból legeltetni,

e) hol legyenek a kutak, itatók, delelők és védhelyek sat. készítendő,

f) egy állat után legeltetési költségek (pásztorbér, legelő stb.), czimén mily összeg fizetendő.

g) mely esetekben engedhető meg az, hogy a 20. §-ban elrendelt legeltetési módtól eltérőleg egyesek külön legeltethessenek.

(Mindezekre, de leginkább az a) b) és e) pont alattiakra nézve megtaláljuk jelen munka illető fejezeteiben az utmutatásokat, melyek irányadóul szolgálhatnak a törvény végrehajtásánál.)

22. §. Egy évnél idősebb méncsikók és félévnél idősebb bikaborjuk közös legelőkön, csak elkülönített helyen legeltethetők.

23. §. Minden községben, a községbeli összes haszonállat, faj és kor szerint megkülönböztetve évenként akkor, midőn a közös legelőre kihajtandó állatok az 1888. VII. t.-cz. 17. §.-ának megfelelően számba vétetnek és egészségileg megvizsgáltatnak, összeírandó és az összeírás márczius hó végéig, a járási főszolgabirónak egy példányban felterjesztendő.

Oly esetekben, midőn a legelő-jogosult később szándékozik a legelőre marhát kihajtani, ezt a községi előljárásnak bejelen-

teni és az állatot a bejelentéstől számítva 48 óráig saját külön területén tartani köteles, mely idő alatt annak egészségi állapotáról, hol a községben állatorvos van, az, ennek hiányában az előjáróság egy tagja meggyőződni tartozik s az állat a közlegelőre csak akkor bocsátható ki, ha egészségesnek találtatott.

Hol közös legelő nincsen, az összeírás legkésőbb márczius hóban teljesítendő. . . .

Nagyon fontos és szorosan ezen munka keretébe vágó a mezőgazdaságról szóló törvény VI. fejezete, mely „a faiskolákról és fásításokról“ intézkedik a következő §-okban:

„43. §. A községek kötelesek a határ kiterjedéséhez és a befásítandó utak és területekhez mért, de legalább egy-negyed kataszteri hold nagyságu, kellően berendezett faiskolát fentartani.

A mely községben faiskola még nem volna, köteles a község a faiskolát a jelen törvény életbeléptetése után egy év alatt, alkalmas helyen kijelölni és annak a szükséges kellékekkel leendő ellátása iránt intézkedni.

Mennyiben menthetők fel egyes községek a faiskola területének kijelölése és a faiskola berendezése alól, vagy mely esetekben szövetkezhet több szomszédos község egy faiskola létesítésére s fentartására, azt a törvényhatóság határozza meg.

44. §. A községi faiskola létesítéséről és kezeléséről, valamint az utakra s közhelyekre kiültetett fák gondozásáról, a községi előjáróság gondoskodik.

A faiskola kezelésével, ha arra külön szakértő közeg nem alkalmaztatik, méltányos díjazás mellett a néptanító bizható meg.

A hol több néptanító van, az bizandó meg, kit a községi képviselőtestület választ.

45. §. A faiskola kezelője köteles a községi tanköteles gyermekeket, a vallás- és közoktatásügyi miniszter által, a földmivelésügyi miniszterrel egyetértőleg kiadandó utasítás és tanterv szerint, a fatenyésztésben gyakorlatilag oktatni.

46. §. A törvényhatóság szabályrendelettel állapítja meg, hogy a vidéken legjobban diszló fa- és gyümölcsfajokból, a községi faiskolában, melyek tenyésztessenek, és hogy mindenütt, hol a szederfatenyésztésre (*Morus alba*) ugy a talaj, mint az éghajlati

viszonyok alkalmasak, selyemtenyésztés üzetik, vagy meghonosítása remélhető, a selyemtenyésztés érdekében a szederfa- (*Morus alba*) tenyésztésre különös gond fordítassék.

Hol a kosárfonás mint házi ipar meghonosítható, a kosárfűz vessző tenyésztésére is gond fordítandó.

47. §. A faiskolákból nyert csemeték első sorban a 13. és 14. §§-okban körülírt területek befásítására, a futóhomok megkötésére, továbbá meredek partok és szakadások biztosítására és megvédésére — azután pedig a közutak, utczák, terek és növények termelésére alkalmatlan más területek, valamint a község tulajdonát képező legelők befásítására szolgálják.

A község által nem igényelt csemetéket az előjáróság a községi lakosoknak mérsékelt áron eladhatja, és pedig első sorban azoknak, kik a csemetéket a 13. és 14. §§-okban körülírt területek, a birtokuk mellett elhaladó utak mellékének vagy befásítandó futóhomok és más, növények termelésére alkalmatlan, területeik, továbbá meredekebb partok és szakadások beültetésére használják. Ezen igények kielégítése után, a felesleges csemeték szabadon áruba bocsáthatók.

A csemeték eladásából befolyó összeg csak a faiskola céljaira fordítható.

48. §. Ha valamely községben a faiskolának kijelölt terület a 43. szakaszban megállapított határidő alatt megfelelően be nem rendeztetik, a faiskola a hibás községi előjáróság költségére a hatóság által rendeztetik be, illetőleg hozatik rendbe. . . .

A 49. §. az utak beültetésére vonatkozik.

Minket leginkább a 47. §. érdekel, mely a községi legelők befásítását (s így a legelő-erdők telepítését) határozottan elrendeli, minélfogva a jelen munkában mondottak gyakorlati kivitelét törvényesen biztosítja.

Hogy pedig az így létesített legelő-erdők rendes üzemtervben kezeltessenek is, arról a földmívelési miniszterium 1893. évi 25713/1/4 számú rendelete tesz kedvezményező lépést, midőn a legelő-erdő és az erdők állományához tartozó más területek mívelési ágának megállapítása ügyében a következőket rendeli el:

„Előfordult azon eset alkalmából, hogy a részletes kataszteri felméréseknél alkalmazott mérnökök — a felmérés alkalmával

talált mivvelési módot vevén alapul, az erdők állományához tartozó egyes tisztásokat, melyeken a legeltetés erdőfelügyeleti szempontokból ideiglenesen megengedett, legelő gyanánt vettek fel, a legelő-erdő üzemben berendezett erdőket pedig részint az erdők, részint a legelő közé sorozták: — a magy. kir. pénzügyminiszter ur ez iránti megkeresésemre a folyó évi 10897 sz. a. hozzám intézett átirata szerint a felmérési felügyelőségeket utasította, hogy a legelő erdőterületeket, bármily ritkán legyenek is azok fával benöve; — a mennyiben az eljáró mérnök előtt felmutatandó üzemtervekkel igazoltatik, hogy azok legelő-erdő üzemben kezeltenek — már a részletes felmérés alkalmával a térképen erdő gyanánt vegyék fel.*

(Vége.)

Egyesületi közlemények.

Jegyzőkönyv

az országos erdészeti egyesület 1895. évi május 2.-án tartott választmányi üléséről.

Jelen voltak: Bedő Albert első alelnök, Almásy Andor, Belházy Emil, Eleőd Jósa, Ghyczy Emil, Kallina Károly, Soltz Gyula, Szécsi Zsigmond, Tavi Gusztáv, Tomcsányi Gyula választmányi tagok; Horváth Sándor titkár, Leviczky Albert pénztárnok; Arató Gyula, Balogh Ernő, Kozma István és Nagy Vincze alapító és rendes tagok. — Garlathy Kálmán, Havas József és Máday Izidor választmányi tagok hivatalos elfoglaltságuk miatt nem jelenhettek meg az ülésen.

Bedő Albert első alelnök az ülést megnyitván, mély sajnálattal tudatja a választmánynyal, hogy gróf Tisza

Lajos elnök ö excziája gyöngéledő egészségi állapota miatt az ülésen nem jelenhetik meg.

I. A pénztár állásáról a titkár a következő jelentést terjeszti elő:

Az egyesület bevétele 1895. január 1-től kezdve a tegnapi napig	11.619 frt 75 krra,
kiadásai ugyanez idő alatt	9.900 „ 18 „
rugtak, a pénztári készlet tehát	<u>1.719 frt 57 kr.</u>

A kimutatott bevételekből a „Wagner Károly alapítványra“ 122 frt 55 kr, a „Magyar erdőtisztek árvaleányait segélyező alapítvány“ javára 3 frt, készpénz alapítvány fejében 400 frt, az alapító tagoktól magánkötvényeik értékesítésére 1085 frt folyt be. A többi bevételekre tehát 10.009 frt 20 kr. esik.

A pénztárban őriztetik továbbá az alapítványi számadás szerint mutatkozó 2098 frt 71 kr, valamint a letéti számadás szerint mutatkozó 1365 frtnyi pénzkészlet, megjegyeztetvén, hogy az irodalmi letétekből a megelőző években az alapítványi számadásnak kölcsönképen 5715 frtnyi összeg adatott át.

Ezek szerint a jelenlegi pénzkészlet a következő:

1. Pénztári készlet	1719 frt 57 kr.
1. Alapítványi készlet	2098 „ 71 „
3. Letét	1365 „ — „
Összesen	<u>5183 frt 28 kr.</u>

Ezen összesen kívül a magyar földhitelintézetnél 10.000 frt névértékű 4⁰/₀-os magyar földhitelintézeti záloglevél, 25.000 frt névértékű 4⁰/₀-os magyar földhitelintézeti szabályozási és talajjavítási záloglevél, 600 frt névértékű 1860. évi államsorsjegy, 300 frt névértékű 3⁰/₀-os osztrák földhitelintézeti 1889. évi sorsjegy és 73.400 korona névértékű koronajáradék van letétbe helyezve, mely értékpapírok 6000 frt n. é. 4⁰/₀-os magyar földhitelintézeti záloglevél, 2200 frt n. é. 4⁰/₀-os magyar földhitelintézeti, szabályozási és talajjavítási záloglevél és 9000 korona névértékű koronajáradék

kivételével az egyesületi külön rendeltetéssel bíró alapítványok kihatott tőkét képezik.

A jelentésben kimutatott készletek a pénztár tényleges készleteivel megegyezőknek találtatván, a jelentés tudomásul vétetik s egyszersmind a titkár javaslatára elrendeltetik, hogy a Wagner Károly alapítvány készpénzkészletéből az alapítvány részére 200 frt névértékű magyar koronajáradék, az alapítványi pénztár többi készleteiből pedig 1000 frt névértékű magyar földhitelintézeti koronazáloglevél vásároltassék és csatoltassék a földhitelintézetnél levő egyesületi betéthez.

2. A titkár elnöki megbizásból részletes javaslatot terjeszt elé az iránt, hogy az egyesület székházában a lakbérek, melyek 1886-ban a ház felépülése idejében, midőn még az alkotmány utca és tájéka nem volt kiépülve s maga az utca sem volt kiburkolva, aránylag mérsékeltlen szabattak meg, most midőn a környék rövid idő alatt teljesen kiépülve és rendezve lesz, tekintettel arra, hogy a közeledő millennium alkalmából a lakásbérek városszerte emeltettek, a változott viszonyoknak megfelelően újra szabályoztassanak, annyival is inkább, mert a bérek időközben csupán azon lakásoknál változtak, melyek időközben bérlőt cseréltek.

Az igazgató-választmány az előterjesztett javaslatot részletes tárgyalás után változatlanul elfogadja és ahoz képest a lakbérek évi összegét, mely jelenleg 6854 frtot képviselt, 7560 forintban állapítja meg, elrendelvén, hogy az új lakbérek 1895. évi augusztus 1-étől kezdve léptetessenek életbe. Egyszersmind elrendeli, hogy a házszabályokba pótlólag az a rendelkezés is felvéttessék, hogy a bérlőknek éjjeli 10¹/₂ órán tul a szomszédok beleegyezése nélkül (szomszédok közé értve a közvetlenül felettük és alattuk lakókat is) zenélni és énekelni nem szabad.

3. Az 1894. évi számadások megvizsgálására és az 1896. évi költségvetés elkészítésére kiküldött bizottság a következő jelentést terjeszti elő:

Az Országos Erdészeti Egyesület 1894. évi számadásának megvizsgálására és az 1896. évi költségvetésnek tervezésére kiküldött bizottságnak jelentése.

Tekintetes igazgató-választmány!

A folyó évi február hó 4.-én tartott rendes választmányi ülésen az „Országos Erdészeti Egyesület“ 1894. évi számadásának megvizsgálásával bizatván meg, van szerencsénk a vizsgálat eredményéről a következőket jelenteni:

Az 1894. évi pénztári naplóból, valamint a számadások tételleit részletesen kimutató rovatkönyvből meggyőződünk, hogy az egyesület pénztárának

1894. évi összes bevétele	--- --- --- --- ---	33829	frt	92	kr.
1894. évi összes kiadása	--- --- --- --- ---	33829	„	92	„
s az 1894. évi pénztári maradvány	--- --- --- --- ---	—	frt	—	kr.

volt.

A kiadások főösszegéből azonban:

a) a rendes alapítványi tőke javára	--- --- --- --- ---	9453	frt	45	kr.
b) a Wagner Károly-alapítvány javára	--- --- --- --- ---	197	„	69	„
c) a Bedő Albert alapítvány javára	--- --- --- --- ---	225	„	—	„
d) a székesfehérvári ismeretlen alapítványa javára	--- --- --- --- ---	33	„	82	„
e) a Magyar erdőtisztek árvaleányait segélyező alapítvány javára	--- --- --- --- ---	7	„	—	„
Összesen	--- --- --- --- ---	9916	frt	96	kr.

az alapítványi számadásnak adatott át.

A vagyoni állást az 1894. év végével lezárt számadás alapján következőnek találtuk:

I. Cselekvő vagyon.

a) Készpénzben	--- --- --- --- ---	2,096	frt	91	kr.
b) Alapító tagok magánkötvényeiben	--- --- --- --- ---	56,995	„	35	„
c) Értékpapirokban és pedig:					

4 ⁰ / ₀ -os magyar koronajáradék	36.700	frt.	
4 ⁰ / ₀ -os magy. földhitelint. záloglevél	5000	„	
4 ⁰ / ₀ -os magy. földhitelintézeti szabályozási és talajjavítási záloglevél	25200	„	
1860. évi államsorsjegy	600	„	
3 ⁰ / ₀ -os osztr. földhitelint. 1889. évi sorsjegy	300	„	67,800
			frt — kr.
d) az egyesületi székházba befektetett összeg	194,165	„	26
e) Leltári tárgyak értéke	12,151	„	21
f) A könyvtár értéke	5,081	„	57
			<hr/>
Összesen	338,290	frt	30
			kr.

II. Az egyesületi vagyon terhére eső összegek:

g) Az irodalmi letétből kölcsön vett összeg	5,715	frt — kr.
h) Magyar földhitelintézet folyó számlájának egyenlege	14	frt 25 kr.
		<hr/>
Összesen	5,729	frt 25 kr.

Marad vagyon 1894. év végével... 332,561 frt 05 kr.

Az egész zárszámadás eredményét a mellékelt kimutatások tüntetik elő:

Az Országos Erdészeti Egyesület 1893. évi zárszámadása.

a) Pénztári számadás.

B e v é t e l	Tényleges bevétel		Előirány- zott összeg		Az elő- iránnyal szemben + vagy -	
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
Pénztári maradvány 1893. évről	—	—	—	—	—	—
I. Értékpapírok kamataiból:						
a) egyesületi célokra felhasználható ...	435	37	86	—	+ 349	37
b) A „Deák Ferencz“ alapítvány bevételét képező ...	550	—	550	—	—	—
c) A „Wagner Károly“ alapítvány bevételét képező ...	609	—	609	—	—	—
d) A „gróf Tisza Lajos“ alapítvány bevételét képező ...	1005	—	1005	—	—	—
II. Házbérjövedelem:						
a) egyesületi célokra felhasználható ...	5186	—	5052	—	+ 134	—
b) a „Bedő Albert“ alapítvány bevételét képező ...	600	—	600	—	—	—
c) A „Magyar erdőtisztek árvalányai“ alap bevételét képező ...	210	—	210	—	—	—
III. Az alapító tagok magán kötvényeinek kamataiból (beleértve az alapító tagok kedvezményes lapdíját is) ...	2434	10	3000	—	— 565	90
IV. A rendes tagok által fizetett tagsági díjakból ...	7209	34	7000	—	+ 209	34
V. Az állam által adott segélyből és az Erdészeti Lapokra való előfizetésekből ...	4004	—	3500	—	+ 504	—
VI. Az erdészeti zsebnaptár eladásából ...	1518	96	1500	—	+ 18	96
VII. Az Erdészeti Rendeleték Tárára való előfizetésekből ...	1458	49	150	—	+ 1308	49
VIII. Hirdetési díjakból ...	1908	95	1300	—	+ 608	95
IX. A takarékpénztárban elhelyezett készletek időközi kamataiból ...	120	48	50	—	+ 70	48
X. Rendkívüli bevételek:						
a) új készpénz-alapítványok és adományokból:						
1. Készpénz-alapítványok 210 frt — kr.						
2. A magyar erdőtisztek árvalányait segélyző alapítvány javára adományozott összeg ... 7 „ — „						
3. A Wagner Károly alapítvány javára adományozott összeg ... 37 „ 55 „	254	55	500	—	— 245	45
b) Az alapító tagok által kötvényben tett alapítványaik törlesztésére fizetett összeg ...	1435	05	2000	—	— 564	95
Átvitel	28939	29	27112	—	+ 1827	29

B e v é t e l	Tényleges bevétel		Előirány-zott összeg		Az elő-iránnyal szemben + vagy -	
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
Áttétel	28939	29	27112	—	+1827	29
c) Más rendkívüli bevételek (átfutó bevételek, térítmények, az alapítványok kamataiból kiosztandó segélyekből a f. évi kezelésbe áthozott maradványok, előre nem látott bevételek):						
1. A gróf Tisza Lajos alapítvány 1893. évi kamataiból a f. évi kezelésbe áthozott összeg	500	—				
2. A magyar erdősztek árvaleányait segélyező alapítvány kamataiból a f. évi kezelésbe áthozott összeg	75	—				
3. Tomcsányi Gusztáv erdei facsemeték nevelése	30	18				
4. Fekete Lajos a főbb fanemek csemetéinek termelése és Erdei vetés és ültetés	2	06				
5. Ő felsége fénynyomatu arczképe	85	60				
6. Erdészeti növénytan I. r.	134	51				
8. Erdőhasználattan	1009	61				
9. Megtérített ablaküvegbiztosítás	27	18				
10. Per- és bélyegkölség-megtérítés	185	51				
11. Postakölség-megtérítmények	82	94				
12. Vegyes és más átfutó bevételek	2758	04	4890	63	1500	—
Összes bevétel	33829	92	28612	—	+5217	92
Levonva az összes kiadást	33829	92				
Marad átvezetendő az 1895. évre	—	—				

K i a d á s	Tényleges kiadás		Előirányzott összeg		Az előirányzattal szemben + vagy -	
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
I. Az „Erdészeti Lapok“ és más közlemények nyomtatása	4250	36	5000	—	—	749 64
II. Az „Erdészeti Zsebnaptár“ kiállítási költsége	1317	90	1330	—	—	12 10
III. Az „Erdészeti Rendeletek Tára“ kiállítási költsége	—	—	100	—	—	100 —
IV. A titkár fizetése	1200	—	1200	—	—	—
V. A pénztárnok fizetése	600	—	600	—	—	—
VI. Irnoki teendőkre	700	—	700	—	—	—
VII. A „Deák Ferencz“ alapítvány pályadíja	550	—	550	—	—	—
VIII. A „Wagner Károly“ alapítványból adandó segélyekre	609	—	609	—	—	—
IX. A „gróf Tisza Lajos“ alapítványból adandó segélyekre	740	—	1005	—	—	265 —
X. A „Bedő Albert“ alapítványból adandó ösztöndíjakra	375	—	600	—	—	225 —
XI. A magyar erdősítetek árvaleányait segélyező alapítványból adandó segélyekre	210	—	210	—	—	—
XII. Szerkesztői átalány	1000	—	1000	—	—	—
XIII. Írói tiszteletdíjakra	1013	93	1100	—	—	86 07
XIV. Könyvtárgyarapításra és szaklapokra	287	66	400	—	—	112 34
XV. Postaköltségekre, lapexpeditió stb.	1226	95	1000	—	+	226 95
XVI. Irodai átalány	500	—	500	—	—	—
XVII. Szolgálat	240	—	240	—	—	—
XVIII. Házmester fizetése	240	—	240	—	—	—
XIX. Leltári tárgyak beszerzése	140	—	250	—	—	110 —
XX. Közgyűlési és utiköltségek	174	86	200	—	—	25 14
XXI. Javitnoki illetmény	200	—	200	—	—	—
XXII. Jutalmak és segélyek	105	—	100	—	+	5 —
XXIII. Tagsági oklevelek kiállítása	14	50	60	—	—	45 50
Átvitel	15695	16	17194	—	—	1498 84

K i a d á s	Tényleges kiadás		Előírány-zott összeg		Az elő-irányzattal szemben + vagy -	
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
Áttétel	15695	16	17194	—	—1498	84
XXIV. A ház után fizetendő :						
a) illeték egyenérték ...	468	frt 68 kr.				
b) állami ált. jövedelmi pót- adó ...	318	„ 60 „				
c) községi adó ...	398	„ 20 „				
d) házbérkrajczár ...	307	„ 70 „				
e) utadó ...	23	„ 89 „				
f) vízvezeteki illeték ...	284	„ 25 „				
g) udvar-világítás ...	298	„ 95 „				
h) lámpák és gázlángok ja- vítása ...	3	„ 50 „				
i) Tűzkár elleni biztosítás (az egyesületi székház földfeletti része, egyévi lakbérösszeg, a leltári tárgyak és a könyvtár 1899. aug. hó 1-ig déli 12 óráig biztosítva vannak)	—	„ — „				
k) ablaküveg-biztosítás ...	41	„ 70 „				
l) kéményseprői díj ...	27	„ 40 „				
m) házfedéljavítási átalány	40	„ — „				
n) villamos jelzők javítása	10	„ — „				
o) lábtörő és tisztogató szerek ...	8	„ 30 „				
p) apró esetleges javítások	234	„ 95 „	2466	12	2630	72 — 164 60
XXV. Átfutó kiadásokra, tértímenyekre és előre nem látható rendkívüli kiadásokra :						
a) kisebb átfutó kiadásokra	1838	frt 24 kr.				
b) rendkívüli kiadásokra ...	40	„ 23 „				
c) könyvkiadásokra ...	3873	„ 21 „	5751	68	3400	— +2351 68
XXVI. Az egyes alapítványok a házépítésre felhasznált összegeinek visszatéri- tése, illetve az alapítványokhoz és az alaptökéhez csatolt összegek :						
a) az általános alaptökéhez	9453	frt 45 kr.				
b) a „Wagner Károly“ ala- pítványhoz ...	197	„ 69 „				
c) a „Bedő Albert“ alapít- ványhoz ...	225	„ — „				
d) a „Magyar erdőtisztek“ árvalányait segélyző alapítványhoz ...	7	„ — „				
e) A székesfehérvári isme- retlen alapítványához	33	„ 82 „	9916	96	5387	28 +4529 68
Összes kiadás	33829	92	28612	—	+5217	92

b) Tagsági és előfizetési díjak nyilvántartása.

	Egyenként		Összesen	
	frt	kr.	frt	kr.
1. Alapító tagok.				
Tartozás:				
Hátralék a múlt évről	3251	78	—	—
Ezen összegből a tagsági könyvben az alapító tagoknál 3220 frt 78 kr. iratott elő, és ugyanott külön függelékben mint leírásra javasolt összeg 31 frt van kimutatva.				
Előírás 1894. évre (kamat és kedvezményes lapdíj)	3032	50	—	—
Összesen	6284	28	6284	28
Törlesztés:				
1893. évben előre fizetett összeg	54	79	—	—
1894. évben fizetett kamat és lapdíj (l. pénztári számadás III. bevételi rovatát)	2434	10	—	—
Összesen	2488	89	2488	89
Marad 1893. év végével:				
Hátralék (és pedig az 1895. évre átvitt összeg)	3808	31	kr.	
Hátralék az 1894. évi tagsági könyv függelékében leírásra javasolt összeg	31	—	„	—
3839 frt 31 kr.				
Előre fizetett összeg	43	92	„	3795 39

	Egyenként		Összesen	
	frt	kr.	frt	kr.
2. Rendes tagok:				
Tartozás:				
Hátralék a mult évről	8791	39	—	—
(Ezen összegből a tagsági könyvben 8671 frt 59 kr, a rendes tagoknál, 119 frt 80 kr. mint leírásra javasolt összeg külön függelékben van kitüntetve, a leírásra engedélyezett 281 frt 49 kr. pedig az előírásnál kihagyatott.)				
Előírás 1894. évre (tagsági díjak)	9417	25	—	—
Összesen	18208	64	18208	64
Törlesztés:				
1893. évben előre fizetett összeg	205	95	—	—
1894. évben fizetett tagsági díjak (l. pénztári számadás IV. bevételi rovatát)	7209	34	—	—
Összesen	7415	29	7415	29
Marad 1894. év végével:				
Hátralék (és pedig 1895. évre átvitt összeg) ... .. 10852 frt 74 kr.				
s mint leírásra javasolt, függelékben kitüntetett összeg ... .. 119 „ 80 „ 10972 frt 54 kr.	—	—		
Előre fizetett összeg ... .. 179 frt 19 kr.	—	—	10793	35

	Egyenként		Összesen	
	frt	kr.	frt	kr.
3. Előfizetők.				
Tartozás:				
Hátralék a mult évről	364	50		
(Ezen összegből a tagsági könyvben az előfizetőknek 64 frt, ugyanott külön függelékben mint leírásra javasolt összeg 67 frt van kitüntetve; szintugy külön függelékben van kitüntetve az 1894. évi közgyűlés által leirt 233 frt 50 kr.; a leírásra engedélyezett és az 1893. évi tagsági könyv függelékében kitüntetett 4 frt pedig közvetlenül az előírásnál kihagyatott.)				
Előírás 1894. évre (előfizetések)	2492	25		
Összesen	2856	75	2856	75
Törlesztés:				
1893. évben előre fizetett összeg	128	25		
1894. évben teljesített fizetés (lásd pénztári számadás V. bevételi rovatát)	2504	25		
1894. évben Budapesten tartott közgyűlés által leírásra engedett összeg	233	50		
Összesen	2865	75	2865	75
Marad 1894. év végével:				
Hátralék (és pedig 1895. évre átvitt összeg)	44	frt — kr.		
és a leírásra javasolt és 1894. tagsági könyvben külön függelékben kitüntetett összeg	67	„ — „	111	frt — kr.
Előre fizetett összeg	120	frt — kr.		
			Előre fizetve	9 —
C) A „gróf Tisza Lajos“ alapítványra magánkönyvben tett adománykamatainak nyilvántartása.				
Hátralék 1893. évről	5	—		
Előírás 1894. évre	5	—		
Összesen	—	—	10	—
Törlesztés 1894-ben	—	—	—	—
Marad 1894. év végével	—	—	10	—

d) Az egyesület által kiadott könyvek és egyéb művek nyilvántartása

	Példány	Egyenként		Összesen	
	szám	frt	kr.	frt	kr.
1. Őfelségéfénynyomatu arczképe					
Kerü költség	300	—	—	900	—
Ebből megtérült:					
1888. évben 6 péld. á 3 frt 50 kr.	6	21	—		
1889. " 33 " " 3 " 50 " 11 frt 50 kr.					
1889. " 26 " " 4 " — " 104 " — "	59	219	50		
1890. " 19 " " 3 " 50 " 66 " 50 "					
1890. " 20 " " 4 " — " 80 " — "	39	146	50		
1891. " 20 " " 3 " 50 " 70 " — "					
1891. " 1 " " 4 " — " 4 " — "	21	74	—		
1892. " 9 " " 4 " — " 36 " — "					
1892. " 5 " " 3 " 50 " 17 " 50 "	14	53	50		
1893. " 6 " " 3 " 50 " 21 " — "	6	21	—		
1894. " 6 " " 3 " 50 " 21 " — "					
1894. " 16 " " 4 " — " 64 " — "	22	85	—		
Összesen	167	—	—	620	50
Marad tehát az 1894. év végével	133	—	—	279	50
2. Szécsi Zsigmond „Erdőhasználatlan“ című művem második kiadása.					
Kerü költség	1000	—	—	1821	71
Ebből megtérül:					
1893. évben szerző hozzájárulásának I. részlete		500	—	—	—
1894. évben:					
a) szerző hozzájárulásának második részlete		500	—	—	—
b) 60 példány á 6 frt ..... 360 frt					
81 " á 8 frt ..... 648 frt	141	1008	—	—	—
Szerzőnek kiadott 395/94. sz. iktatmány szerint postán	6	—	—	—	—
Szerzőnek kiadott 1702/94. sz. iktatmány szerint vasuton 845, postán 6	851	—	—	—	—
Az egyesületi könyvtár részére visszatartott	2	—	—	—	—
Összesen	1000	—	—	2008	—
Mutatkozik 1894. év végével több bevétel	—	—	—	186	29

	Példány		Egyenként		Összesen	
	szám	frt	kr	frt	kr.	
Kifizetett Szécsi Zsigmondnak átszámítás utján ... .. 69 frt 20 kr.						
Készpénzben ... .. 122 „ 09 „						
Marad szerző által visszatérítendő	—	—	—	5*)	—	
3. Tomcsányi Gusztáv „Erdei facsemeték nevelése“ című könyve.						
Maradvány 1893. év végével... ..	924	—	—	—	—	
1894. évben eladatott:						
12 drb à 1 frt 50 kr. ... .. 18 frt						
6 „ à 2 „ — „ ... .. 12 „	18	—	—	30	—	
Marad	906	—	—	30	—	
Szerzőnek átszámítás utján kifizetett	—	—	—	30	—	
Marad 1894. év végével	906	—	—	—	—	
4. „Erdészeti növénytan“ I. rész.						
Kerü költség	1003	—	—	1651	48	
Megtérült						
1891. évben 128 péld. à 2 frt 80 kr. 358 frt 40 kr.						
1891. „ 8 „ à 4 „ — „ 32 „ — „	136	390	40	—	—	
1892. „ 38 „ à 4 „ — „ 151 „ — „						
1892. „ 89 „ à 2 „ 80 „ 249 „ 20 „	127	401	20	—	—	
1893. „ 7 „ à 4 „ — „ 28 „ — „						
1893. „ 28 „ à 2 „ 80 „ 78 „ 40 „	35	106	40	—	—	
1891. „ a szerzőnek kiadott	23	—	—	—	—	
1891. „ az egyesületi könyvtár részére	3	—	—	—	—	
1894. „ 12 péld. à 4 frt — kr. 48 „ — „						
1894. „ 30 „ à 2 „ 80 „ 84 „ — „	42	132	—	1030	—	
Összesen	366	—	—	1030	—	
Marad 1894. év végével	637	—	—	621	48	

*) Az 5 frt az 1895. évi 635. tétel alatt bevételeztetett.

e) *Vagyon-számadás.*

	Egyenként		Összesen	
	frt	kr.	frt	kr.
I. Cselekvő vagyon.				
a) Készpénz.				
Maradvány 1893. évről	—	—	4149	32
1894. évi bevétel	—	—	—	—
A kézi pénztárból átvétetett (l. pénztári számadás XXVI. kiadási rovatát):	—	—	—	—
1. Készpénzben tett új alapítványok	210	—	—	—
2. Kötvényben tett alapítványok tőketörlesztése	1435	05	—	—
3. A „Wagner Károly“ alapítványra tett adakozások	197	69	—	—
4. A „Bedő Albert“ alapítvány bevétel	225	—	—	—
5. A „Székesfehérvári ismeretlen“ alapítványának bevétel	33	82	—	—
6. A „Magyar erdőtisztek“ árvaleányait segélyző alapítvány bevétel	7	—	—	—
7. Az általános alaptökehez csatolt összegek:	—	—	—	—
a) a kézi pénztár feleslegéből	7545	90	kr.	—
b) a „gróf Tisza Lajos“ alapítványának fel nem használt kamataiból az alaptökehez csatolt összeg	262	50	„	—
	7808	40	9916	96
Összesen	—	—	14066	28
1894. évi kiadás:	—	—	—	—
Értékpapírok vásárlására kiadott összeg és pedig:	—	—	—	—
12500 kor. n. é. (6250 frt) korjrd.	—	—	—	—
5711 frt 73 kr. + 288 frt 45 kr. = 6000 frt 18 kr.	—	—	—	—
200 frt n. é. földhitelintézetű 4 ⁰ / ₀ -os záloglevél	205	15	—	—
2200 frt n. é. 4 ⁰ / ₀ -os szab. és talajjavítási záloglevél	2147	57	—	—
4600 kor. n. é. (2300 frt) koronajáradék	2232	64	—	—
2800 kor. n. é. (1400 frt) koronajár.	—	—	—	—
1186 frt 14 kr. + 197 frt 69 kr. = 1383 „ 83 „	11969	37	11969	37
és pedig:	—	—	—	—
Marad 1894. év végével	—	—	2096	91
Az ált. alaptökeszámadás szerint	1708	85	kr.	—
A „gróf Tisza Lajos“ alapítvány számadás szerint	20	—	„	—
A „Székesfehérvári ismeretlen“ alapítvány számadása szerint	361	06	„	—
A „Magyar erdőtisztek“ árvaleányait segélyző alap. számadása szerint	7	—	„	—
Összesen	2096	frt 91	kr.	—

	Egyenként		Összesen	
	frt	kr.	frt	kr.
b) Magánkötvények.				
Maradvány 1893. évről	—	—	58110	40
1894. évi bevétel:				
Uj alapítványok	480	—	480	—
Összesen	—	—	58590	40
1894. évi kiadás:				
Készpénzben történt törlesztés folytán (l. a bevétel 2. tételét)	1435	05	—	—
Az 1894. évben Budapesten tartott közgyűlés által töröltetni rendeltetett	160	—	1595	05
Marad 1894. év végével	—	—	56995	35
és pedig az általános alapítványt illető összeg..... 56895 frt 35 kr.				
a „gróf Tisza Lajos“ alapítványt illető összeg..... 100 „ — „				
c) Értékpapírok.				
Maradvány 1893. év végével:				
4 ⁰ / ₀ -os magyar koronajáradék	26750	—	—	—
4 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ -os magyar földhitelintézeti záloglevél	800	—	—	—
4 ⁰ / ₀ -os „ „ „ „ „ „	4000	—	—	—
4 ⁰ / ₀ -os „ „ „ „ szab. és talajjavítási záloglevél	23000	—	—	—
1860. évi államsorsjegy	600	—	—	—
3 ⁰ / ₀ -os osztr. földhitelintézeti sorsjegyek II. kib.	300	—	55450	—
1894. évi bevétel:				
4 ⁰ / ₀ -os magyar koronajáradék	9950	—	—	—
4 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ -os „ „ földhitelintézeti záloglevél	200	—	—	—
4 ⁰ / ₀ -os „ „ „ „ szab. és talajjavítási záloglevél	2200	—	—	—
Az 1000 frt n. é. 4 ⁰ / ₀ -os földhitelintézeti záloglevél kicserélése	—	—	—	—
4 ⁰ / ₀ -os magyar földhitelintézeti záloglevelekre.....	1000	—	13350	—
Összesen	—	—	68800	—
1894. évi kiadás:				
A fentemlített 1000 frt n. é. 4 ⁰ / ₀ -os földhitelintézeti záloglevélért becserélt 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ -os földhitelintézeti záloglevél	1000	—	1000	—
Marad 1894. év végével:				
4 ⁰ / ₀ -os magyar koronajáradék	36700	—	—	—
4 ⁰ / ₀ -os „ „ földhitelintézeti záloglevél	5000	—	—	—
4 ⁰ / ₀ -os „ „ „ „ szab. és talajjavítási záloglevél	25200	—	—	—
1860. évi államsorsjegy	600	—	—	—
3 ⁰ / ₀ -os osztr. földhitelintézeti 1889. évi sorsjegy (II. kibocsátás)	300	—	67800	—

	Egyenként		Összesen	
	frt	kr	frt	kr.
<i>d) Egyesületi székház.</i>				
Maradvány 1893. évről	—	—	194165	26
1894. évi bevétel	—	—	—	—
Összesen	—	—	194165	26
1894. évi kiadás	—	—	—	—
Marad 1894. év végével	—	—	194165	26
<i>e) Leltári tárgyak.</i>				
<i>a) Az egyesületi székház s az egyesület hivatali helyiségeinek belső berendezésére beszerzett leltári tárgyak.</i>				
Maradvány 1893. év végével	—	—	10145	13
1894. évi bevétel	—	—	140	—
Összesen	—	—	10285	13
1894. évi kiadás	—	—	—	—
Marad 1894. év végével	—	—	10285	13
<i>b) A gróf Forgách Károly-féle agnesgyűjtemény felszereléséhez beszerzett tárgyak.</i>				
Maradvány 1893. évről	—	—	1866	08
1894. évi bevétel	—	—	—	—
1894. évi kiadás	—	—	—	—
Marad 1894. év végével	—	—	1866	08
Összes leltári tárgyak 1894. év végével	—	—	12151	21
<i>f) Könyvtár.</i>				
<i>a) Általános könyvtár.</i>				
Maradvány 1893. év végével	813	mű 1267 kötet	—	—
1894. évi bevétel	52	" 57 "	—	—
Összesen	865	mű 1324 kötet	—	—
1894. évi kiadás	—	" " "	—	—
Marad 1894. év végével	865	mű 1324 kötet	—	—
			4139	02

		Egyenként		Összesen	
		frt	kr.	frt	kr.
<i>b) Diszkötésü szakkönyvtár.</i>					
Maradvány az 1893. év végével	179 mű 243 kötet	—	—	924	75
1894. évi bevétel	4 „ 4 „	—	—	17	80
Összesen	183 mű 247 kötet	—	—	942	55
Összes könyvek 1894 végével	1048 mű 1571 kötet	—	—	5081	57
<i>II. Az egyesületi vagyon terhére eső összegek.</i>					
<i>g) A letéti számadásból (irodalmi letétből) kölcsön vett összegek.</i>					
1. 1891. évben	-----	4642	—		
2. 1892. „	-----	550	—		
3. 1893. „	-----	522	—	5715	—
<i>h) A magyar földhitelintézetnél levő folyó számla szerint az 1894. év végével az egyesület terhére maradt egyenleg</i>					
	-----			14	25

	Egyen- ként		Összesen	
	frt	kr.	frt	kr.
Az egyesületi vagyon állása 1894. év végével.				
<i>I. Az egyesületi vagyon javára eső összegek.</i>				
a) Készpénz	2096	91		
b) Magánkötvények	56995	35		
c) Értékpapírok	67800	—		
d) Az egyesületi székház értéke	194165	26		
e) Leltári tárgyak értéke	12151	21		
f) Könyvtár értéke	5081	57	338290	30
<i>II. Az egyesületi vagyon terhére eső összegek.</i>				
g) A letéti számadásból kölcsönvéve	5715	—		
h) Magyar földhitelintézeti számla-egyenleg	14	25	5729	25
Maradvány	—	—	332561	05
Vagyoni állás:				
1893. év végével volt	322.950 frt 17 kr.			
1894. évben szaporodás	9.610 frt 88 kr.			

f) Letétben kezelt összegek nyilvántartása.

	Egyenként		Összesen	
	frt	kr.	frt	kr.
Egyesületi letétek.				
Maradvány 1893. évről	—	—	550	—
1894. évi bevétel	—	—	1685	—
Összesen	—	—	2235	—
1894. évi kiadás	—	—	770	—
Marad 1894. év végével	—	—	1465	—
<p>Megjegyeztetik azonban, hogy a letéti számadásból 1891., 1892. és 1893. évben összesen 5715 frtnyi összeg adatott át kölcsönképen az alapítványi számadásnak (lásd zárszámadás E) fejezetének g) tételét).</p>				

g) A külön rendeltetéssel bíró

T á r g y	Deák Ferencz alapítvány	
	frt	kr.
Maradvány 1893. év végével	13750	—
Szaporodás 1894. évben:		
1. Készpénzben csatoltatott (lásd E) a 3., 4., 5., 6. tétteleit) ...	—	—
2. Az igazgató válaszmány 1894. január hó 28-án tartott ülésén hozott határozata szerint az alaptökeből kihalítottatott értékpapirokban a „Magyar erdőtisztek árvaleányait segélyző alap“ ...	—	—
3. A Wagner Károly alapítvány részére 486 frt 14 krért vásárolt értékpapir ...	—	—
Összesen	13750	—
Apadás (kiadás) 1894. évben.		
1. A magyar erdőtisztek árvaleányait segélyző alapítvány értékpapirokban kihalítottván, az egyesületi székház értékében foglalt volt egyenértéke apadásba hozatik ...	—	—
2. A Wagner Károly alapítvány részére vásárolt értékpapir vételára ...	—	—
Összesen	—	—
Maradvány 1894. év végével	13750	—
és pedig:		
1. 4 ⁰ / ₀ -os magyar koronajáradék ...	13750	—
2. 4 ⁰ / ₀ -os „ földhitelintézeti záloglevél ...	—	—
3. 4 ⁰ / ₀ -os „ „ szabályozási és talajjavítási záloglevél ...	—	—
4. 1860. évi államsorsjegy ...	—	—
5. Osztrák földhitelintézeti 1889. évi sorsjegy ...	—	—
6. Magánkötvény ...	—	—
7. Készpénz ...	—	—
8. Egyesületi székház 194.165 frt 26 kr. értéke által fedezve ...	—	—
9. Leltári tárgyakban ...	—	—
Összesen	13750	—
Szaporodás 1894-ben	—	—

alapítványok nyilvántartása.

Wagner Károly alapítvány		Gróf Tisza Lajos alapítvány		Bedő Albert alapítvány		Székesfehérvári ismeretlen alapítvány		A magyar erdőtisztek árvalányait segélyező alapítvány		Gr. Forgách K. agancsgyűjteményének felszerelésére befektetett összeg		Összesen	
frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
15288	45	25120	—	13273	—	927	24	4200	—	1866	08	74424	77
197	69	—	—	225	—	33	82	7	—	—	—	463	51
—	—	—	—	—	—	—	—	5250	—	—	—	5750	—
500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	500	—
15986	14	25120	—	13498	—	961	06	9457	—	1866	08	80638	28
—	—	—	—	—	—	—	—	4200	—	—	—	4200	—
486	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	486	14
486	14	—	—	—	—	—	—	4200	—	—	—	4686	14
15500	—	25120	—	13498	—	961	06	5257	—	1866	08	75952	14
13200	—	—	—	—	—	—	—	5250	—	—	—	32200	—
2000	—	2000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4000	—
—	—	23000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23000	—
—	—	—	—	—	—	600	—	—	—	—	—	600	—
300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	300	—
—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	—
—	—	20	—	—	—	361	06	7	—	—	—	388	06
—	—	—	—	13498	—	—	—	—	—	—	—	13498	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1866	08	1866	08
15500	—	25120	—	13498	—	961	06	5257	—	1866	08	75952	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1527	37

Az eredményeiben előbb ismertetett 1894. évi egyesületi számadásokat részleteiben is úgy az előírás, mint a lezárás, illetőleg úgy a bevételek mint a kiadások elszámolásánál helyeseknek találtuk.

Meggyőződünk arról, hogy az *E)* alatti vagyonszámadás *a)* fejezete alatt kimutatott készpénzmaradványok az 1895. évre átvezetettek, valamint arról is, hogy a *e)* alatt kimutatott értékpapírok a magyar földhitelintézet 1894. évi december 31-én kelt 1787. számú igazolványa szerint az 1894. év végével a nevezett intézetnél elhelyezve voltak.

A letéti pénztárban az 1894. év végével 1465 frt maradt; megjegyeztetik azonban, hogy az irodalmi letétekből 1891, 1892 és 1893. évben összesen 5715 frt adatott át kölcsönképen az alapítványi számadásnak. A letétek ezen összeg számbavételével tehát 7180 frtot tesznek ki.

Az *A)* alatti pénztári számadásban az egyes rovatok alatt az előírányzott összeg és a tényleges eredmény közt mutatkozó különbségek eléggé kedvezők.

A 28612 frttal előírányzott bevétellel szemben ugyanis tényleg 33829 frt 92 kr. folyt be, a többlet tehát 5217 frt 92 kr.

Az egyes rovatokat tekintve, az előírányzottnál nagyobb összegek folytak be az I, II, IV—IX. és X. *c)* rovatok alatt s pedig összesen 6594 frt 22 krral.

Visszamaradás mutatkozik a III. rovat, valamint a X. *a)* és X. *b)* rovatok alatt összesen 1376 frt 30 krral.

Az alapító tagok magánkötvényeinek kamataiból befolyó összegre vonatkozó III. rovat alatt az előírányzott 3000 frttal szemben csak 2434 frt 10 kr. folyt be, a visszamaradás ennél fogva 565 frt 90 kr, mely visszamaradás abban leli magyarázatát, hogy az alapítótagok, daczára annak, hogy a kamatok lefizetésére egyenkint felhivattak, továbbá azok behajtása céljából postai megbízások küldettek, a kamatokat nem törlesztették oly mértékben, mint a hogy várható volt.

A X. *a)* és X. *b)* rovatok, adományokra és az alapítótagok által kötvényben tett alapítványok törlesztésére vonatkozóan, a költségelőírányzat csak hozzávetőleges lehet; eddigelé többnyire az előírányzatnál nagyobb adományok, illetve tőketörlesztések

folytak be, az 1894. évben az előirányzott összeg sem éretett el.

A I—XXV. kiad. rovatok alatti valóságos rendes és rendkívüli kiadásokra előirányozva volt 23.224 frt 72 kr., tényleg kiadatott 23.912 frt 96 kr., tehát 688 frt 24 krral több.

A valóságos kiadások rovatai közül tizenegynél nincs eltérés, tizenegynél összesen 1895 frt 39 kr. megtakarítás, háromnál pedig 2583 frt 63 kr. túllépés mutatkozik, s pedig

1. A postaköltségekre és lapexpedicióra vonatkozó XV. rovatnál 226 frt 95 kr. túlkiadás mutatkozik, ezen összegből azonban 200 frtot, az igazgató-választmány 1894. évi december 7.-én tartott választmányi ülésén hozott 15. számú határozatával már engedélyezett, a túllépés ennélfogva csak 26 frt 95 kr., mely túlkiadás szükségessége a számadások megvizsgálásánál okadatoltnak találtatott.

2. A jutalmakra és segélyekre vonatkozó XXII. rovat alatti 5 frt túlkiadás az igazgató-választmány 1894. évi decz. 7. hozott 15. számú határozata alapján történt.

3. Az átfutó és rendkívüli kiadásokra, valamint a könyvkiadásokra vonatkozó XXV. rovat alatt 2351 frt 68 kr. túlkiadás mutatkozik; ezen összegben foglaltatnak azonban a gróf Tisza Lajos és a Magyar erdőtisztek árvaleányait segélyező alapítványok fel nem használt 1894. év kamataiból az 1895. évi kezelésbe átvitt 502 frt 50 kr. és 75 frtnyi összegek, továbbá a nagym. földmivelésügyi m. kir. ministerium által a magyar erdőgazdaságtörténet adatainak összegyűjtése és kiadására adott segélyből az 1895. évi kezelésbe átvitt 615 frtnyi összeg, továbbá Blum és társa cég által adományozott és letétbe helyezett 100 frtnyi összeg, nemkülönb az Erdészeti Növénytan II. része kiadási költségeinek részbeni fedezésére letétbe helyezett 1200 frtnyi összeg. Ezen túlkiadás továbbá az átfutó és rendkívüli bevételekre vonatkozó X. bevételi rovat alatt mutatkozó 3390 frt 63 krnyi bevételi többletben is talál fedezetet.

Összehasonlítva az 5217 frt 92 kr. bevételi többletet a valóságos rendes és rendkívüli kiadások 688 frt 24 kr. többletével, az egyesület javára 4529 frt 68 kr. bevételi többlet mutatkozik, mely többlet az alapítványi számadásnak adatott át, a mint az az A)

alatti pénztári számadás XXVI. kiadási rovatából kitünik. Az előirányzat szerint ugyanis csatolni kellett volna az alaptőkéhez 5387 frt 28 krt, tényleg csatoltatott 9916 frt 96 kr, tehát 4529 frt 68 krral több.

Ezeket tekintetbe véve, az 1894. évi pénzkezelés eredményét minden tekintetben megfelelőnek találtuk s számadó részére a felmentvény megadását javasoljuk.

Indítványozzuk továbbá, hogy az 1894. évi tagsági könyvben külön függelékben kimutatott behajthatlan követelések leirassanak s pedig:

1. az alapító tagoknál	31 frt — kr.
2. a rendes tagoknál	119 „ 80 „
3. az előfizetőknél	67 „ — „
Összesen	<u>217 frt 80 kr.</u>

Egyidejűleg van szerencsénk bemutatni az 1896. évi költségvetés tervezetét is, melynek minden egyes tételét a múlt évi eredménynek, a tényleges állapotnak s az igazgató-választmány erre vonatkozó határozatainak figyelembe vételével állapítottuk meg:

Az Országos Erdészeti Egyesület 1896. évi költségvetése.

B e v é t e l	Tényleg befolyt 1894-ik évben		Elő-irányoztatott 1895. évre		Elő-irányoztatik 1896. évre	
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
I. Értékpapírok kamataiból:						
a) egyesületi czélokra felhasználható ...	435	37	77	—	582	—
b) a Deák Ferencz alapítvány bevételeit képező ...	550	—	550	—	550	—
c) a „Wagner Károly“ alapítvány bevételeit képező ...	609	—	617	—	617	—
d) a „gróf Tisza Lajos“ alapítvány bevételeit képező ...	1005	—	1005	—	1005	—
e) a „Magyar erdőtisztek árvaleányait segélyző alap“ bevételeit képező ...	*) 110	—	210	—	210	—
f) a „Székesfehérvári ismeretlen“ alap bevételeit képező ...	—	—	34	—	36	—
II. Házbérbjövdelem:						
a) egyesületi czélokra felhasználható ...	5186	—	5469	—	6254	—
b) „Bedő Albert“ alapítvány bevételeit képező ...	600	—	600	—	600	—
III. Az alapító tagok magánkötvényeinek kamataiból (beleértve az alapító tagok kedvezményes lapdíjait is)...						
IV. A rendes tagok által fizetett tagsági díjakkól ...	7209	34	7200	—	7200	—
V. Az állam által adott segélyből és az Erdészeti Lapokra való előfizetésekből ...						
VI. Az erdészeti zsebnaptárra való előfizetésekből ...	1518	96	1600	—	1600	—
VII. Az Erdészeti Rendeleték Tárára való előfizetésekből ...						
VIII. Hirdetési díjakkól ...	1458	49	150	—	150	—
IX. A takarékpénztárban elhelyezett készletek időközi kamataiból ...						
X. Rendkívüli bevételek:						
a) Új készpénz alapítványok és adományokból ...	254	55	500	—	500	—
b) Az alapító tagok által kötvényben tett alapítványok törlesztéséből ...	1435	05	2000	—	2000	—
c) Más rendkívüli bevételek (átfutó bevételek, tértímenyek, az alapítványok kamataiból kiosztandó segélyekből a megelőző évről áthozott maradványok, előre nem látott bevételek) ...	4890	63	1500	—	2500	—
Összesen	33829	92	29262	—	31454	—

*) Az 1894. évben ezen összeg a házbérbjövdelemből volt előirányozva.

K i a d á s	Tényleg kiadatott 1894-ik évben		Elő-irányoztatott 1895. évre		Elő-irányoztatik 1896. évre	
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
	I. Az Erdészeti Lapok és más közlemények nyomtatása	4250	36	5000	—	5000
II. Az „Erdészeti Zsebnaptár“ kiállítási költségei	1317	90	1400	—	1400	—
III. Az „Erdészeti Rendeleték Tára“ kiállítási költségei	—	—	100	—	100	—
IV. A titkár fizetése	1200	—	1200	—	1200	—
V. A pénztáros fizetése	600	—	600	—	600	—
VI. Irnoki teendőkre	700	—	700	—	700	—
VII. A „Deák Ferencz“ alapítvány pályadíja	550	—	550	—	550	—
VIII. A „Wagner Károly“ alapítványból adandó segélyekre	609	—	617	—	617	—
IX. A „gróf Tisza Lajos“ alapítványból adandó segélyekre	740	—	1005	—	1005	—
X. A „Bedő Albert“ alapítványból adandó ösztöndíjra	275	—	600	—	600	—
XI. „A magyar erdőtiszték árvaleányait segélyező“ alapítványból adandó segélyekre	210	—	210	—	210	—
XII. Szerkesztői átalány	1000	—	1000	—	1000	—
XIII. Írói tiszteletdíjakra	1013	93	1100	—	1100	—
XIV. Könyvtár gyarapítására és szaklapokra	287	66	400	—	400	—
XV. Postaköltségekre, lapexpeditio	1226	95	1200	—	1250	—
XVI. Irodai átalány	500	—	500	—	500	—
XVII. Szolgálat	240	—	240	—	240	—
XVIII. Házmesteri fizetés	240	—	240	—	240	—
XIX. Leltári tárgyak beszerzése	140	—	250	—	250	—
XX. Közgyűlési és utiköltségek	174	86	200	—	200	—
XXI. Javitnoki illetmény	200	—	200	—	200	—
XXII. Jutalmak és segélyek	105	—	100	—	100	—
XXIII. Tagsági oklevelek kiállítása	14	50	60	—	66	—
Átvitel	15695	16	17472	—	17522	—

K i a d á s	Tényleg kiadatott 1894-ik évben		Elő-irányoztatott 1895. évre		Elő-irányoztatott 1896. évre	
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
Áttétel	15695	16	17472	—	17522	—
XXIV. A ház után fizetendő :						
a) illeték egyenérték	468	frt 68 kr.				
b) általános jövedelmi pótdadó	350	" — "				
c) községi adó	430	" — "				
d) házbérkrajczár	340	" — "				
e) utadó	25	" — "				
f) vízvezetéki illeték	284	" — "				
g) udvarvilágítás	300	" — "				
h) lámpák és gázlángok javítása	25	" — "				
i) tűzkár elleni biztosítás (az egyesületi székház földfeletti része, egy évi lakbérösszeg, a leltári tárgyak és a könyvtár értéke 1899. évi augusztus 1-ig déli 12 óráig biztosítva vannak)	—	" — "				
k) ablaküveg-biztosítás ...	41	" 70 "				
l) kéményseprői díj	27	" 40 "				
m) házfedéljavítás	40	" — "				
n) villamos jelzők javítása	10	" — "				
o) lábtörlő és tisztogató szerek	20	" — "				
p) apró esetleges javítások	250	" — "				
Összesen ...	2612	frt 03 kr.	2466	12	2466	82 2612 03
XXV. Átfutó kiadásokra, téritményekre és előre nem látott rendkívüli kiadásokra és pedig :						
a) kisebb átfutó kiadásokra	300	frt — kr.				
b) rendkívüli kiadásokra ...	700	" — "				
c) könyvkiadásokra	7650	" — "				
Összesen ...	8650	frt — kr.	5751	68	6200	— 8650 —
XXVI. Az egyes alapítványokhoz és az alaptökéhez csatolt összegek ...	9916	96	3123	18	2669	97
Összesen	33829	92	29262	—	31454	—

A mint már említettük, az 1896. évi költségvetés szerkesztésénél az 1894. évi eredményre, a tényleges állapotra és igazgató-választmány erre vonatkozó határozataira voltunk figyelemmel; de azért szükségesnek tartjuk a szembetűnőbb változásokra nézve a következőket megemlíteni.

A X. c) bevételi rovat alatt az 1895. évre engedélyezett 1500 forinttal szemben 1896. évre abból az okból irányoztunk elő 2500 forintot; mert az 1896. évben az „Erdőrendezéstan“ az „Erdészeti Növénytan“ II része, „A Legelő Erdő“, az „Erdőmíveléstan“ című művek és valószínűleg az „Erdészeti Építéstan“ című mű is sajtó alul kikerülnek és ezen művek eladásából legalább 1000 frtnyi bevételi többletet lehet várni.

A ház fentartására vonatkozó XXIV. rovat alatt az 1895. évre engedélyezett 2466 frt 82 krral szemben 1896. évre 2612 frt 03 krnyi összeget irányoztunk elő, egyfelől mert az egyesületi székház pinczehelyiségeit is sikerült bérebe adni s ennél fogva az állami és községi adók is emelkedni fognak, másfelől a költségvetésbe apró esetleges javításokra az ezredéves kiállításra való tekintettel, 50 frttal nagyobb összeget vettünk fel.

Az átfutó s rendkívüli kiadásokra, valamint a könyvkiadásokra vonatkozó XXV. rovat alatt az 1896. évre 8650 frtot irányoztunk elő az 1895. évre engedélyezett 6200 frttal szemben, és pedig átfutó és rendkívüli kiadásokra 300 frttal többet az ezredéves országos kiállításra való tekintettel; könyvkiadásokra pedig 2050 frttal nagyobb összeget, mert a fentebb említett művek kiadási költségének legnagyobb része 1896. évben lesz fizetendő, azonkívül az „Erdőgazdaság-Történet Adatai“ kiadási költsége is az 1896. évi kezelést fogja terhelni.

A mi a Nagy Gyula tagtársunk részéről az 1894. évi közgyűlés alkalmával a házbérfelújításoknak akkénti számbavételét és ennek következtében előirányzatát illeti, hogy az egyesület céljaira szolgáló hivatali helyiségek, valamint az egyesület tisztjei rendelkezésére bocsátott szabad lakások értéke is megfelelően kitüntetve legyen, erre nézve az alulírt bizottság oda nyilatkozik, miszerint meggyőződött arról, hogy az egyesületi székházba befektetett építési tőke, ha ezen említett helyiségek a többi lakások aránylagos béreivel számításba vétetnek, 4.5% jövedelmet hoz, azt

azonban, hogy ezen értékek évről-évre a számadásba egyfelől mint bevétel, másfelől mint kiadás felvétessenek, semmiféle indokból, legkevésbé azonban czélszerűségi szempontból szükségesnek nem találja, sőt ellenkezőleg hátrányosnak ismeri.

Budapesten, 1895. évi április hó.

Belházy Emil.

Ghyczy Emil.

Almásy Andor.

Az igazgató-választmány a jelentésnek a számadások megvizsgálására vonatkozó részét tudomásul véve a bizottságnak a felmentvény megadására és a jelentésben kimutatott 217 frt 80 kr. behajthatlan hátralékos alapítványi kamat, tagsági díj és lapdíj leírására vonatkozó javaslatát elfogadja s egyszersmind felkéri az elnökséget, hogy a bizottság jelentését végleges intézkedés végett a választmány nevében a folyó évi közgyűlés elé terjessze.

Azután részletes tárgyalás alá veszi a bizottságnak az 1896. évi költségvetés megállapítására vonatkozó javaslatát és azt a következő módosításokkal szintén elfogadja.

1. A II. bevételi rovat alatt javaslatba hozott házbérbéjővedelmet, melyet a bizottság a jelenlegi béreknek megfelelően (6254 + 600) 6854 frttal irányzott elő, az előbbi pont alatt elfogadott béremelésnek megfelelően a választmány 7560 frtra emeli fel s elrendeli, hogy ebből a II. a) alrovat alatt 6960 frt a II. b) alrovat alatt pedig 600 frt vétessék fel az előirányzatba.

2. A X. rovat „rendkívüli bevételek“ a) alrovata alatt új készpénz alapítványok és adományok czíme alatt a választmány a bizottság által javasolt 500 frt helyett, továbbá ezen rovat b) alrovata alatt a kötelezvényben tett alapítványok törlesztése czimén a bizottság által javasolt 2000 frt helyett, tekintettel az 1894. évi tényleges eredményekre, csak 250 s illetve 1500 forintot irányozz elő s egyszersmind a bevételek fő összegét az 1. és 2. alatti változtatások szám szerinti összegének megfelelően 31,410 frtban állapítja meg.

3. A költségvetési előirányzat kiadási tételeik az utolsó rovat kivételével a választmány változatlanul elfogadja az utolsó rovat alatt előirányzott összeget pedig, melyben a tulajdonképeni bevételek és kiadások közötti különbség, vagyis az alaptőkéhez csato-

landó felesleg van felvéve, a bevételek főösszegének változásához képest 2669 frt 97 krról 2625 frt 97 krra szállítja le, a kiadások főösszegét pedig a bevételek főösszegével egyenlően 31,410 frtban állapítja meg.

Végül a bizottságnak a Nagy Gyula indítványára vonatkozólag tett javaslatát a választmány egyhangulag elfogadva felkéri az elnökséget, hogy a költségvetési előirányzatot, az ezen határozatban foglaltak szerint módosítva terjessze végleges intézkedés végett a f. évi közgyűlés elé.

4. A titkár bemutatja Besztercebánya szab. kir. város 1895. évi 691. számú átiratát, melylyel a f. évi márczius 7.-én tartott rendkívüli közgyűlés 38. sz. alatt hozott határozatára hivatkozva egyesületünket idei közgyűlésének megtartása végett Besztercebányára hívja meg.

A meghívó, melyet egy nagyszámu küldöttség élén Besztercebánya sz. kir. város polgármestere adott át elnök ö exjának, így szól:

Nagyméltóságú gróf és elnök ur! — A városi képviselőtestületnek f. évi márczius hó 7.-én tartott rendkívüli közgyűléséből 38. számú határozattal nyert megbízás folytán szerencséseknek érezzük magunkat az országos erdészeti egyesületet meghívni, hogy ez idei rendes közgyűlését városunkban tartsa meg.

Midőn ezt nagyméltóságodnak becses tudomására hozzuk, mély tisztelettel kérjük, hogy a közgyűlés idejéről bennünket értesíteni sziveskedjék.

Engedje meg Nagyméltóságod, hogy magunkat azon reménnyel kecsegtessük, hogy szerencsések leszünk a közgyűlés idején mély tiszteletünket nyilváníthatni.

Besztercebánya szab. kir. város tanácsa 1895. évi márczius hó 7.-én.
Ceszák Gyula polgármester.

Az igazgató-választmány örömmel fogadja el a meghívást és a mult évi közgyűlés erre vonatkozó határozata alapján elhatározza, hogy a f. évi közgyűlést f. évi augusztus hó 28. 29. és 30-adik napjaira Besztercebányára hívja össze.

Egyuttal a közgyűlés napirendjét és tárgysorozatát a következőkben állapítja meg:

Tárgysorozata és napirendje az országos erdészeti egyesület 1895. évi augusztus 28—30.-án Besztercebányán és környékén meg-tartandó rendes közgyűlésének.

Megérkezés, augusztus 27.-én Szliácsra a magyar kir. államvasutak zólyom-zólyom-brezói vonalán 12 óra 6 perczkor délben, 5 óra 54 p. délután és 8 óra 28 perczkor este érkező vonatokon.

Az igazgató-választmány ülése. Este közös vacsora. Meghálás a fürdőben.

Első nap augusztus 28.-án, reggel 7 órakor indulás külön vonaton Szliácsról Besztercebányára; 8 órakor megérkezés, 9 óráig a tagok elszállásolása.

Délelőtt 10 órakor a közgyűlés megnyitása a vármegyeház nagytermében és a tanácskozások megkezdése a következő tárgysorozat szerint:

1. Jelentés az egyesület működéséről a mult évi közgyűlés óta.
2. Az igazgató-választmány jelentése az 1894. évi számadások megvizsgálása és az 1896. évi költségvetés megállapítása tárgyában.
3. Jelentés a Deák Ferencz alapítvány kamataiból kiirt pályázatok eredményéről.
4. Indítványok az 1896. évi ezredéves kiállításal kapcsolatban Budapesten tartandó közgyűlés tanácskozási tárgyaira nézve.
5. A Besztercebánya sz. kir. város tulajdonát képező erdők gazdasági viszonyainak ismertetése. (Bevezető előadás a 2. napon tartandó helyi szemléhez.)
6. A felvidéki nagyobb erdőbirtokok fatermésének értékesítésénél alkalmazható legczélszerűbb módozatok megvitatása.
7. A Garam völgyének Gömör és Zólyom vármegyei szakaszán és ennek mellékvölgyeiben levő erdők fatermésének kiszállításánál a multban és jelenleg alkalmazott rendszer ismertetése. (Bevezető előadás a harmadik napon tartandó helyi szemléhez.)
8. A Székely-féle gyaluló fűrészpenge bemutatása (kapcsolatban a cs. és kir. szab. besztercebányai fabutorgyárban tartandó szemlével).
9. Egy uj szögfelrakó műszer és a fototeodolit ismertetése.

10. Indítványok az egyesület céljainak előmozdítására általában. (Ilyen indítványok az egyesület titkári hivatalánál a közgyűlés előtti napig írásban bejelentendők).

Délben társasbéd a besztercebányai kaszinó nagytermében.

Délután szemle a cs. és kir. szab. besztercebányai fabortorgyárban és a helybeli kincstári usztató-gereben, végül a város nevezetesebb látnivalóinak megtekintése.

Este társasvacsora.

Második nap augusztus 29.-én: reggel kirándulás Hermándra a városi erdők s a város tűzifa-gerebjének, usztató-csatornájának, továbbá Stadler Tófor kir. tanácsos és a Hüttner-család fapapiranyag gyárainak és papirgyárának megtekintése végett.

Délben közös ebéd, azután a szemle folytatása; este visszaterés Besztercebányára.

Harmadik nap, augusztus 30.-án reggel 6 órakor külön vonaton kirándulás Zólyom-Brezóra; az ottani vasgyár és tűzifagerebek rövid megtekintése után kirándulás kocsin a kövizi völgyben lévő báró Kemény Gábor-gáthoz; utközben a szállítási berendezések meg szemlézése, azután a közgyűlés folytatása és bezárása; közös ebéd; délután visszautazás Zólyom-Brezóra és innen külön vonaton Besztercebányára.

A közgyűlés ügyvezetőiül a választmány ezuttal is Stadler Tófor kir. tanácsos és Tomcsányi Gyula erdőigazgató urakat kéri fel.

5. Dr. Matlekóvics Sándor val. b. t. tanácsos, mint az ezredéves kiállítás idejében tartandó országos és nemzetközi kongresszusok és összejövetelek előkészítésére hivatott bizottság elnöke az egyesület által tervbe vett országos erdészeti gyűlés ügyét megbeszélni óhajtván azt a kérést intézte az elnökséghez, hogy a gyűlés előkészítésével megbízott tisztviselőjét vagy tagját, a vele való érintkezésre hívja fel.

Az 1896. évi ezredéves ünnepélylyel kapcsolatban tervezett erdészeti közgyűlés előkészítésére a múlt évi május 16.-án tartott választmányi ülés egy 8 tagu bizottságot küldvén ki, a dr. Matlekóvicssal való érintkezésre ez a bizottság s illetve annak elnöke kéri fel. Minthogy azonban ezen tárgyalásoknak egyik tárgyát mindenesetre a közgyűlés megtartásának ideje és helye fogja

képezni, az igazgató-választmány szükségesnek tartja a bizottságot figyelmeztetni, hogy saját részéről a gyűlés időpontját jövő évi augusztus 15.-e és szeptember 15.-e közt óhajtja kitűzni s illetve a folyó évi közgyűlés elé, mely a fenforgó kérdésben határozni illetékes, ily értelmű javaslatot szándékozik tenni. A tanácskozások megtartásának helyét illetőleg az igazgató-választmány a bizottság belátására bizza, hogy erre a célra az egyesületi székház helyiségeit, avagy a kiállítás ily célra szolgáló helyiségeit szemelje ki.

6. Az alelnök és a titkár a megelőző választmányi ülésen azzal bizattak meg, hogy az erdészeti-történet adatgyűjtési munkájának előhaladásáról tájékozást szerezzenek s ezt, valamint Tagányi Károly urnak az idegen nyelvű okiratok magyar fordításainak mellőzése iránt korábban előterjesztett kérelmét illetőleg jelentést tegyenek.

A megbizottak most mindenekelőtt bemutatják Tagányi urnak ebben az ügyben előterjesztett következő jelentését, melyben a magyar fordítás mellőzésére vonatkozó javaslatát kimerítően indokolja s a mely egyszersmind a gyűjtés munkájának előhaladásáról is felvilágosítást nyújt.

Mélyen Tisztelt Választmány! — A mély tisztelettel alulírott által szerkesztett erdészeti kódex idegen nyelvű közleményeiről van szerencsém a következőket jelenteni.

Ezeknek lefordítására szerződésileg kötelezve vagyok, de az akkor köttetett, a midőn a kódex anyagáról, a nyelvre és terjedelemre nézve egyaránt tájékozva nem voltam, tájékozást senkitől se szerezhettem.

Csak most látom át már körülbelül az eredményt, amely a legsúlyosabb terhekkel fenyeget, mert a mintegy 70 nyomtatott ivnyi anyagból legalább 50 iv olyan, melynek lefordítása követeltetik; az én hibám-e hogy ezt nem tudtam előre s hogy az arányt megfordítva képzeltem?

Ezzel a terjedelemmel a rendelkezésre álló idő alatt megbirkózni emberfeletti vállalkozás volna, másrészt — talán említenem se kell — hogy az oly rendkívüli fáradsággal gyűjtött anyag, hogy ennek a fordítások kedvéért való megcsonkításába, tudományos reputációm miatt sem egyezhetném belé.

A nehéz dilemmát, melybe az ügy — nyugodt lekiismerettel mondva — hibámon kívül került, meggyőződésem szerint ugy oldhatná meg a mélyen tisztelt Választmány legjobban, ha az idegen nyelvű okiratok fordításától eltekinteni méltóztatnék, annyival is inkább, mert az ügy mit sem vesztene ezáltal.

Az idegen nyelvű közlemények tartalma ugyanis annyiféleképen lesz értékesítve, hogy azoknak — a megfelelő nyelvismeret hiányában is, — laikus és szakember egyaránt hasznát fogja vehetni.

Legelőször is — magától értetődik — mint minden okiratárnál szokás, úgy itt is minden okirat élén annak kelte és rövid tartalma fog állani, amely tartalom a német nyelvűeknél bővebb, a latinoknál még bővebb lehet.

Lesz azután egy erdészettörténelmi bevezetés, amely a kódex egész anyagáról pontos tájékozást fog nyújtani. Ezt ki fogja egészíteni egy kimerítő szak-index, amelyben az összes erdészeti momentumok, lapszám, sőt ha lehet paragrafusszám szerint is csoportosítva lesznek az egyes magyar műkifejezések alatt s ezek mellé zárjelben oda lesznek téve a kódexben előforduló összes latin és német műszavak is (p. o. Makkoltatás. [glándináció; Eichel-Mastung stb.]), a melyek az indexben szintén külön-külön elé fognak fordulni a magyar vezérszóra való utalással. A ritkább, szótárakban is alig ismert szavak, — akár magyarok akár latinok vagy németek legyenek is, — magánál a szövegnél jegyzetben lesznek megmagyarázva.

Ilyen módon a kódex idegen nyelvű anyaga mind általánosságban mind legapróbb részleteire nézve, az érdeklődőknek teljesen hozzáférhetővé lesz téve.

Ha mindez magát a nyelvi különbséget még meg nem szünteti is, legyen szabad figyelmeztetnem, hogy a latin és német okiratokat, itt legalább, nem is lehet egy kalap alá foglalni, mert nemcsak a nyelv más, hanem — a mi a legfőbb — az e nyelveken közlött oklevelek tartalma és értéke is más-más.

A latint ma már rendkívül kevesen értik, de kódexünk latin közleményei fontosságukra nézve össze sem hasonlíthatók a német okiratokkal. Ennek természetes magyarázata pedig az, hogy a latin nyelv csakis az erdészet primitív stádiumában volt uralkodó.

Mihelyt a múlt század vége felé (1769) az erdészet mint tudomány lép föl, azonnal az adminisztrációban is a német nyelvet veszi át a vezérszerepet s amit — kevés kivétellel — 1867-ig mindig meg is tartott.

A latin nyelvű okiratok tehát, melyek kivétel nélkül csak az erdőbirtoklásra és erdőrendészetre vonatkoznak, erdészettörténetünk fejlődésének megértésére nézve természetesen mellőzhetetlenek, de az erdészettudomány szempontjából a lefordítást egyáltalán meg nem érdemes.

A német nyelvűek fontossága vita tárgyát sem képezheti de hiszen azoknak megértése éppen az erdészettel foglalkozók közt találkozhatik a legkevesebb akadályal. Csakis egyes szavak azok, a melyek fennakadást okozhatnának, ámde mindezek — mint már említém — meg lesznek magyarázva. S míg a latinul egyes szavakat ki lehet keresni a szótárból s a konstrukció a laikusnak mégis érthetetlen marad: a német nyelv mondatszerkezete ma is az, mint századokkal ezelőtt.

A latin közlemények lefordítása tehát nem éri meg a fáradságot és költséget, a németeké pedig egyenesen fölösleges. Mert mélyen tisztelt Választmány! a laikus úgy sem fog tovább menni a bevezetés elolvasásánál. Az erdész-szakember pedig — ha németül ért — kódexünknek az ő szempontjából fontos egész anyaga fölött rendelkezhetik. A hazai erdészettudomány előmozdítása, az által, hogy erdészetünk egész történeti fejlődésében lesz bemutatva, — így is el lesz érve. Mert ami a végső cél vagyis a magyar erdészet pragmatikus történetének megírását illeti, arra maga ez a kódex is elégtelen. Mert hiszen ez, az erdészettörténeti anyagnak bár a legfontosabb, de mégis csak kis részét fogja bemutatni. Erdészetünk történetírója nem érheti be ezzel, magának kell kutatnia s az a legkisebb követelmény, hogy a német és latin nyelvben egyforma jártassággal bírjon, attól, akinek az ország általános gazdaságtörténeti anyagában is otthonosnak kell lennie.

Az összes okok mérlegelése után is csak ismétlem, hogy az idegennyelvű okiratok lefordításának elejtése az ügynek semmiféle kárára nem szolgálhat.

Ha azonban okaim meg nem győzhethétek a Tek. Választmányt,

akkor újból a szerződés merev értelmezése áll előttünk, de ez a nehézségeket nem képes megszüntetni.

Szerződésileg ugyanis a fordításra kötelezve vagyok s mint-hogy oly rövid idő alatt oly óriási terjedelmű anyagot magam lefordítani nem vagyok képes, a fordítás költségei — a kódexnek sajtókészen való átadása után kifizetendő tiszteletdíjamat teljesen fölemésztenék, ha ugyan elég fedezetül szolgálhat. Nékem ugyan még nem volt alkalmam a fordítás költségeire nézve tisztába jönnöm, mivel a legnagyobb nehézséget az arra alkalmas egyének megtalálása képezi. Nem hallgathatom el azonban abbéli meggyőződésemet, hogy ezt a fordítást (mely szakembereket kíván, mert nem valami regényfordításról van szó) — úgy kell fizetni, mint valami önnálló munkát. Annak tiszteletdíja pedig rendesen, nyomtatott ivenkénként 30 frtnál kevesebb nem lehet s mivel legalább 50 ivről van szó, az egész költség 1500 frtot tenne a legkisebb számítással. Azért nevezem alacsony számításnak, mert a fordításnak lehetőleg gyorsan kellene megtörténnie s rajtam kívül — kire az eredetiekkel való összehasonlítás terhe esnék — legalább 3 ember idejét teljesen elfoglalná.

Külön fordító kellene 1. a latin nyelvűekre 2. a német oklevelekre az erdészettudomány fölléptéig és 3. egy erdészeti szakember, a ki a mult század végétől kezdve, az erdészeti műszavakkal és fogalmakkal tömve lévő német okiratokat fordítaná. Ismét másik kérdés a fordítás minősége is. Ha mereven kell ragaszkodni az eredeti nehézkes stilushoz, annál veszélyesebb stb. Mindezeknél fogva a tényleges költséget előre ki nem számíthatom.

A mi ismét a határidőt illeti, kétségtelen, hogy ha a mélyen tiszt. Választmányunk érdekében áll, hogy maga a kódex 1896. májusára kikerüljön a sajtó alól, akkor a fordítás csak azután vehetné kezdetét, a mely tudvalevőleg nyomtatásból sokkal könnyebb, mint kéziratból. De meg a jövő januártól kezdődő temérdek korrektúra s az ezredéves kiállításon is előadói minőségemben való rendkívüli elfoglaltságom miatt sem érhetnék rá, sem a fordításra sem annak ellenőrzésére.

Újból és újból kell azonban kérnem a mélyen tiszt. Választmányt, ejtse el a fordítást. Már maga az, hogy a kiállítás meg-

nyítására készülő kódexet nem mint egy befejezett egésznek kellene tekinteni, sokat levonna a vállalkozás értékéből, noha tényleg a fordítás — amely amugy is szokatlan — ahhoz semmit sem adhat már hozzá. De ezenkívül itt van még a költség. Mert ha csak a fordítás terhét nem a becsülettel megszolgált tiszteletdíjamból rója a Tek. Választmány: 1500—2000 frtnyi fordítási s mindenestre 1200—1300 frtnyi nyomtatási új költség áll elő.

Legezélszerűbb volna tehát előbb magát a kódexet — ugy amint van — megjelentetni, és csak a használat után magától dőljön el a kérdés, szükséges-e annak lefordítása? És ha a szakemberek ezt akármikor szükségesnek tartanak, én ebbeli kötelezettségemet mindenkor elismerem és a Tek. Választmánynak rendelkezésére állok.

A Mélyen Tisztelt Választmánynak

Budapesten, 1895. évi május hó 2-án

alázatos szolgálja

Tagányi Károly.

Az alelnök és a titkár tekintettel arra, hogy Tagányi ur nyilatkozatából következtetve, arra ugy sem lehet már számítani, hogy a millenniumra a magyar fordítás is elkészülhessen, a maguk részéről is ajánlják, hogy a magyar fordítás elkészítésének kérdése függőben tartassék s Tagányi ur mindenekelőtt az eredeti kódex összeállítására hivatassék fel.

Az igazgató-választmány ezt a javaslatot elfogadja, de kijelenti, hogy az egyesületnek azt a jogát, hogy a mennyiben szükségesnek fogja találni, később a magyar fordítás elkészítését is követelhesse, fentartja.

7. A titkár bemutatja Staudner Jenő selmeczi akadémiai tanár jelentését a 3 kötetre tervezett erdészeti építéstan előhaladásáról, melynek megírásával az egyesület nevezettet bizta meg.

A jelentés szerint Staudner ur az I. és III. részt, melyeket a megbízás szerint f. évi május elsejére kellett volna betérjeszteni, a legjobb akarattal sem mutathatja most be, de a II. részt (az út, híd és vasut építéstant), melynek kézírata tisztázat alatt van, május hó 15.-éig okvetlenül betérjeszti s igéri, hogy a nyári szünidők folyamán az I. részt (középitéstant) is betérjeszti. Az egész

munkával azonban f. évi december hóig, a meddig terminust kapott, a legmegfeszítettebb és szünet nélküli munka mellett sem készülhet el teljesen, de kilátásba helyezi, hogy a késedelem néhány hónapnál hosszabb időre nem fog terjedni.

Habár az igazgató-választmány kívánatosnak tartotta volna, hogy a szóban forgó munka a kitűzött határidőre teljesen elkészüljön, mindamellett a jelentést tudomásul veszi, s a jelentés szerint május hó 15.-éig beterjesztendő II. rész, valamint a később beérkező I. és III. rész megbírálására azt a bizottságot kéri fel, mely az e tárgyban korábban kiírt pályázatok eredményeinek megbírálásával is megbízva volt. A beérkező kéziratok tehát a titkári hivatal által ennek a bizottságnak késedelem nélkül kiadandók lesznek.

Egyidejűleg azonban újólág is szükségesnek jelenti ki a választmány, hogy a III. rész legalább jövő évi februárius hó 1.-éig elkészüljön, úgy, hogy ha az megfelelőnek találta ki a millennium idejére ki is adható legyen.

8. A február 4.-én tartott választmányi ülés Bedő Albert első alelnököt, Horváth Sándor titkárt és Arató Gyula egyesületi tagot, mint a tervbe vett erdészeti ponyvairodalmi vállalat indítványozóját azzal bizta meg, hogy a „ki mint vet úgy arat“ jelige alatt beérkezett első ilyenmü dolgozat felől, mely „Cseres Józsi és Boros Rózsi históriája, vagy: ki mint vet úgy arat“ czim alatt egy népies elbeszélés keretében egyfelől az erdőöri szakiskolák hasznos rendeltetéséről s másfelől a kopár vizmosásos területek beerdősítésének nagy előnyeiről igyekezik a népet meggyőzni, véleményt mondjanak. És ugyancsak nevezetteket megbizta a választmány egyszersmind azzal is, hogy a következő ponyva-füzetek tárgyára nézve javaslatot tegyenek főleg abból a czélból, hogy néhány ilyen füzet kidolgozására esetleg hirneves íróink közül is megnyerhetők legyenek azok, kik a nép észjárását és nyelvét különösen is ismerik.

A bizottság harmadik tagja, Arató Gyula az említett dolgozat megbírálásában nem vett részt, mert, mint kijelentette, a dolgozat íróját ismeri, ő tehát csak az újabb füzetek tárgyára nézve tett javaslatot az alábbi 2. és 3. számú ajánlásával.

Az alelnök és a titkár a Cseres Józsi és Boros Rózsi his-

tóriáját sikerült dolgozatnak találták, mely teljesen megfelel az egyesület intenciójának. És így nyilatkozott felőle elnök ő exja is, ki melegen érdeklődve a tervezett ponyvairodalmi vállalat iránt, maga is figyelmesen átolvasta a dolgozatot.

Meséje érdekes, előadása megfelel a nép izlésének, a külső körülmények a szereplők felfogásai és indulatai, melyek a cselekvényt a kívánt irányban fejlesztik, mind természetesen; a história czélja és morálja világosan kidomborodik benne a nélkül, hogy erőltetve lenne. Terjedelme azonban nagyobb, mint kívánatos volna s ezt főleg annak lehet tulajdonítani, hogy a szerző egyszerre két czélt is tűzött maga elé, az erdőöri szakiskolák megismertetését és a vizmosások beerdősítésének megkedveltetését. Mindenesetre jobb lett volna e két dolgot két külön füzetben tárgyalni, mert a füzetek kisebbek lettek volna s inkább lehetett volna arra számítani, hogy a ki kezébe veszi az egyiket vagy másikat, azt figyelemmel végig is olvassa. De ezen most már változtatni nem lehet.

Mindenesetre jó lesz azonban, ha a szerző a mellőzhető részletezéseket elhagyva, elbeszélését lehetőségig megrövidíti, hogy a cselekvénye világosabb és átlátszóbb legyen s terjedelme is kisebbedjék. És végül kívánatos, hogy a népies szólamok és mondások, ne oly gyakran s mondhatni keresetten használtassanak. Egy része ezeknek mindenesetre elhagyható, annyival is inkább mert, mint elnök ő exja megjegyezte, nem is mind a magyar földművelő nép kedvelt kifejezései azok, hanem részben inkább a kisvárosi alsóbbrendű polgárság szájaskodó szóvivőinek okoskodó mondásai, melyeket a falusi nép nem használ.

Az alelnök és a titkár tehát a dolgozatnak elfogadását ajánlják s megjegyzik, hogy a szerző az előbb említett hiányokon könnyen segíthet, ha velük összekötetésbe lép.

A mi pedig a következő füzetek tárgyát illeti, ilyenekül egyelőre a következőket ajánlják.

1. Szemben egyfelől azzal a szomorú ténnyel, hogy az erdei kihágások ma még az ország minden részeiben igen gyakoriak s másfelől azzal, a fájdalom, szintén általános helytelen felfogással, hogy a fatolvajlás nem oly megbecstelenítő, mint a másfajta lopás, melyet az alsóbb néposztály is szigorúan elítél, míg

erkölce általában meglazulva nincs, czélszerű volna egy népies elbeszélés tanuságaképen lehetőségig csattanósan kimutatni, hogy a szigorú erkölcsű tisztességes parasztember a falópást is olyan aljas dolognak kell, hogy tekintse, a milyennek a másféle javak eltulajdonítását tekinti.

2. Egy másik ilyen mesében pedig azt a gyakran tapasztalható tévhitet lehetne nevetségessé tenni, hogy a kormány és a hatóságok ujabban csak azért szoritják a községeket és urbéreseket, szóval a népet, az erdő gondozására, a kopárok beültetésére, stb. hogy, ha azok jókarba hozattak, az állam tegye rájuk a kezét. Ez a tévhit (például Nógrádban) mióta a községi erdők kezelését állami erdőtisztekkel az állam teljesíteti, egészen komolyan él a népben, még pedig igen valószínűen a nép legalsó rétegéből kikerülő szájaskodó, zavarosban halászni szerető bujtatók izgatása folytán.

3. És végül igen hasznos dolog volna egy ilyen népies elbeszélés keretében, ha mindjárt csak mellékesen is meggyőzőleg kimutatni, mily helytelen és káros következményű a népnek az a felfogása, hogy az erdőt nem kell mivelni, gondozni, mert azt az ember munkája nélkül is felneveli az Isten.

Az igazgató-választmány ezen előterjesztés alapján a Cseres Józsi és Boros Rózsi históriáját az első füzet tartalma képen elfogadván, a szerző tiszteletdíját azzal a kikötéssel, hogy munkáján a fentebb javasolt egyszerűsítéseket megteszi, nyomtatott ivenkint 30 frtban állapítja meg, azután pedig felbontván a jeligés levélkét konstatálja, hogy a dolgozat szerzője Arató Gyula m. kir. főerdész.

A mi a jövő füzetek tárgyául fentebb ajánlottakat illeti, azokat a választmány is hasznos témáknak jelenti ki, s intézkedni fog, hogy azok a közreműködésre felkérendő írókkal közöltessenek, előre is örömmel véve tudomásul, hogy elnök ő exenziájának felkérésére Mikszáth Kálmán hírneves elbeszélőnk is késznek nyilatkozott egy-két ponyvafüzet megírására.

Végül ezen határozatokkal kapcsolatban kívánatosnak jelenti ki a választmány, hogy az ügy iránt érdeklődők úgy alkalmas elbeszélés tárgyak ajánlásával, mint esetleg kész dolgozatokkal minél többen támogassák az egyesületet.

9. A titkár jelenti, hogy Fekete Lajos m. kir. főerdőtanácsos egy kiállott súlyos betegség után orvosi rendelet által tanári teendőin kívül minden más szellemi munkától hosszabb időre eltiltatván, az ákác pajzstetű kérdésében kiküldött bizottság elnökségéről lemondott, minekfolytán az elnöki tisztségre jóváhagyás reményében Illés Nándor ny. m. kir. főerdőtanácsos kéréstett fel, ki e tisztet készséggel el is vállalta.

Jelenti továbbá, hogy a földmivelésügyi minister ur a pajzstetű kérdésre vonatkozó hivatalos iratokat f. évi márczius 28.-án 5419. szám alatt az egyesület rendelkezésére bocsátotta. Ezen iratoknak a kérdésre vonatkozó érdemleges része 25 frt költséggel lemásoltatott s az „Erdészeti Lapokban“ megjelent közleményekkel kiegészítve kronologikus sorrendben összeállítva előbb dr. Horváth Géza bizottsági tagnak s utóbb Illés Nándor bizottsági elnöknek rendelkezésére bocsátatott, azzal a kéréssel, hogy az anyag felhasználásával a választmány által kívánt tájékoztató füzetet és kérdő ivatek összeállítani sziveskedjenek. Miután ezen összeállítást Illés főerdőtanácsos és dr. Horváth Géza bizottsági tag csak közös megbeszélés alapján készíthetik el, Illés főerdőtanácsos felkérte, hogy május hóban az egyesület költségén néhány napra Budapestre utazzék.

Az igazgató-választmány ezen jelentést jóváhagyólag tudomásul veszi.

10. Az erdőrendezés tan kézirátának sajtó alá rendezésével Belházy Emil szerző nagyrészen elkészülvén a munka kinyomatása iránt a Pátria nyomdával szerződés kötött, oly feltétel alatt, hogy a kiállításért 1000 példány után az egyesület ivenkint 29 frtot s ezenfelül a petite szedés után oldalankint még 50 krt, a borítékért pedig egészben véve 9 frtot fizet. Minthogy a munka mintegy 40 iv terjedelmű lesz, a költségek 1000 példány után kerek számban 1300 frtot tennének. Utólagosan azonban a szerző annak a kérésének adott kifejezést, hogy munkájából még további 500 példány nyomassék, a mit a nyomda ivenkint 8 frt 50 krért vagyis egészben 40 ivet számítva 340 frtért vállalt el. A munka tehát 1500 példányban legfeljebb 1650 frtban, vagyis csak 150 frttal fog többbe kerülni mint a mennyi 1000 példány kinyomatására annak idején engedélyeztetett.

Intézkedés történt továbbá, hogy az alapszabályok 2000 példányban, továbbá Földes Jánosnak a legelő-erdőkről írt, dicsérettel kitüntetett pályamunkája az Erdészeti Lapok szedésének felhasználásával 500 példányban kinyomassanak. Mindkét kiadvány már közelebről elkészül s az első 110 frtba, az utóbbi pedig előreláthatólag 180 frtba fog kerülni. Végül gondoskodás történt, hogy Fekete Lajos főerdőtanácsosnak „Az erdő ápolásáról és használatáról“ írt s az egyesület által 40 darab aranynyal honorált népszerű munkája is minél előbb elkészüljön. Ez a népszerű füzet 5000 példányban kiállítva boríték és rajzok nélkül ivenként 82 frtba egészben pedig borítékkal és rajzokkal együtt mintegy 500 frtba fog kerülni.

A bejelentett intézkedéseket az igazgató-választmány jóváhagyja és elrendeli, hogy a Fekete Lajos népszerű könyvecskéje, úgy, miként a népszerű erdészeti ismeretek tárának két első füzetével történt, a magyarajku községeknek, iskoláknak stb. a törvényhatóságok útján, az egyesület tagjainak pedig az „Erdészeti Lapok“ útján díjtalanul megküldessék. Végül a Földes János külön könyvalaku kiadásban is megjelenő munkájának árát az egyesületi tagok részére 80 krban, nem tagok részére 1 frt 20 krajczárban állapítja meg.

11. A titkár bemutatja Janke Károly ügynöknek az Erdészeti Zsebnaptár és az Erdészeti Lapok hirdetéseinek közvetítésére nézve tett ajánlatát s azt többrendbeli módosítással elfogadásra ajánlja. Az igazgató-választmány a titkár javaslatát elfogadja s őt a szerződésnek az előterjesztés értelmében való megkötésére felhatalmazza.

12. A titkár jelenti, hogy az alkotmány-uteza kikövezési költségeiből az egyesületre, mint háztulajdonosra, 179 frt 50 kr. járulék vetetett ki, mely összeg — miután a titkár a kivetés helyességéről meggyőződött — elnök ő exja felhatalmazása alapján ki is fizettetett.

Jelenti továbbá, hogy a bérbeadott pinczesori helyiségekben elrendelt munkálatokat a választmány határozata értelmében teljesítette és pedig a padolathelyreállítást 157 frt 04 krért, a gázvezeték rendbehozásával és egy kályha átrakásával járó munkákat pedig 45 frt 36 krért. Az ezen ezélra engedélyezett 220

frtból tehát 17 frt 60 kr. megtakarított. Másfelől azonban egy olyan munka is teljesített, melyre a választmány nem adott volt felhatalmazást, s a mely az előbbi költségeken felül 83 frt 80 krt vett igénybe. A kérdéses helyiségek megrongált vakolatának helyreállítását és szárazzá tételét ugyanis a bérlő vállalta volt magára s ennek teljesítését akként tervezte, hogy két helyiségben a levert régi vakolat helyett aszfalt alapra cementvakolatot, a másik 3 helyiségben pedig egyszerűen cementvakolatot szándékozott alkalmazni. Ez utóbbi a bérlő czéljainak teljesen megfelelő lett volna ugyan, de miután az aszfaltalaposú cementvakolat tökéletesebb biztosítékot nyújt arra, hogy a kérdéses falak állandóan szárazak és foltnélküliek maradjanak, czélszerűnek találta az elnökség mindenütt a gyökeres javítást alkalmazni, s ennélfogva az utóbb említett 3 helyiség aszfaltalaposásával járó 83 frt 80 kr. költséget az egyesület terhére elvállalta.

Az igazgató-választmány ezen intézkedéseket jóváhagyta s az eredetileg engedélyezett 220 frton felül felmerült 66 frt 20 kr. többletköltséget is engedélyezi.

13. Heves vármegye közigazgatási bizottsága 61/895. számú átiratában értesíti az egyesületet, hogy a vármegyebeli erdőbirtokosok hozzájárulásából egy vármegyei erdei alapot szándékozik létesíteni, mely az erdei kihágások esetében megítélt és a birtokosok által ezen czélra felajánlt kártérítésekből, továbbá adományokból és az államtól remélt segíélyből alkottatnék meg, s jövedelme később csemetekertek telepítésére, a rendszeres erdőgazdaság fejlesztésére, a szegényebb erdőbirtokosok anyagi támogatására, a vármegyei erdőgazdaság érdekeit közvetlenül szolgáló irodalmi munkák létrehozására és kiadására, a sikerült erdősitések jutalmazására és egy erdészeti kísérleti telep felállítására fordíthatnák.

Az érdekelt vármegyebeli birtokosok és hatóságok első értekezlete e tárgyban — melyre az egyesület is meghívott — f. évi április hó 7.-ére volt összehíva.

Tudomásul szolgál.

14. A titkár bemutatja a III. országos gazdakongresszus szervező bizottságának meghívóját a f. évi május 19—23-án a fővárosi „Vigadó“-ban tartandó III. országos gazdasági kongresszusra,

melyben a szervező bizottság a kongresszus tervezetét ismertető füzetek 10 példányának csatolása mellett az egyesület kiküldötteinek név és lakjegyzeit mielőbb közölni kéri.

Az igazgató-választmány e meghívó alapján a gazdakongresszusra Bedő Albert alelnököt, Előd Jósa, Ghyezy Emil, Sólcz Gyula választmányi tagokat és a titkárt küldi ki képviselőkül.

15. Az osztrák birodalmi erdészeti egyesület igazgatósága értesíti az egyesületet, hogy idei vándorgyűlését Serajevóban szándékozik megtartani s azzal kapcsolatban egy erdészeti szemleutat is tervez Bosznián és Hercegovinán keresztül. Kéri egyszersmind az egyesületet, hogy ezen gyűlésére és szemléjére egy vagy több képviselőt küldjön.

Az előzetes program szerint a gyűlés és kirándulásuk aug. első felében tartatnak meg s előreláthatólag 14 napot vesznek igénybe. Az utazási költségek Bécsből oda és vissza összesen 150 frtra vannak számítva. A jelentkezőknek ezen összegből az előzetes kiadásokra 25 forintot előre be kell küldeni.

Az igazgató-választmány e meghívó alapján Vadas Jenő selmeczi akadémiai tanárt kéri fel az egyesület képviselőjére, egyszersmind azonban ezen jegyzőkönyv közzététele által felkéri az egyesület azon tagjait, a kik esetleg az osztrák birodalmi erdészeti egyesület ezen kirándulásán még részt venni kívánnak, hogy ezen szándékukat az országos erdészeti egyesület titkári hivatalánál minél előbb bejelenteni sziveskedjenek.

16. A titkár jelenti, hogy az egyesület ösztöndíjasai, Kelen Gyula III. éves és Zivuska Jenő I. éves erdőakadémiai hallgatók, az első félévi vizsgálatokat dícséretes eredménnyel állották ki s ennek folytán ösztöndíjaik a második félévre is folyósítottak. Együttal bemutatja Kelen Gyula folyamodványát, melyben kéri az egyesületet, hogy az erdőmérnöki tanfolyam bevégezhetőse céljából ösztöndíját a következő tanévre is meghagyja.

A jelentés tudomásul vétetik azzal a hozzáadással, hogy Kelen Gyulának ösztöndíja abban az esetben, ha az alapszabályokban kikötött feltételeknek megfelel, a jövő tanévben is kiszolgáltatandó lesz.

17. A földmivélsügyi minister ur 9751. sz. alatt kelt leiratában értesíti az egyesületet, hogy özv. Sável Sándornének az

egyesülethez benyújtott s az egyesület által pártolólag hozzá felterjesztett kérelmére 60 frt segélyt utalványozott.

Köszönettel tudomásul vétetik.

18. Hell János nyug. kir. főerdész, ki az egyesületből való kilépésétől a választmány egy korábbi határozata alapján megadott felvilágosítások után elállott, ez évi február hó 7.-én kelt folyamodványában betegségéből származó terhes adósságainak törlesztetésére 20 esetleg 12 havi részletben visszafizetendő 200 frtnyi kölcsönt kér az egyesülettől.

Miután az egyesületnek nincs olyan alapja, a melyből kölcsönt adhatna, a kérelem nem teljesíthető s miután évközben az egyesület segélyben nem részesítheti tagjait, folyamodó figyelmeztetni fog, hogy a mennyiben a gróf Tisza Lajos alapítvány segélyére igényt tart, erre vonatkozó folyamodványát a közzéteendő felhívásban megjelölendő időben adja be.

19. Özv. Marczelly Gusztávné az igazg.-választmány f. évi február 4.-én hozott határozatából vele közölt figyelmeztetés után azon kérelmétől, hogy néhai férje tagsági jogai Béla nevű fiára ruháztassanak át, elállott.

Tudomásul vétetik.

20. A megelőző választmányi ülés óta a következő rendkívüli befizetések történtek:

1. Készpénzalapítvány fejében befolyt Hg. Odescalchy Liviótól 200 frt, a Horvát-Szlavon erdészeti egyesülettől 200 frt.

2. A Wagner Károly alapítvány javára befolyt: a fehértemplomi erdőgondnokságtól 53 frt 68 kr; a nagybányai főerdőhivataltól egy erdőőr rendbirságából 2 frt, XY-tól Dalboseczen 4 frt, Karvas Emiltől két erdőőr rendbirságából 3 frt, a trencsényi m. kir. erdőgondnokságtól egy erdőőr rendbirságából 5 frt, Pánczél Ottótól a földmivelésügyi m. k. ministerium erdészeti osztályában egy emléktárgyra eszközölt gyűjtés maradványaként 14 frt.

3. Magánkötvényben tett alapítványok értékapasztására befizettek: Tüköry Alajos 160 frt, Hg. Batthyány-Strattmann Ödön 100 frt, Rózsai Rezső 20 frt, Radu T. Miklós 5 frt, Hering Samu 20 frt, néh. Kim Béla örökösei 160 frt, néh. Sényi Győző örökösei 160 frt, Hudák Lajos 2 frt, Ihrig Eberhárd 7 frt, Metián Traján

160 frt, Szalóky Hugó 160 frt, Schreter Salamon 200 frt, Kosztka Vilmos 100 frt, Halbauer István 10 frtot.

21. A titkár a következő új tagokat jelenti be:

a) alapító tagként óhajt az egyesületbe belépni: Herczeg Odescalchy Livio földbirtokos 200 frt alapítvánnyal készpénzben, ajánlja Bedő Albert;

b) rendes tagként kívánnak belépni: Stark Dezső urad. erdőgyakornok, ajánlja Nadhera Pál, ifj. D worzsák Károly urad. erdész, ajánlja Machovics Ferencz, dr. Csiky Gergely m. kir. erdészeti orvos, ajánlja Piso Cornél, Feszty Lajos urad. igazgató, ajánlja Véssey Ferencz, Jancsó Gyula műszaki díjnok, ajánlja Téglás Károly, Gyurcsó József műszaki díjnok, ajánlja Márton Sándor, Polakovics György műszaki díjnok, ajánlja Márton Sándor, Vázsonyi Henrik, Fromm Miklós, Dobrén János, Roth Gyula, Janussek István és Jonica János erdőakadémiai hallgatók, ajánlja Vadas Jenő; Rumann Ernő társasági erdőgyakornok, ajánlja Nickmann Rezső; Sebők Ernő m. k. erdőgyak., ajánlja Török Sándor.

Végül bemutatja a titkár a horvát-szlavon erdészeti egyesület f. évi április hó 12.-én kelt átiratát, melyben azt az óhaj-tását fejezi ki, hogy 200 frt készpénzalapítvánnyal az országos erdészeti egyesület tagjai közé felvétessék, s egyszersmind meg-jegyzi a titkár, hogy a felajánlt 200 forint alapítványt a horvát-szlavon erdészeti egyesület, mint fentebb már kimutatott, azóta már be is küldte az egyesület pénztárába.

Az igazgató-választmány a bejelentett tagokat felveszi s örömmel ígátja alapító tagjai közé a horvát-szlavon testvér egye-sületet is, miről az egyesület elnöksége átiratban fog értesíteni.

22. Az ülés befejezése előtt Soltz Gyula választmányi tag tudomására hozza a választmánynak, hogy a földmivelésügyi mi-niszteriumban elfoglalt állásánál fogva ezentul a hivatalból is tagja az állami erdőtisztek gyermekeit segélyező alap intéző bizottságának, melybe annak idején az egyesület által jelöltetett volt ki tagul. Az egyesülettől nyert mandátumát ennél fogva köszönetének kifejezé-sével rendelkezésre bocsátva kéri a választmányt, hogy helyette egy más tagot jelöljön ki a bizottságba.

Az igazgató-választmány ezen bejelentést tudomásul véve, a

szóban forgó bizottságba Szabó Adolf választmányi tagot fogja a földmivelésügyi minister urnak saját részéről tagul ajánlani.

23. Jelen jegyzőkönyv hitelesítésére Szécsi Zsigmond és Tomcsányi Gyula választmányi tagok kéretnek fel.

K: m. f.

Horváth Sándor, s. k.
titkár.

Bedő Albert, s. k.
alelnök.

Hitelesítésül:

Szécsi Zsigmond, s. k.
választmányi tag.

Tomcsányi Gyula, s. k.
választmányi tag.

Lapszemle.

Fokozatos felújító vágás-e vagy tarvágás? Gyakran képezte már vita tárgyát e kérdés az erdészek körében s gyakran találkozzunk szaktársakkal, a kik kizárólag az egyik vagy másik üzemmód mellett foglalnak állást. Eléggé érdekesen világítja meg a kérdést, az „Österreichische Forst- und Jagdzeitung“ folyó évi 8. számában Baumgartner aláírással megjelent cikk, melynek éle a tarvágás ellenségei ellen irányul.

„A ki utolsó időkben a különböző erdészeti egyesületek gyűléseiről szóló közleményeket figyelemmel olvasta“ — ugymond cikkirő — „észre kellett vennie, hogy az eddig tulságos előszere-ttel alkalmazott tarvágással ujabban mindig több-több helyen kezdenek felhagyni s ettől a természetes felújításhoz pártolni. Ez előre látható volt ugyan és magában véve örvendetes eseménynek jelezhető, de fájdalom, szaktársaink közül sokan a másik szélső-ségbe csapnak át, midőn t. i. a tarvágás felett irgalmatlanul pálczát törnek. Pedig a természetes felújítással járó üzemmódok mellett igen sok helyen a tarvágásnak s az ezzel kapcsolatos mester-séges felújításnak is megvan a maga létjogosultsága!“

Óva figyelmezteti ezután cikkirő a tulzókat arra, hogy az általánosítás az erdőgazdaságban már eddig és mily sok áldozatba került, s szemükre veti, hogy nem ismerik eléggé az erdőgazdaság multját, mert máskülönben nem esnének a nekik

felrótt hibába. A következőkben aztán érdekes adatokat közöl arra nézve, hogy az utolsó száz év leforgása alatt minő lényegesebb változások történtek az üzem módok tekintetében.

A mult században az erdők kihasználása ugyszólván mindenütt rendszertelen szálalás útján történt s az erdők felújítását csupán egyes visszahagyott magfáktól várták. (Plenterwirtschaft). Ezen rendszertelen gazdálkodás s egyszersmind a nagymérvű legeltetés következtében a talaj sok helyen tönkre ment s nemcsak hogy az értékesebb és egyuttal nagyobb igényű fanemek lassanként pusztulni kezdtek, de az erdőállomány is apadásnak indult. Valamivel több mint száz éve annak, hogy egyes erdészek, mint Aeckmann és Büchting s utánuk Burgsdorf és Laurop ezen gazdálkodási mód felhagyását kezdték sürgetni. Laurop 1795-ben ezeket mondta: „Ennek a rendszertelen gazdálkodásnak, mely mindent csupán a természettől vár s a felújításra semmit sem áldoz, micsoda más következménye lehetett volna, mint az erdők pusztulása?”

Ekkor áttértek a pásztás vágásmód alkalmazására, melynél a letarolt pászták részben az állva hagyott szomszédos pászták fáirol természetes uton, részben mesterségesen, vetés útján újítottak fel. Ezt a kezdetleges felújítási módot aztán tekintet nélkül a fanemre, nyakra-főre alkalmazták mindenütt, úgy, hogy rövid idő múlva visszahatásnak kellett bekövetkeznie: megszületett a Hartig-Cotta-féle rendszeres szálaló üzem. De épen az előbb említett oknál fogva, mert ezt az üzem módot is nagyon általánosan, a viszonyokkal nem számolva, mindenütt kezdték alkalmazni, a rossz következmények most sem maradhattak el s így nemsokára, 1830-ban, a tarvágásra került a sor, mely különben már az előtt is több helyen alkalmazást talált. Már ennél is csaknem érvényesült az általánosításra való törekvés, midőn Pfeil felállította azt a nevezetes szabályt, hogy „az erdőgazdaságnak szigoruan kell alkalmazkodnia a helyi viszonyokhoz.” Ugyanebben az időben indult meg Königgel az élen a mozgalom, olyan üzem módok alkalmazása érdekében, melyeknél a talaj megvédése első sorban irányadó. E mozgalomból, melynek követői közé tartozott később Gayer is, az utolsó évtizedekben egész tudományos rendszer fejlődött, és a legkülön-

bőzőbb s részben nagyon is körmönfont üzem módoknak akadtak szószólói.

A mint a fentiekből kitűnik, az erdőgazdaságra nézve a legnagyobb veszedelem mindig abban rejlett, hogy olyan üzem módokat akartak kitalálni, a mely bárminő viszonyok között alkalmazható legyen. Teljes joggal figyelmezteti tehát czikkiró azokat, kik most — szerinte — szeretnék a tarvágást a föld színéről eltörölni s helyette mindenütt a természetes feujitással kapcsolatos üzem módokat alkalmazni, arra, hogy ha ez esetleg sikerülne is nekik, elkövetkeznék nemsokára az idő, a midőn az ők tanaik felett is meghuznák a halálharangot.

Általános szabályt felállítani nem szabad. Lehetnek erdőbirtokok, a hol a tarvágást és ezzel kapcsolatosan a mesterséges felujításnak alkalmazását teljesen indokolják a helyi viszonyok, s viszont igen sok erdőbirtok van, a hol az erdész a természetes felujításra van utalva.

Végül, hosszabb fejtegetés után czikkiró arra a következtetésre jut, hogy még egy és ugyanazon üzemtestre nézve sem helyes kimondani, hogy kizárólag tarvágás, avagy természetes felujítás mellett kezeltessek, mert a helyi viszonyok szerint igen gyakran czélszerű lehet az állabok egy részét tarvágás utján, másik részét pl. fokozatos felujító vágásmód alkalmazása mellett kihasználni; a kettő jól megfér egymás mellett.

Önkéntelenül hozzá kell fűznöm az elmondottakhoz a magam részéről is egyet-mást; mert az én szemeim előtt is az lebeg ideálképen, hogy a gazdasági szabályok megállapításánál mindig szorososan a helyi viszonyokhoz alkalmazkodjunk s ugyszólván minden egyes állabbal úgy bánjunk el, a mint azt annak a természetete megkívánja, igen természetesen nem tévesztvén szem elől azt sem, hogy e részletezéssel csak addig menjünk, a meny nyire azt az erdőtenyésztés körén kívül eső más szempontok is megengedik.

Általános szabályul szoktuk felállítani pl. hogy a bükkösöket, jegenyefenyveseket fokozatos, felujító vágásmód, a luczfenyveseket ellenben tarvágás mellett kezeljük. Miért ne tehetnénk kivételt ezen szabály alól mindannyiszor, a hányszor a helyi viszonyok megkövetelik, illetve megengedik. Pl. a körmöczbányai m. kir.

erdőgondnokság turóc vármegyei részeiben *) a tiszta jegenye fenyő állabok is tarvágás útján használtatnak ki, mert a jelenlegi értékesítési mód ezt megköveteli és e mellett a termőhelyi viszonyok is megengedik, mivel a talaj oly kitünő, hogy a tarvágással annak termőképességet egyáltalán nem veszélyeztetjük s mesterséges uton is könnyen nevelhetünk, az ottani viszonyok között legkivánatosabb, lucz fenyővel vegyes jegenye fenyő állabokat. A beszterezebányai erdőigazgatóság kerületében kísérleteket tesznek a fokozatos felújító vágással a lucz fenyvesekben is oly helyeken, a hol a talaj meredek és sekély voltánál fogva a mesterséges felújítás nagyobb nehézséggel van egybekötve, s a hol nincs ok e széltörésektől nagyon tartani. Vannak bükköseink, a melyeknek talaja kitünő, fekvésük védett, s oly tengerszin feletti magasságban ferülnek el, a hol már a lucz fenyő is otthonosan érezheti magát s a szabadon kiültetett jegenye fenyő sem szenved annyit a nap hevétől; miért ne térhetnénk el ilyen helyeken azon általánosan követett rendszertől, mely szerint bükköseinket fokozatos felújító vágásmód alkalmazása mellett, jegenye fenyővel való előzetes alátelepítés útján szoktuk felújítani?

Igen gyakran a legkülönbözőbb termőhelyi viszonyokat és állabokat találjuk egymás mellett váltakozva. Pl. ugyanazon hegy déli oldalát tölgy állab foglalja el, melyet a napnak kitett fekvésnél fogva, a talaj termőképességének kockáztatása nélkül nem használhatunk ki máskép, mint fokozatos felújító vágásmód segítségével; miért ne használhatnók ki azért a hegy északi oldalán lévő bükköst tarvágás útján, ha annak mesterséges uton, a megfelelő fanemekkel való felújítása nehézségekkel nem jár s ha azt az értékesítési viszonyok megkívánják.

Az ily dolgok legtöbbször a fennálló üzemterv keretén belől keresztülvihetők, történt legyen az üzemrendezés tarvágás avagy fokozatos felújító vágásmód alapul vétele mellett. Ha pedig az üzemterv akadályt képezne, a helyi viszonyokat helyesen feltüntető, szakszerű indokolás alapján bizonyára meg fogják engedni felsőbb helyen az üzemtervtől való eltérést.

(Közli: *Muzsnay G.*)

*) Lásd E. L. 1893. évf. 467. lap.

A fapiaczról.

Május 20.

(B.) A mult héten beállott esős idő országszerte meghozta azt a nagy áldást, melyet az őszi buza és a tavaszi vetések jobb aratási eredménye érdekében mindenki melegen óhajtott s melynek késedelme annyira aggasztó volt, hogy a faüzlet körében e hónap közepe táján határozott rosszabbra fordulás állott be; most azonban a remények ismét éledni kezdenek s a fenyőanyagok leszállítása a jó vizállások mellett akadálytalanul történik s a vásárlások is, — habár némelyek árhanyatlástól tartanak — kezdenek biztatóbbak lenni, nevezetesen a szélesebb lucz fenyő fűrészelt árut a régi szokottabb élénkséggel keresik s a külföldi szállító czégek képviselői is gyakrabban kezdenek jelentkezni. Az erdei üzletek iránti érdeklődés, habár korlátoltabb is az eddigieknél, de azért még sem mondható elhanyagoltnak, jóllehet, hogy a venni kívánó termelők, figyelmeztetéssel az orosz és amerikai versenyre, csak nyomott árakat hajlandók ígérni s a hazai pénzpiaczon fennálló nehéz viszonyok is kedvezőtlen irányban befolyásolják a vásárlásokat és fizetéseket. Belföldi piacainkon nagyobb élénkség van a komáromin, hol a mindig szép és kitünő vágvölgyi anyagok a délvidéki fogyasztásra elég jó kelendőségben részesülnek.

A tölgyfaanyagok iránti bizalom szintén javulóban van s az újabban kivitelre került nagyobb mennyiségű francia tölgydonga elszállítása szintén biztató, jóllehet, hogy a francia bortermés kedvező kilátása még nem bizonyos s kevéssel ezelőtt a dongakereslet a francia piacokon nyomottnak jeleztetett. A tanningyártásra használt tölgyfaanyagok és a tölgycserkéreg helyzete javult s

ez mindkét árunál, habár még igen mérsékelt arányban is, de kétségtelen áremelkedésben tapasztalható, a minek egyik legtermészetesebb alapja, hogy a gyorscserzésre használt kebrakkófa, melyről korábbi tudósításainkban már részletesebben megemlékeztünk, a német birodalmi gyűlés határozata szerint magasabb beviteli vám alá fog vettetni.

Egyes piaczkok ártételeit illetőleg utalunk korábbi tudósításunkra.

Vidéki levél.

(Ólmoseső. — Nyul okozta károk télen. — Az ákác pajzstetüje.)

Tekintetes szerkesztőség! — Ritka természeti jelenségnek voltunk tanui f. évi február hó 7.-én Szegeden. Délután 2 óraker, daczára a délelőtti hűvös időnek, eső kezdett esni, a mely mind sűrűbb szemüvé lett, ugy, hogy az esti órákban valóságos nyári záporrá vált. A levegőnek föld feletti rétege s a föld felületének hőfoka is a 0 fokon alul állván, a földre s fákra hullott eső azonnal megfagyott, ugy, hogy nemcsak a földet borító hó felülete vált sima jégtükörré, hanem a fák összes ágai kristálytiszta jégburokkal vonattak be, a melynek vastagsága 1—1.5 *cm*-t is meghaladta.

A jégkéreg a fákon szokatlan hosszú ideig maradt meg, a mennyiben csak február hó 11.-én délelőtt 10 óraker olvadt le. A hófelületen képződött jégkéreg azonban még két hét mulva is megvolt, az időközben esett 6—8 *cm*. vastag uj hórétég alatt.

Az ólmosesőnek káros következményei csakhamar jelentkeztek. A kár nem annyira a faágak letörésében

mutatkozott, mint a hogyan az a hegységeknél sűrűbb zárlatu lombos, de kivált fenyves erdeiben megtörténik; az alföldi erdőkben ugyanis csak lombfák lévén, ezeknek csupasz ágain a jégképződés nem történt oly nagy mértékben, hogy az a szivós és ruganyos ágaknak letöredését okozhatta volna. Annál nagyobb károkat okoztak a fáknál az ólmoseső után a nyulak, melyek az ólmosesőtől szintén sokat szenvedtek.

Az Alföldnek majdnem egyedüli figyelemre méltó vadja a nyul, mely a homokterületeken is igen nagy számban fordul elő. Ezen előfordulásuk nagy számánál fogva igen könnyen lehet őket megfigyelni arra nézve, hogy téli táplálékaikat hogy s miként szerzik meg, könnyű pedig azért, mert tápanyag-fogyasztásuk megállapítása a nyomokat hiven szemléltető havon még a felületesebben vizsgálódónak sem kerülhet nagy fáradságába.

Sokan azt hiszik, hogy a nyulak téli lesóványodásának, pusztulásának, valamint azoknak a károknak is, amit a kéreg lerágásával a fáknál okoznak, a nagy hó az oka; ez azonban téves hit, mert a rendes körülmények között előfordulni szokott legnagyobb hó esése után is, ha a leesett hó eléggé laza, téli táplálékát a nyul könnyen leli meg és pedig kötött fekete földeken a repcze és buzatáblákban, ahol nagy előszeretettel kapargál a hó alatt, homokterületeken pedig igen szívesen keresi fel a sovány buczkákat, a melyeket a kutyatejfü (Euphorbia) nagyon sűrűn keres. A 35—45 cm. magasságot elérő kutyatejbokor a hóból legtöbbször még ki is látszik, vagy ha be van is fedve, csekély erővel feltárhatja a nyul.

Legnagyobb ellensége tehát a nyulnak nem a nagy hó, hanem a jégkéreggel fedett hó, legyen a hó sok vagy akár kevés is.

A jégkéreg képződhetik a havon vagy nagyobb olvadásra következő állandó hideg folytán vagy pedig ólmoseső következtében; a nyulakra mindkettő egyaránt káros.

Több év óta kísérem figyelemmel a nyulkárosításokat. Kilencz év alatt legnagyobb károsítást észleltem az 1890/91. évi tél folyamán, a midőn a kezelésem alatt lévő erdőkben nem találtam a bálványfán kívül egyetlen fanemet, melyet a nyulak fel nem kerestek volna. Míg ellenben az 1892/93. évben daczára annak, hogy nagyobb hó volt, mint 1891. évben, a hideg pedig oly rendkívüli volt, hogy január havában 23—24 R. fokra szállt le a hőmérő, a nyulak károkat nemcsak az erdőben nem tettek, de még a gyümölcsenyésztő gazdáktól sem hallottam panaszt ellenük. Ennek oka az volt, hogy a nagy hidegben a hó egészen porszerűvé vált s így a nyulak könnyen kaparhattak benne.

A kár, mit a nyulak a legutóbbi télen okoztak, hasonló mértékű az 1891. évivel, mégis azzal a különbséggel, hogy az idő a károsításra rövidebb volt, mert csak február hó 8.-ától kényszerültek a nyulak a fák kérgével oltani éhségüket.

Az alföldi vidékeken előforduló fanemek közül a nyul legjobban kedveli a glédicset, tölgyet, sima szilt, ákáczt, lyciumot, szomorú és törékeny fűzet, fekete és erdei fenyőt, platánt, jegenye és fehérnyárt. A bálványon és caspisfűzön nyulrágást még nem észleltem, a bignoniát is inkább csak unalomból rágja meg, mit abból következtetek, hogy 1892. év elején, a midőn hó nem is volt, bignonián is rágódott a nyul, holott a vele szomszédos ákáczt és tölgyet nem bántotta.

A felsorolt fanemek közül első sorban azokat válogatja ki, a melyeknek sima a kérege s e mellett különállók,

melyeknek oldalágaik nincsenek. Az oldalágak a kéreghez való hozzáférhetést akadályozzák, épen azért az ilyen fákat nem szívesen keresi fel, a tölgyeknél azonban a vékony ágakat lerágja, hogy a törzshöz hozzáférhessen.

A nyulak által megrágott fák, ha lomblevelűek, okvetlen töre vágandók, mert a rágás feletti rész ugy is teljesen elszárad.

A sarjadzó fanemeknél csak egypár évi növedék esik áldozatul, ellenben a tülevelűeknél az egész fa elpusztul, vagy ha egy pár oldalág megmarad, ezek segélyével életben marad a fa, azonban csak girbe-gurba növésü egyedde fog kifejlődni.

A nyulak által 1890/91. évben okozott károkról tájékozást nyujtandó, felemlitem itt, hogy a kis-kun-dorosmai közbirtokosság tulajdonát képező 20 k. holdnyi faiskolában és gyümölcsös-kertben a fák nem lévén bekötözve, ezek kérgének körülragása által olyan nagy kár okoztatott, hogy a közbirtokosság kívánatosnak találta, hogy a faiskolát kezelő bizottság ellen az okozott károkért per indittassék. A nyulak által okozott kárt a közbirtokosság szakértője 5200 frtban állapította meg.

A nyulak ellen a mesterséges takarmánnyal való etetéssel nem igen védekezhetünk, mert a nagy hidegben nem elégszik meg a száraz táplálékkal, okvetlen szüksége van nedvben dusabb tápanyagokra is, a melyet csak is a fa héjában talál.

A védekezés egyedüli módja lenne egyes fákknak tél folyamán való döntése vagy nyesése, szétszörtan hagyva a levágott ágakat, a melyeket szintén előszeretettel rág meg a nyul.

Csemetekertekben azonban a nemesebb suhangokat igen czélszerű náddal körülfooglalva bekötözni.

A mennyire aggasztott a február havi ólmoseső, illetve a fákon ebből képződött jégkéreg, ép oly izgatottan lestem, hogy vajjon ennek a szokatlanul hosszú ideig tartott természeti jelenségnek milyen hatása lesz az ákácza pajzstetüjére.

Abban a reményben ringattam magamat, hogy a fágakat s a kisebb fák törzsét majdnem teljesen körülövedző 1—1.5 *cm.* vastag jégkéreg részben a levegő elzárásával, részben a befelé gyakorolt nyomással a pajzstetükben hatalmas pusztítást fog okozni.

Hogy reményem ténynyé vállalásáról mielőbb meggyőződhessem, jégkéreggel egészen és részben bevont s pajzstetükkel ellepett ákácza és zöldjuhar galyakat jelöltem meg, a midőn még a jégkéreg rajtuk volt; s ezeket a leolvadás után 4 nap múlva szobámba hoztam avégből, hogy a rajtuk lévő pajzstetük egészségi állapotát megvizsgáljam.

A galyakon és törzsecskéken mindenütt sok pajzstetü volt. A nagyító alá tett, jégburokkal korábban teljesen fedett és szabadon maradt pajzstetük között azonban meglepetésemre s legnagyobb sajnálatomra semmi különbséget nem találtam; meg voltak dermedve mind, de teljesen egészségeseknek látszottak.

Szobámban tartván őket pár óráig, a 12 fok meleg levegőben egyesek az ágon már kezdtek fel s alá járkalni, a legtöbb azonban még mozdulatlan volt. A mikroszkop alá hanyatfektetett példányok közül néhány lábait és tapogatóit is mozgatta. Hogy biztosan megállapíthassam, vajjon a pajzstetük közül hány % teljesen egészséges, a kéreg egy részéről finom ecsettel óvatosan leszedtem a pajzstetüket s ezeket egy üveglapon 16—18 fok meleg levegőjü szobába tettem; a teljesen dermedt állapotban lévő

pajzstetük 10 percz mulva feléledtek s mozogni kezdtek; a próbaolvasásokból kitünt, hogy csak 10—15% pusztult el.

A zöld juharon talált pajzstetüknél már kedvezőbb volt a pusztulási %, mert ezek közül a leirt eljárás után csak 15—20-at találtam 100 közül, a melyik életjelt adott magáról. Ezek csak 20 percz mulva éledtek fel a 16—18 fokos levegőben.

Valószínűnek találom, hogy a jégkéreg képződés a juharágakon valóban elősegítette a rovarok pusztulását, mert a tükörsima felületen a jégburok a fa héjához teljesen odasimulhatott, hézag alig maradt; míg az akáczfának durvább héján a jégkéreg alatt még mindig maradtak hézagok s a jéggé vált esőnek a fa héja felé való terjedése előtt sem volt oly akadály s a fahéjra gyakorolt nyomás is kisebb volt itt.

Hogy a pajzstetük mily utat képesek megtenni egy nap alatt, utóbbi esetből kiviláglik.

Tapasztaltam azt, hogy a szobában tartott pajzstetük, a mint az ág, melyen elhelyezkedtek, elszárad, szintén elpusztulnak. Hogy megfigyeléscimre mindig kéznél találjak élő pajzstetüket, a megtámadott ágakat földdel megtöltött virágcserepbe tettem s azt gondosan locsolgattam.

Két, pajzstetüvel megtámadott, 1.5 cm. átmérőjű, 25 cm. hosszú, 4 éves, kissé már durvább kérgű akáczfa törzsecske közé, — úgy, hogy egymást nem érintették, — egy éves simahéju, egészséges akáczfa ágat dugtam, melyen egyetlen pajzstetü sem volt.

Minthogy a vastagabb törzsecskének héja már nem nagyon kedvelt a pajzstetük előtt, ezek már az első 24 óra alatt, melyet 10—12 fokos levegőben töltöttek, tel-

jesén ellepték az egyéves ágacskát. De nemcsak itt helyezkedtek el, hanem a cserépben lévő földön s az ablak deszkáján — a melyen a cserép elhelyezve volt — szintén igen sok pajzstetüt találtam. Három nap múlva alig $\frac{1}{5}$ részük maradt meg a fent említett vastagabb törzsecskéken. Az egyéves ágakra rakodott pajzstetüknek legkisebb utat kellett tenni, az ablakdeszkán lévő pajzstetüknek azonban le kellett mászni a törzsecskéről, melynek félmagassága 12 cm; 3 cm utat a cserépben lévő földön, 5 cm-t a cserép falán felfelé, 15 cm-t a cserép külső falán lefelé, a cserép alá tett tányéron 6 cm-t kellett megtenniök, míg az ablakdeszkára jutottak, táplálkozásra alkalmas helyet itt sem találván, 15 sőt egyesek még 40 cm távolságra is mentek s itt tétlenül megálltak. (Míg a törzsecskén lévő pajzstetük eltávolításához bizonyos erő kell, addig az ablakdeszkán lévők gyenge fuvással kimozdithatók helyükről; ezek rövidesen elpusztulnak.)

Ezek szerint a pajzstetük 24 óra alatt 56—71 cm utat tettek meg oly lapon, ahol akadályokkal alig kellett nekik megküzdeni.

Az egy éves, sima héju akácza és zöld juhar ágakról — a hol továbbfejlődésükhöz szükséges tényezők mind meg vannak — melyek ugyancsak a cserépbe voltak elhelyezve, nem mozdultak a pajzstetük.

Szeged, 1895. évi február hó 22-én.

Kiss Ferencz,

m. kir. főerdész.

Hivatalos közlemények.

Jegyzőkönyv, felvétellett Budapesten 1895. márczius 24.-én az „Erdészet és Vadászati“ csoport csoportbiztosai részéről tartott gyűlés alkalmából.

Jelenvoltak: kálnoki Bedő Albert elnök, Horváth Sándor, Vadas Jenő, Tavi Gusztáv, Egerváry Gyula, Földi János csoportbiztosok, Gaul Károly, Csik Imre másodcsoportbiztosok, Havas József csoportbizottsági tag.

Szécsi Zsigmond távolmaradását bejelentette s helyettesül Vadas Jenő csoportbiztost jelölte ki.

Elnök az egybegyülteket szívélyesen üdvözölvén, az egyes csoportbiztosok, illetőleg ezek helyettesei eddigi működésükről beszámolnak s jelentik, hogy a bejelentési íveknek legnagyobb része már beérkezett, a kiegészítésekre vonatkozó felhívások pedig részint már szétküldettek, részint azoknak szétküldése folyamatban van.

Minthogy azonban egyes kiállítási tárgyaknak előállításáról, beszerzéséről és megrendeléséről immár gondoskodni szükséges, kéri a rendelkezésükre bocsátandó hitelösszeg nagyságának megállapítását.

Elnök tudomására hozza a gyűlésnek, hogy a csoport részéről a kiállítás rendezésére feltétlenül szükséges költségösszegnek felemelése ügyében a földmivelésügyi m. kir. minister ur Ó Nagyméltóságához intézett kérvényre még válasz nem jött; felhívja tehát a csoportbiztosokat, hogy a rendelkezésre álló 40000 frt összegben belül az egyes csoportoknak szükségletei megállapíttassanak.

Ennek értelmében az egyes csoportok között — a programjukban foglaltak nagy részének kihagyásával — fenti összeg a következőképen osztatott fel:

I. Erdővédelem stb. csoportnak	... ..	7000	frt.
II. Erdőhasználat „ „	... ..	12000	„
III. Erdőrendezés „ „	... ..	1500	„
IV. Építészet „ „	... ..	800	„
V. Szakoktatás „ „	... ..	500	„
VI. Vadászat „ „	... ..	8000	„
Általános kiadásokra, diszítés, iroda, szolgaszemélyzet stb. stb.	... ..	10200	„
	Összesen	40000	frt.

Felhatalmaztatnak egyuttal a csoportbiztosok, hogy a részükre jutott összegben belül a programmszerű kiállításuk rendezéséről a legnagyobb odaadással gondoskodjanak, figyelmeztetvén őket egyuttal arra is, hogy miután az illető összegekben az összes felmerülő kiadások, u. m. a tárgyak előállítás, beszerzése, szállítása, rendezése, térdijak, leszerelés, visszaszállítás s mindennemű más kiadás is befoglaltatik, a legnagyobb takarékoság szem előtt tartandó.

A csarnok helyiségeinek a csoportok szerinti elosztása tekintetében határozottatott, hogy a rendezésnél netalán szükségessé váló későbbi intézkedések fentartásával a vadászati csoport kiállításának rendezésére a körutra néző baloldali főbejárati belépő helyiség (1), a lépcsőház (8) és a belső nagycsarnok (o) m. p. kizárólagosan az állatesoportok felállítására az abban bemutatandó erdészeti kiállítással kapcsolatosan,

az erdőhasználati csoportnak az elnökségi irodán tuli három földszinti helyiség (3, 4, 5),

az erdővédelmi csoport részére az ezután következő két földszinti helyiség (6, 7),

az erdőrendezőségi és építészeti csoportnak az emeleten levő az iroda feletti helyiség és a hozzá vezető két folyosó (9, 10, 11),

végül a szakoktatási csoport kiállításának rendezésére az emeleten még visszamaradó két helyiség és az ezekhez vezető vezető két folyosó (12, 13, 14, 15) jelöltetik ki.

A csarnok alap- és keresztmetszeteit kiténtető, valamint a külső terület helyszini rajzainak elkészítésével, illetőleg sokszorosításával a csoport jegyzője bizatott meg azzal az utasítással,

hogy azokat az egyes csoportbiztosoknak — az elrendezés tervezetének elkészítése céljából — megküldje.

Több tárgy nem lévén, elnök a gyűlést felosztatja.

K. m. f.

Földi János, s. k.
jegyző.

Bedő Albert, s. k.
elnök.

Meghívó az Országos Erdészeti Egyesület 1895. évi rendes közgyűlésére.

Az Országos Erdészeti Egyesület idei rendes közgyűlését folyó évi augusztus hónap 28., 29. és 30. napjain Besztercebányán és környékén fogja megtartani a következő napirend és tárgysorozat szerint:

Megérkezés, augusztus 27.-én Szliácsra a magyar kir. államasutak zólyom-zólyom-brezói vonalán 12 óra 6 perczkor délben, 5 óra 54 p. délután és 8 óra 28 perczkor este érkező vonatokon.

Az igazgató-választmány ülése. Este közös vacsora. Meghálás a fürdőben.

Első nap augusztus 28.-án, reggel 7 órakor indulás külön vonaton Szliácsról Besztercebányára; 8 órakor megérkezés, 9 óráig a tagok elszállásolása.

Délelőtt 10 órakor a közgyűlés megnyitása a vármegyeház nagytermében és a tanácskozások megkezdése a következő tárgysorozat szerint:

1. Jelentés az egyesület működéséről a mult évi közgyűlés óta.
2. Az igazgató-választmány jelentése, az 1894. évi számadások megvizsgálása és az 1896. évi költségvetés megállapítása tárgyában.
3. Jelentés a Deák Ferencz alapítvány kamataiból kiírt pályázatok eredményéről.
4. Indítványok az 1896. évi ezredéves kiállítással kapcsolatban Budapesten tartandó közgyűlés tanácskozási tárgyaira nézve.

5. A Besztercebánya sz. kir. város tulajdonát képező erdők gazdasági viszonyainak ismertetése. (Bevezető előadás a 2. napon tartandó helyi szemléhez.)

6. A felvidéki nagyobb erdőbirtokok fatermésének értékesítésénél alkalmazható legcélszerűbb módozatok megvitatása.

7. A Garam völgyének Gömör és Zólyom vármegyei szakaszán és ennek mellékvölgyeiben levő erdők fatermésének kiszállításánál a multban és jelenleg alkalmazott rendszer ismertetése. (Bevezető előadás a harmadik napon tartandó helyi szemléhez.)

8. A Székely György-féle gyaluló fűrészpenge bemutatása (kapcsolatban a cs. és kir. szab. besztercebányai fabutorgyárban tartandó szemlével).

9. Egy új szögfelrakó műszer és a fototeodolit ismertetése.

10. Indítványok az egyesület céljainak előmozdítására általában. (Ilyen indítványok az egyesület titkári hivatalánál a közgyűlés előtti napig írásban bejelentendők).

Délben társasbéd a besztercebányai kaszinó nagytermében.

Délután szemle a cs. és kir. szab. besztercebányai fabutorgyárban és a helybeli kincstári usztató-gereben, végül a város nevezetesebb látnivalóinak megtekintése.

Este társasvacsera.

Második nap augusztus 29.-én: reggel kirándulás Hermándra a városi erdők s a város tűzifa-gerebjének, usztató-csatornájának, továbbá Stadler Tófor kir. tanácsos és a Hüttner-család fapapíranyag gyárainak és papirgyárának megtekintése végett.

Délben közös ebéd, azután a szemle folytatása; este visszatérés Besztercebányára.

Harmadik nap, augusztus 30.-án reggel 6 órakor külön vonaton kirándulás Zólyom-Brezóra; az ottani vasgyár és tűzifagerek rövid megtekintése után kirándulás kocsin a kövizi völgyben lévő báró Kemény Gábor-gáthoz; utközben a szállítási berendezések megismerése, azután a közgyűlés folytatása és bezárása; közös ebéd; délután visszautazás Zólyom-Brezóra és innen külön vonaton Besztercebányára.

Ezen napirenddel kapcsolatban van szerencsém az egyesület tagjait, valamint az erdőgazdasági ügyek iránt érdeklődő ügybarátokat tisztelettel felkérni, hogy az egye-

sület ezen közgyűlésén mennél számosabban megjelenni és tanácskozásainkban részt venni sziveskedjenek.

Kelt Budapesten, 1895. évi május hónap 24-én.

Tisza Lajos

elnök.

*

E meghívóval kapcsolatban tisztelettel kérjük azon tagtársainkat, kik e közgyűlésünkön megjelenni kívánnak, hogy ezen szándékukat s továbbá azt, hogy a tervezett kirándulások közül melyeken óhajtanak résztvenni, az elszállásolásról, fogatokról s egyéb szükségesekről való gondoskodhatás végett minél előbb s legalább augusztus 10.-éig a közgyűlés ügyvezetőjénél, Tomcsányi Gyula m. kir. erdőigazgató urnál Beszterczebányán *okvetlenül bejelenteni* sziveskedjenek, és pedig annál is inkább, mert a bejelentés elmulasztása esetében a közgyűlés ügyvezetője az illetőkről gondoskodhatni nem fogna.

Budapest, 1895. május 25.

*Az Országos Erdészeti Egyesület
titkári hivatala.*

Az 1895. évi tavaszi erdészeti államvizsgák.

Az idei tavaszi államvizsgák április hónap 22.-e és május hónap 11.-e között tartattak meg.

A vizsgáló-bizottságban Bedő Albert országos főerdőmester és ministeri tanácsos elnöklete alatt Garlathy Kálmán m. kir. erdőigazgató, Szécsi Zsigmond m. kir. főerdőtanácsos és erdőakadémiai tanár, mint vizsgálóbiztosok s végül Kallina Károly gödöllői m. kir. főerdőmester, mint vizsgálóbiztos és jegyző vettek részt.

A vizsga letételére összesen 46-an kértek engedélyt, kik közül engedélyt nyertek 45-en és pedig feltétlent 37-en s feltételes engedélyt 8-an.

Az engedélyt nyertek közül megjelentek 44-en, egy pedig a feltételes engedélyt nyertek közül a vizsgáról elmaradt.

Az írásbeli vizsga az „Országos Erdészeti Egyesület“ székházának nagytermében április 22.-én és 23.-án tartott meg, mely napokon a vizsgát tevőknek két-két kérdést kellett megfejtetniök. A kérdések erre a vizsgára is az „Orsz. Erd. Egyesület“ és a selmeczi erdőakadémia által ajánlott kérdések közül választottak.

Az írásbeli kérdések a következők voltak:

I. Középhegységben üzemrendezés alá kerül 1000 kat. hold erdő, melynek főfaneme mintegy 0·8 részben jegenye fenyő, 0·2 részben bükk. A talaj termőképessége megfelel általában véve az erdészeti segédtablákban foglalt fatermési táblák szerint az V. termőhelyi osztálynak; az erdő eddig szabálytalan szálalással használtatott s különösen az utóbbi 20 év alatt történt nagyobb használat, úgy, hogy ennek folytán a korosztályok jelenleg a következők:

van	mintegy	0·2	részben	121—140	éves	fa
”	”	0·1	”	101—120	”	”
”	”	0·1	”	81—100	”	”
”	”	0·2	”	61—80	”	”
”	”	0·4	”	1—20	”	”

Ezek a korosztályok az egész területen egymással rendetlenül keverve fordulnak elő; a zárlat általában jó, a szállítási és fakelendőségi viszonyok kedvezőknek mondhatók. Az egész fatermés fűrészáru termelés céljából egy vállalkozónak fog eladatni.

Kérdés: mely gazdasági főelvek tartandók szem előtt ezen erdő üzemének rendezésénél? A szálerdő mely alakzatai között lehet a fenforgó esetben választani, s minő előnyökkel és hátrányokkal lehet egyik vagy másik összekötvé? Minő megállapodások szükségesek a felújításra s az erdő ápolására vonatko-

zólág? Miként eszközözendő a hozamszabályozás, figyelemmel a korosztályoknak czélszerű rendezésére? Mennyi lesz a legközelebbi 20 év alatt remélhető évi fahozam a vizsgát tevő által tervezett hozamszabályozás alapján?

II. Miképen rendezendők be a fűrésztelepnek rakodó helyei, hogy az anyagok kezelése olcsóbb, átnézetes és könnyű legyen? Miképen kezelendők a fűrészműhelyből jövő lágú és miképen a kemény fűrészárúk, hogy minőségük a raktárban még hosszabb ideig való maradás esetén is mennél kevesebbet szenvedjen?

III. Hazai erdőművelésünk körében az ültetéssel való erdősítésnek mely módjait ismeri vizsgátevő? Mily tényezőktől függ valamely ültetésmódnak helyes megválasztása és okszerű alkalmazása s az ültetés idejének milyen befolyása van az egyes főfánemek csemetéinek fejlődésére?

IV. Irja le vizsgátevő azokat a főbb szabályokat, melyeket a magas hegységi fenyvesek rendes vágásaiban a fa döntésénél, a vágásban való kezelésnél és a völgyekbe való lecsusztatásnál szem előtt kell tartani, hogy a termelt fa minőségileg kifogástalan legyen s a termelésnél a legkevesebb anyag menjen veszendőbe.

A szóbeli vizsgák április 25.-étől május 10.-éig tartottak. A vizsgálat eredménye május 11.-én hirdettetett ki, s e szerint a 44 vizsgázó közül 5 (11·4%) jó, 22 (50%) kielégítően képesítettnek találtatott, ellenben 17 (38·6%) nem kapott oklevelet.

Mint a számok mutatják, a vizsgálat eredménye szokatlanul rossz, a mennyiben a mellett, hogy jeles eredményt egyik vizsgajelölt se tudott felmutatni, az oklevelet nem nyertek százaléka igen magasra, az eddigi átlagos 21%-nak majdnem kétszeresére szökött fel.

Megtörtént, sajnos, az is, hogy az egyik vizsgajelölt harmadszori kísérletre sem jutott oklevélhez. Nem volt az első eset, de, ha a vizsgajelöltek a mostanihoz hasonló gyenge készséggel jönnek a vizsgára, féltő, hogy nem lesz az utolsó sem! (Sylvius)

Különfélék.

Az erdészeti ponyvairodalmi vállalat ügye egyesületünk igazgató-választmányának f. hó 2.-án tartott ülésén, mint az ülés tárgysorozatának 8. pontja, ismét tárgyalás alá kerülvén, alkalmoszerűnek találom, hogy egyrészt magának a vállalatnak s másrészt a vállalat intencziójától megszabott irányban való továbbműködésnek érdekében e helyen újból foglalkozzam e kezdeményezéssel, abból a célból, hogy a t. szaktársak figyelme reáfordítatván az immár megvalósulás küszöbére érkezett kezdeményezés az ő szives közreműködésüket is megnyerhesse.

A kezdet nehézségei ma már nagyrészt túlhaladtak; a vállalat jövője szép reményekkel kecsegtet és pedig annyival inkább, mert maga egyesületünknek — erdészetünk érdekei iránt kiváló gondosságot s szeretetet tanusító — elnöke az eszmét nemcsak jóakarattal fogadta, hanem annak gyakorlati megvalósítása tekintetében az ő igen érdemes s a remélt sikerre nézve nagy erejű biztosítékot nyújtó közreműködését is megajánlotta.

Igen természetes azonban, hogy a teljes siker feltételei között nem kis fontosságú az az érdeklődés s ebből folyó ama támogatás sem, amit a t. szaktársaktól e lapok f. évi I. füzetének ugyanezen rovata alatt (112. oldalon) kértem, s amire a t. szaktársakat, a f. hó 2.-án tartott választmányi ülés jegyzőkönyvének 8. pontjára (l. e füzetnek 574. és köv. oldalán) hivatkozva, újból is kérem, különösen is megemlítvén, hogy maga az igazgató-választmány a t. szaktársak támogatásának elnyerését szintén kívánatosnak találta.

Erre a támogatásra több tekintetben szorul a vállalat. Első sorban ugyanis meg kell ismernie azt a szük-

ségletet, amit kielégíteni kívánunk. Általánosságban ez nem nehéz; mert mindnyájunk előtt régóta ismeretesek azok a bajok, amiknek eredete népünk erdőgazdasági tudásának és érzékének hiányosságaiból, s helyesebben mondva inkább a nép téves fogalmaiból támadott s amik az ország minden részén majdnem ugyanazon jelenségekben nyilatkoztak meg (pl. a korlátlan s rendetlen fahasznalat, az újraerdősítés elhanyagolása, a kiméretlen s mértéktelen legeltetés, vagy az erdei károsításokra s a lopásra való könnyelmű hajlandóság stb.). Az ilyen általános érdekű kérdéseket meglegelni tehát könnyű. De még ezekre nézve is igen üdvös volna megtudni, hogy a baj egyes vidékeken mennyire fejlett s mennyire gyökerezett meg a népfelfogásban, hogy a téves fogalmak a nép eszejárásában hogyan jelennek meg s hogyan volnának tehát ahhoz mért okoskodással legsikeresebben megközelíthetők s a nép lelkéből kigyomlálhatók.

Ezek mellett az általános érdekű kérdések mellett azonban igen sok olyan kérdés található, melyek csak helyenkint, a vidék természeti, gazdasági, műveltségi s más egyéb viszonyainak közrehatása mellett támadva szűkebb határookra szorulnak, s mely kérdések legelőbb azok előtt válnak ismerősökké, a kik az illető vidék népe között élnek, míg a távoli vidékek lakói csak esetleg és pedig az amott lakóktól vett értesülés alapján szerezhetnek tudomást róluk.

E kérdéseknek összegyűjtése képezi mindenek előtt a feladatot, melynek teljesítésénél a kívánt siker mellözhetlenné teszi a t. szaktársak szives közreműködését, mely közreműködésért fáradozásuk nem maradna jutalmazatlanul. Mert vajjon — az oktatásra s nevelésre szoruló nép művelésének s az ettől származó közgazdasági fejlődés-

nek hasznától el is tekintve, — nem figyelemre méltó eredményt óhajt s remél-e elérni egyesületünk az erdészeti ponyvairódmalmi vállalattal abban, hogy a nép erdőgazdasági ismereteinek gyarapításával, a nép gazdasági érzékében mutatkozó hiányok pótlásával, a nép erkölcsi nevelésével épen azokat az akadályokat kívánja elhárítani, amik az okszerű erdőgazdaság meghonosításán s továbbfejlesztésén fáradozó szakember törekvéseinek gyakran áthághatlanul utját szegik, őt legjobb esetben is lassu haladásra kárhóztatják s nemes ambíciójának sérelmére számos üdvös kezdeményezéstől visszatartják vagy elkeserítő sikertelenséggel elriasztják. Az állami kezelésbe vett községi stb. erdők kezelésénél munkálkodó t. szaktársak ebben, mint leginkább érdekeltek, nekem bizonyára igazat adnak.

Ily részletező tájékozottság mellett könnyű lesz az egyes vidékek szükségletét kielégíteni, minden egyes vidéken oly tárgyú ponyvafüzetek terjesztésével, amilyen az ottani viszonyoknak megfelelően választatott meg s a szerént dolgoztatott ki.

Az első füzet, miután szövege az e végett kiküldött bíráló-bizottság s az igazgató-választmány által kiadásra elfogadtatott, nemsokára ki fog kerülni a sajtó alól.

Abból az összegből, amit egyesületünk ez évre a vállalat megindítása céljából rendelkezésre adott, nagyszámu füzetet lehet ugyan kiállítani, de ez a szám ma még, egyéb támogatás híján, nem érheti el azt a mértéket, amit elegendőnek mondani lehetne.

E tekintetben a t. szaktársak csekély áldozattal szintén sokat tehetnének az ügy érdekében. Tekintve, hogy egy-egy nagyobb füzetnek nyomdai kiállítása csak 3—4 fillérbe, a kisebbeké pedig 1—2 fillérbe fog kerülni, nem

lehetetlen, hogy erdőbirtokosaink, vidéki gazdasági vagy kulturális egyesületeink bizonyos számú füzetnek megrendelésére magukat alkalmas felhívásra elhatároznák; magától értetvén, hogy a füzetek a megrendelőknek azon az áron bocsáttatnának rendelkezésére, mely ár a felmerült költségeket fedezi. Ily megrendelések esetében a füzeteknek azt a számát, a mennyire az egyesület részéről e célra szánt összeg keretén belül mennilehet, jelentékenyen szaporítani lehetne azért a t. szaktársak szives közreműködése s illetve előzetes tájékoztatása a tekintetben is igen üdvös eredménnyel járna!

Igen kívánatosnak mutatkozik a terjesztésnek az a módja is, hogy kiadandó füzeink egyenesen a ponyvára vitessenek s onnan jussanak a nép kezei közé. E tekintetben a t. szaktársak szintén igen jó szolgálatot tehetnének az ügy javára — s itt különösen fiatalabb szaktársaim szives figyelmét s jóakarátát óhajtanám igénybe venni, — ha a vidéken ponyvafüzetek elárusításával foglalkozók nevét s lakczimét megtudni s közölni sziveskednének, hogy azokkal érintkezésbe lépni s a figyelembe veendő szempontok korlátai között velük a füzetek terjesztését illetőleg megállapodásra jutni lehessen.

Ezekben óhajtottam röviden körvonalazni azokat a főbb kérdéseket, melyek megoldásához a siker teljessége érdekében mellőzhetlenül szükség van a t. szaktársak szives közreműködésére.

Tisztelt s szeretett elnökünk közbenjárására koszorus írónk, Mikszáth Kálmán felajánlotta remekül író tollát a vállalat támogatására, s remélhetőleg még ez évben kiadhat egyesületünk legalább is egy füzetet, mely az ő munkáját fogja tartalmazni!

Ne maradjunk tehát közönbösek mi, a kiket a vállalat felvirágoztatása legközelebről érdekel s kik csekély

utánnajárással, csupán jóakarattal igen üdvös szolgálato-
kat tehetünk! *Arató Gyula.*

Az „Erdőrendezéstan“ kézikönyve, melynek magában is önálló munkát képező I. részét a szerző, Belházy Emil, m. kir. főerdőtanácsos már teljesen sajtó alá rendezte, már jórészt készen van, úgy, hogy a becses könyv a jövő június hónap folyamán a legnagyobb valószínűség szerint elhagyja a nyomdát. A megrendelésekre való szokásos felhívásnak, jövő füzetünkben szándékolt szétküldését is megelőzőleg tehát, már most felhívjuk a t. olvasók figyelmét az értékes munka gyors megjelenésére, megemlítvén, hogy a mint a munka megjelenik, egyesületünk az addig beérkező megrendeléseknek azonnal eleget fog tenni. A mintegy 40 ivre terjedő mű ára az egyesületi tagok részére 3 frt, nem tagok részére pedig 5 frt lesz.

Ragadozó és duvad pusztítás. A zágrábi kir. erdőigazgatóság „mrkopalji“ erdőgondnokságának területében, mely a környékén élő ragadozó és duvadak bőségéről ismeretes, f. évi április hó 17.-től 25.-éig ritka eredmény éretett el eme vadak pusztításában. Elpusztított 12 róka, 3 farkas és 2 medve. Ezen vadakból strychnin-mérgezés áldozata lett 11 róka 3 farkas és egy medve, mely utóbbi eseta ritkaságok közé tartozik, mert ha meg is izleli a mérget, a kisebb mennyiség nem árt a medvének. A mérgezés az e vidéken levő, majdnem nyár derekáig kiterjedő szigorú télben elhullott őzek hullájának felhasználásával történik. Lövő fegyverrel 2 darab vad pusztult el, még pedig egy róka és egy óriási medve, melynek nagyságáról az alábbi méretekből lehetséges képet alkotni. A medve hossza az orrtól a lábak végéig 2 m. 53 cm. ; a koponya homlokszélessége 34 cm. ; a talpa szélessége 15 cm. E példány elejtése néhány legelőmarha életbenmaradását jelenti. (Közli : *Szeniczky Gyula.*)

A sono-king fáról (*Dalbergia Latifolia* Roxb. azonos a *D. javanica* Miq.).

Közép és keleti Jávában 250—300 *m.* magasombok terméketlen, vörösbarna, tömött, a keleti mousson-szelek hatása alatt rendkívül keményre összeszáradó és erősen repedező agyagtalajában tenyészik a hüvelyesek (*leguminosae*) családjához tartozó *Dalbergia Latifolia*, melyet a benszülöttek sono-king néven ismernek.

Nevezetes ezen fa nemcsak rendkívül értékes, fényüzési cikket képező, s butorokra használt fájáról, melyet Európa nyugati fapiaczain rózsafa név alatt értékesítenek, hanem arról is, hogy rendes körülmények között nem magról tenyészik, sőt a benszülöttek azt állítják, hogy a sono-king fát sohasem látták virággani, s gyümölcsét nem is ismerik; új egyedeket a gyökereiből való kisarjadzás útján hoz létre.

A sono-king fának ugyanis kétféle gyökerei vannak: a tápláló gyökerek, melyek lefelé irányulnak, a rendes fő- és számos, erősen elágazó mellékgyökerekből állanak, s különös ismertető jelük nincsen; és a tenyésző gyökerek, melyek a törzsből sugarasan ágaznak szét, eleinte 0·5—0·5 *m.* hosszban a földszínen haladnak, s azután a földbe hatolva vagy néhány *cm.* s legfeljebb egy-két *cm.* mélységben a talaj felszínétől vonulnak tovább; e gyökerek a törzsnél 5—10 *cm.* vastagok, de néhány *m.*-nyi távolságban már elvékonyodnak s csak 5—10 *mm.* átmérőjük van; színük piszkos sárgásbarna, igen szívósak és fás szerkezetűek és kötélhez hasonlítanak; nem ágaznak el erősen, s így kevés oldalgyökeret eresztenek, de alsó felükön nagy mennyiségű hajszálgökér található, melyek függélyesen lefelé törekszenek.

A kötélszerű tenyészgyökereken számos — bár nem

egyenletesen elosztott járulékos (adventív) rügy képződik, melyekből az anyafához teljesen hasonló, szép növésű új egyedek fejlődnek ki, s megerősödven, szintén bocsástanak szét tenyésző gyökereket.

Egy tanulmány tárgyává tett 16 éves sono-kling fa 200 új egyedet hozott így módon létre, melyek közül 17 db 2 m.-nél magasabb volt.

Ily természetes felújulás mellett az összes felújítási költséget számítva, a sono-kling fa költségei 30-szorta kevesebbet tesznek ki a csemete-kiültetés költségeinél, amennyiben Jávában a magról tenyésző fák csemetéiből 1 m.-re 3 csemetét, a sono-kling fa csemetéiből pedig 10 m.re egy csemetét ültetnek ki. A fent említett 16 éves fa mellmagassági átmérője (1·3 m. magasságban) 60 cm. volt és magassága 15·5 m.; a törzs kevésbé szabálytalan henger alakú; gyökérbordái nincsenek s csak néhány barázda huzódott végig rajta; 2 m. magasságig egyenesen nőtt fel, s itt villa-alakban 4 görbe, vastag ágra oszlott, melyek fonnebb hasonlóan ágaztak el; a lombzat rendkívül sűrű és sötétzöld színű; a fa koronájának alakja összenyomott gömbidom, melynek átmérője 12 m. A kéreg kívülről sötét szürkésbarna; a geszt-fa majdnem fekete és a 16 éves fánál még igen csekély mértékben jelentkezett; a szijács széles, fehér színű és szagtalan.

A sono-kling igen értékes, keresett, u. n. babos butorfát szolgáltat, mely iránt főképp Jávában nagy előszeretettel viseltetnek és Európába is sokat szállítanak belőle. (Forstl.-naturwissenschaftl. Zeitsch. után közli: *Jankó S.*)

Nagy füzfa Angliában. A legnagyobb füzfa állítólag Angolországban van és pedig a haverholmi parkban Lincolnshireben. Körülbelül 12 év előtt tettek ezen fán pontos méréseket, melyek szerint a füzfának 30 cm.-nyi ma-

gasságban a (talaj felett) 9 m.; 130 cm.-nyi magasságban 7 m. és $9\frac{1}{2}$ m. magasságban a korona elágazásainál 13 m. a kerülete. $3\frac{1}{3}$ m. magasságban a füzfa 8 nagy ágat bocsát a törzséből, melyek mindegyike egy-egy fa nagyságával bir. Az egyik oldalon az ágak 13 m.-nyire, másik oldalon $9\frac{1}{3}$ m.-nyire terjednek ki. Az egész fa 13 m. magas és ugy egész törzsében, mint ágaiban egészséges. Korát 1000 esztendőre becsülik.

(Közli: Gardener's Chronicle után: *Molnár Gy.*)

Nagy tüzvész pusztított a znióváraljai kir. közalap. erdőgondnokság erdejében f. évi április hó 16-án és 17-én, melynek áldozata lett mintegy 20 katasztrális holdnyi terület. A tüzvész még eddig ismeretlen okból keletkezett. Az erdőrész területe 149 kat. hold, és 0.5 zárlat mellett, részben bükk és részben erdei fenyő fiatalosból áll, melynek kora 20—25 év lehet. A tűz valószínűleg ismét gondatlanságból származott, talán gyufát dobott el valaki és a száraz bükkalom attól gyulladt meg. A keletkezett futótűz rohamos gyorsasággal terjedt tova ott, hol száraz bükkgalyak és tuskók voltak szanaszét, míg a közbe elegyített erdei és lucz fenyő csemetéken keresztül lassan huzódott odább, utjában felperzselve a 10—15 éves szépen kifejlett fenyő fiatalost. Az a szerencsés körülmény, hogy a tüzet gyorsan észrevették, továbbá a kellő segítség, valamint az oltási munkálatnak tapintatos és higgadt vezetése egyaránt közreműködtek arra, hogy a tűz továbbterjedését, bár nagy fáradsággal, megakadályozhatták; így aztán a tűz nem terjedt át a szomszédos szép reményekkel kecsegtető fiatalosba. A kár így is elég nagy.

(Közli: *Molnár Gy.*)

Változások az erdészeti szolgálat körében. (Kivonat a „Budapesti Közlöny“ f. évi 109. számából.) „Földmívelés-

ügyi magyar miniszterem előterjesztésére Horváth Sándor erdőigazgatót főerdőtanácsossá, Törzs Kálmán főerdő mestert erdőtanácsossá, Szepesi Gusztáv és Malbohán Ede erdőmestereket pedig főerdőmesterekké nevezem ki. Kelt Schönbrunnban 1895. évi április hó 27.-én. *Ferencz József* s. k., Gróf *Festetics Andor* s. k.“

Halálozás. Mandelik Dániel nyug. m. kir. erdőmester (Diósgyőrött), az országos erdészeti egyesület alapító tagja, meghalt. Béke poraira!

Egyesületi hirdetések.

Az „**Erdészeti Rendeleték Tára**“ 1880—84. (I.—IV.) évfolyamának III. kiadása teljesen elfogyott, valamint az 1890. (X.) évfolyam I. kiadása is. (Az I—IV. évfolyamot az egyesület mérsékelt áron visszaváltja. Ajánlatok a titkári hivatalhoz intézendők.)

Az „**Erdészeti Zsebnaptár**“ legújabb évfolyama (1895. évi XIV. évfolyam) megrendelhető az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál és pedig legzélszerűbben postautalvánnyal. Ára bérmentetlenül elküldve az egyesület tagjai részére 1 frt, nem tagok részére 1 frt 50 kr. Ha egy vagy két példány megrendelése esetében az előbbi árakon felül példányonként 15 krral több küldetik be, az elküldés bérmentve (keresztkötés alatt, ajánlva) eszközöltetik. Kettőnél több példány megrendelése esetében az elküldés zárt csomagokban történik s a szállítási díjat az átvétel alkalmával a megrendelő fizetheti ki.

„**Erdészeti növénytan**“ című, 200 arannyal jutalmazott pályamunka ára az egyesület tagjai részére 2 frt 80 kr.; nem tagok részére pedig 4 frt. Legzélszerűbben postautalvánnyal rendelhető meg az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál, mely a művet abban az esetben, ha a fentebbi összegen felül még 25 krajczár beküldetik (keresztkötés alatt, ajánlva), bérmentve küldi meg.

Az „Erdő-Őr“ vagy „Az erdészet alapvonalai kérdésekben és feleletekben“ című munka hatodik kiadása még kapható. Felkéretnek tehát azon erdőhivatalok, erdőgondnokságok és szaktársak, kik az erdészeti műszaki segédszolgálatra készülő egyének részére ezen könyvet megszerezni kívánják, hogy annak postautánvétel útján leendő megküldése iránt az „Erdészeti Lapok“ kiadóhivatalát értesíteni sziveskedjenek. Ára példányonként 3 frt. — Ha a megrendelés alkalmával a könyv ára mellett még 25 kr. postaköltség is küldetik, akkor a megküldés bérmentve (keresztkötés alatt, ajánlva) történik.

Az „Erdészeti Rendeleték Tára“ 1891. évi vagyis XI. és végül az 1892. évi, vagyis XII. évfolyama az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-utca 10. sz.) megrendelhető. Ára az egyesület tagjai részére, az az 1891. évfolyamnak 30 kr., az 1892. évfolyamnak 20 kr.; nem tagok részére pedig 60 kr., illetve 40 kr.

Az „Erdészeti Rendeleték Tára“ 1885.—89. (W—IX.) évfolyamának II. kiadása megjelent. Ára az egyesület tagjai részére 1 frt 20 kr. nem tagok részére pedig 1 frt 80 kr.

Az „Erdői facsetetek nevelése“ című munka megrendelhető az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-utca 10. sz.). Ára az egyesület tagjai részére 1 frt 50 kr., nem tagok részére 2 frt.

Ő felsége nagy fénynyomatu arczképe, a mely az egyesület nagytermében levő eredeti olajfestmény után készült, megrendelhető az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-utca 10.). Ára az egyesület tagjai részére csomagolással és postaköltséggel együtt 3 frt 50, nem tagok részére 4 frt.

Közvetlenül a szerzőknél rendelhetők meg a következő munkák:

Az „Erdőhasználatlan“ kézikönyve, melynek Szécsi Zsigmond m. kir. főerdőtanácsos, erdőakadémiai tanár által átdolgozott s bővített

II. kiadásának eddig még el nem kelt példányai a szerzőnek átadottak. A könyv ára az Országos Erdészeti Egyesület tagjai részére 6 frt, nem tagok részére pedig 8 frt. Megrendelhető postautalványon vagy pedig utánvétellel való küldésre egyszerű levelezőlapon is szerzőnél (Szécsi Zs., m. kir. főerdőtanácsos és akadémiai tanár, Selmeczbányán).

„**A tölgy és tenyésztése**“ czimű pályanyertes munka már szintén a szerzőnél, Fekete Lajos m. kir. főerdőtanácsos és akadémiai tanárnál rendelhető meg. Megrendelések egyszerű levelezőlapon, vagy postautalványon közvetlenül Selmeczre a szerzőhöz intézendők. Ára az egyesület tagjai részére 2 frt, nem tagok részére 3 frt.

Erdészeti Rendeleték Tára.

Rendelet

a ragadozó és kártékony állatok mérgezésénél követendő eljárás szabályozása és az az ellen vétők megbüntetése tárgyában.

23.542/895. V/b. Belügymin. szám. — 1. §. Ragadozó vagy kártékony állatoknak méreg által való pusztítása csakis hatósági engedély alapján eszközölhető. Az engedély kiadására a járási főszolgabíró illetve rendezett tanácsu és törvényhatósági joggal felruházott városokban a rendőrkapitány előterjesztésére: elsőfokulag a törvényhatóság első tisztviselője; másodfokulag a közigazgatási bizottság; harmadfokban pedig a földmivelésügyi magy. kir. minister illetékes. Két egybehangzó határozat ellen azonban további fellebbezésnek helye nincs. A járási főszolgabíró, illetve rendőrkapitány, a mérgezési engedély iránti kérvény előterjesztése előtt a szomszédos birtokosokat és községeket közbiztonsági szempontból meghallgatni s ezen körülményt és annak eredményét előterjesztésébe foglalni tartozik. — A mérgezésre az engedély megadandó, ha igazolva van az, hogy a ragadozó vagy kártékony állatok nagyobb számban mutatkoznak, folyamodónak kárt okoznak, általa másképen el nem pusztíthatók és a folyamodó a méreg használata és eltartása körül megszabott óvó szabályok betartása iránt kielégítő biztosságot nyújt. 2. §. A mérgezésre engedélyt nyert személyeknek a törvényhatóság első tisztviselője az I. f. egészségügyi hatóság meghallgatása után utalványt ad az esetről. Esetre megállapítandó mennyiségű méreg kiszolgáltatására, melynek alapján az engedélyezett méreg mennyiség az illetőnek orvosi vényre a gyógyszerész által kiszolgáltatható. Ezen utalvány kiadása alkalmával az elsőfoku egészségügyi hatóság megszabja egyuttal azon módozatokat, melyeket a méreg kezelése, eltartása, ezek ellenőrzése körül az egyes vidékek sajátos viszonyai között az alább felsorolt elveken kívül szükségesnek talál. 3. §. A mérgezés

csak egészen megbízható erdészeti és vadászati alkalmazottakra ruházható, s ezek nevei a mérgezési engedély iránti kérvényben a folyamodó által eleve bejelentendők. 4. §. Az engedély annak megnevezésével, hogy az kinek számára adatott meg, valamint azon határrészek (hegy, erdő, dűllő,) megjelölésével, a melyeken a mérgezés eszközlése engedélyezve lön, — a községben, valamint a szomszédos községekben és mindezekhez tartozó puszták és telepeken is a mérgezés használatba vétele előtt kellő időben a szokásos módon közhírré teendő, azon figyelmeztetéssel, hogy a mérgezett tárgyakhoz hivatlanul hozzá nyulni, vagy azokat eltulajdonítani a 10. §.-ban meghatározott büntetés terhe alatt tilos. — 5. §. Mérgezett hullák (ló, sertés, birka, kutya), szárnyasok, vér, zsiradék, tojások: erdők sűrűjében, csenderesek belsejében s egyéb a mérgezési időszak alatt művelés alatt nem álló, vagy legeltetésre nem használt területeken pedig oly helyekre teendők ki, melyek a közlekedési utaktól távolabb — a legkisebb távközt 100 méterre számítva — esnek. A mérgezett tárgy kitevéséről az illető községek előljáróságai a mérgezés kitévője által annak megtörténtét megelőzőleg legalább 5 nappal írásbelileg értesítendők. A község előljárói a mérgezés kitételét az értesítés vételétől számított 3 nap alatt a szokásos módon közhírré tenni tartoznak. — 6. §. A mérgezett tárgyra annak kitévője szigoruan felügyelni tartozik; a mely köteleességéből folyólag az engedélyező hatóságtól nyert e részbeni jogositvány alapján, az illető terepen nem birtokos — idegen — személyeknek a mérgezési záros időtartam alatt: a járás-kelest megtiltani jogosult. — 7. §. Ha a mérgezett tárgy kitévője, vagy bárki más annak tudomására jönne, hogy a mérgezett tárgyat valaki elvette, személyes felelősség terhe alatt kötelesek arról a községi előljáróságnak, — városokban a rendőrkapitánynak jelentést tenni. A községi előljáróság arról a főszolgabíróhoz jelentést tenni, a mérgezett tárgyak eltulajdonítóit pedig kutatni s felfedezés esetén megbüntetés végett a főszolgabíróhoz bejelenteni tartozik. Városokban ezen teendők végzése a rendőrkapitány feladata. — 8. §. A hol házi sertések járnak, a mérgezésnek helye nincsen. — 9. §. A mérgezési időszak elteltével a mérgezett tárgyat annak kitévője eltávolítani, illetve elégetni, s ha vérrel történt a mérgezés, a földet felásatni és ki-

égetni köteles. A mérgezett tárgyak eltávolításának, illetve elpusztításának megtörténte a községi előljárásnál bejelentendő. — 10. §. A ki hatósági engedély nélkül mérgez vagy a kiadott övrendszabályokat megszegi, amennyiben cselekménye vagy mulasztása súlyosabb beszámítás alá nem esik. Kihágást követ el 15 napig terjedhető elzárással és 150 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. A befolyó pénzbüntetések mindenkor az illető község szegényalapja javára fordítandók. — 11. §. Kihágások esetében az eljárás az 1880. évi 38547. sz. belügyministeri körrendelettel kiadott eljárási szabályok szerint az ennek 8. §-ában megjelölt hatóságok által eszközöltetik.

Budapesten, 1895. ápril 3-án.

A minister meghagyásából
Jekelfalussy, s. k.
ministeri tanácsos.

Felhívás

„az állami erdőtisztek gyermekeinek nevelését segélyező alap”-ból kiosztandó segélyek ügyében.

A földművelésügyi m. kir. ministerium szolgálati ügyköréhez tartozó állami erdőtisztek gyermekeinek nevelését segélyező alpból az 1895/96. tanévre a szabályzat értelmében a segélyek f. évi július hóban osztatnak ki.

Segélyben részesülhetnek a földművelésügyi m. kir. ministerium ügyköréhez tartozó, avagy az államerdészet szolgálati köréből nyugdíjazott s illetve elhalt erdőtiszteknek nyilvános joggal bíró gimnáziumokban és reáliskolákban vagy a selmeczbányai m. kir. erdészeti akadémián tanuló s illetve ezen tanintézetekbe az 1895. év őszén belépő fiugyermekei, illetve árvái, nemkülönben leányiskolákban vagy női tanítóképezdékekben tanuló s illetve ilyen intézetekbe belépő leánygyermekei illetve árvái, abban az esetben, ha a tanulási előmenetelt igazoló bizonyítványaikban a kimutatott osztályzatoknak legalább fele „jó” és „jeles”.

A jelenleg segélyben részesülők is *ujból* folyamodni tartoznak; egy-egy tisztviselőnek nemcsak egy, hanem megokolt

esetben két, sőt három gyermeke s illetve árvája is kaphat segílyt.

Az évi segílyösszeg a tanév folyama alatt tíz egyenlő havi részletben szolgáltatik ki. A kiosztandó segílyeknek legalább $\frac{2}{3}$ része fiuknak adatik.

A szülők vagy törvényes gyámok által benyújtandó írásbeli kérvények felszerelendők a szülők illetve árvák vagyoni állapotát feltüntető hatósági bizonyítvánnyal, továbbá a tanulónak a legutóbbi tanévről nyert bizonyítványaival.

Felhivatnak ennél fogva az érdekelt szülők illetve gyámok, hogy segílyben való részesülésért beadni kívánt kérvényeiket legkésőbb folyó évi július hó 8.-áig az „állami erdőtiszték gyermekeinek nevelését segílyező alap“ bizottságához (Budapesten, földmívelésügyi ministerium, II. em., „Erdészeti főosztály“) annál inkább beküldeni sziveskedjenek, mert később beérkező kérvények figyelembe nem vétethetnek.

Budapesten, 1895. évi május hó 28-án.

A segílyező alap intéző bizottsága.

Az Országos Erdészeti Egyesület pénztáránál teljesített befizetések.

(1895. évi április hóban.)

A rövidítések magyarázata:

ak. = alapítványi kamat; att. = alapítványi tőketörlesztés; kpa. = készpénz alapítvány; WKa. = Wagner Károly alapítvány; TLa. = grf. Tisza Lajos alapítvány; BAA. = Bedő Albert alapítvány; Asa. = Magyar erdőtiszték árvaleányait segélyző alapítvány; td. = tagsági díj; hd. = hirdetési díj; ld. = lapdíj; pk. = postaköltség; Ert. = Erdészeti Rendeletek Tára; áb. = átfutó bevétel; rb. = rendkívüli bevétel; EL. = Erdészeti Lapok egyes füzetei; Npt. = Erdészeti Zsebnaptár; nvt I. = Erdészeti Növénytan I. rész; nvt II. = Erdészeti Növénytan II. rész; ÓFa. = Ó Felsége fénynyomatu arczképe; Ecs. = Erdei facsometék nevelése; Fcst. = Fekete Lajos. Főbb fanemek esetetűinek természetese; Eht. = Erdőhasználatlan; ik. = takarékpénztári időközi kamatok; Ék. = Értékpapírok kamatai.

Befizetések	frt	Befizetések	frt
Beregszászi főszolgabíró hd.	6.31	Grill Károly nvt.	4.—
Brebenár József td.	3.—	Gödöllői erdőhivatal hd.	12.05
Bociat P. Valér nvt. 4.25 áb.	4.25	Gölniczbánya város hd.	7.30
— 80	5.05	Gasser Lipót hd.	3.15
Brennerberg Alfréd td.	8.—		
Bedross József Npt.	1.06	Hajdu Rezső Npt.	3.06
Binder József td.	8.—	Hudák Lajos att. 2.— ak.	
Besztercebányai erdőigazga-		1.—	3.—
tóság hd.	3.64	Husek Ferencz td.	3.—
		Hankó Pál td.	2.—
Csoma Gusztáv td.	8.—	Henrich Viktor Ert.	1.76
		Hering Samu ak.	4.—
Demeczy Jenő td.	8.—	Horvát-szlavon erd. egyesület	
Deutsch Zsigmond és társa		ka.	200.—
Npt.	1.50	Hirschl Henrik Npt.	3.30
Draskovich József td.	2.—		
Deé Mihály td. 5.— Npt. 1.15	6.15	Ihrig Eberhárd att. 7.— ak.	
Dobsina város td.	8.—	3.—	10.—
Daruvári urad. erdőhivatal			
hd.	3.35	Kaczvinszky Viktor ld.	3.—
Donnerdel Filip Npt.	1.56	Krajnyák János td.	5.—
		Karácsony Sándor td.	8.—
Erdélyi Ferencz td.	2.—	Karvas Emil két erdőőr rend-	
Erdődy György Ert.	— .20	bírságából Wk a	3.—
Első szászrégeni tutajkeres-		Kendrián László td.	5.—
kedő társulat hd.	4.15	Kernács Gyula Npt.	1.06
		Kende Dániel nvt. 3.05 Npt.	
Fábray Alajos td.	7.15	2.65	5.70
Fleischer János td.	8.—	Kiss Lajos Ffcs.	1.06
Fekete Ferencz Ert.	1.76	Král Emil td.	8.—
Fromm Miklós td.	8.—	Kováts Béla td.	2.—
Fogassy Géza td.	8.—		
		Lugosi erdőigazgatóság Ert.	72.06

Befizetések frt		Befizetések frt	
Lux János td.	4.—	Szepes-Remete város Npt.	6.06
Lippai főerdőhivatal ld.	112.—	özv. Sényi Gyözőné att.	160.—
Lugosi erdőpénztár hd.	9.23	Sipos János Npt.	1.56
Mirtse János Npt.	1.06	Simonyi István Npt.	1.56
Molesányi Ernő Npt.	2.06	Süsmegh Ignác Npt.	3.30
Magda Menyhért.	2.—	Staudner Jenő td.	8.—
Nagybányai főerdőhivatal Ert.	14 46	Stark Dezső td.	4.—
Nyul Sándor td.	27.—	Sári Mihály ld.	2.—
Pozsony város td.	8.25	Szarvas Mihály Npt.	1.56
Pultz Ferencz hd.	3.20	Sényi János td.	5.—
Pásztor Sándor td.	2.—	Trencsényi m. k. kp. erdőgond- nokság egy erdőőr rend- birságából W. K. a.	5.—
Pintér Mihály td.	8.—	Tiller Mór és társa hd.	8.—
Pánczél Ottó a földm. min. erd. oszt. egy emléktárgyra eszközölt gyűjtés marad- ványaként W. K. a.	14.—	Tuzson János td.	4.—
Pöschl Ferencz td. 5.— Ert. 1.85	6.85	Vadászffy Jenő ld. 3.— Npt. 1.—	4.—
Pehán Gusztáv Ecs.	1.50	Würsching Frigyes ak.	8.—
Papp Béla Npt.	1.15	Waldt Román td.	4.—
Petzrik Antal td.	8.—	Zágrábi erdőigazgatóság hd.	7.70
Rend Domokos td.	4.—	Zeller Géza td.	4.—
Rossipál Ede td.	8.—	Id. Zachár József nyug. erdő- gondnok td.	4.—
Retter Frigyes td.	8.—	Április hóban összesen	980.88
Rebek József Npt.	1.—	Jan.—Márcz. havi bevétel	9666.81
Ryll Viktor	8.—	Összesen : 10.647.69	
Sztelek Lajos Ecs.	2.—		

Szerkesztői üzenetek.

Tanos P. urnak Ujpesten. A jelen füzetnek különben is nagy terjedelme miatt sajnálatunkra nem válhattuk be abbéli szándékunkat, hogy „A faliczita” című igen szép rajzot az Ön könyvének bemutatójaképen már most közöljük. Szíves elnézését kérjük, kilátásba helyezvén, hogy a már kiszedett munkát júniusi füzetünkbe mindenesetre felvesszük.

G. S. urnak N.-on. A kérdések, melyekkel közleményében foglalkozik, mindenesetre fontosak. A velük való foglalkozás azonban egyszersmind nehéz, mert a községi (s ép úgy a közbirtokossági) vagyonkezelés hiányosságainak helyreépítését épen ama birtoktárgyat illetőleg kell keresni, melynek kezelésére az érdekelt birtokosok még ma is legkevesebb gondot fordítanak, legkisebb érzékük is lévén hozzá. Ez a komolyabb oldala, sőt ez a lényege a dolognak; a fatolvajlás maga inkább csak egyik jelensége, következménye a jelzett bajnak, mely jelenség a baj orvoslása esetén természetesen elmaradna vagy legalább meggyérülne. Lehetett volna ugyan, kivált a kérdés lényegének előtérbe állításával kimerítőbben megírni a közleményt; azonban alkalmat kívánván szolgáltatni arra, hogy mások is hozzászólhassanak helyi ismereteik alapján a kérdéshez, a vidéki levelek rovatában, ha elég tér nyílik, így is helyet adunk a közleménynek.

A mágneses elhajlás stb. (*K. M. urnak.*) A közleményt megkaptuk, de egyelőre föltre kellett tennünk. Ami a felhordó műszer ismertetésére vonatkozó kérdését illeti, azt válaszoljuk, hogy nem adhattuk számára helyet. Azokat a javításokat, amiket a készüléken illetve annak alkalmazásában ujjaknak jelzett, értesülésünk szerint részben már is megtette a műszergyáros, s különben is a műszer lényegét már két alkalommal ismertetvén, most már csak arra szorítkozhatnánk, hogy abban az esetben, ha a műszer valamely újabb, lényeges javítással forgalomba kerülne, magát a javítást röviden ismertessük.

A fanemelegyítésről, nőtér kihasználásról stb. (*D. P. urnak.*) Már többször üzentük többeknek, hogy mi a véleményünk a külföld szaklapjaiban megjelent közlemények ismertetéséről; nézzen csak utána a korábbi füzetekben. A tárgy ismeretével készített magvas kivonat a mi nézeteinkkel, a mi gyakorlatunkkal és tapasztalatainkkal párhuzamba állítva többet ér minékünk mindig a szó szerinti fordításnál. A mi pedig a terminusz technikusokat illeti, addig, míg a tervbe vett műszótár el nem készül, utmutatóul mást nem ajánlhatunk, mint nyelvérzékének a kiváló szépirodalmi munkák olvasása útján való művelése mellett jönevű szakiróink munkáinak s lapunkban megjelent dolgozatainak figyelmes olvasását. Ez az ut ugyan fáradságos, de célhoz vezet.

Az erdei tüzek és a tűzoltók. (*M. K. urnak T. T.-on.*) Miként levelében maga is beismeri, a közlemény kissé pongyolán van megírva s e mellett sok fölösleget tartalmaz, amitől meg kell szabadítani. Vannak azonban megszívlelésre méltó gondolatok is benne, s ezek kedvéért alkalom adtán lehetőleg tért nyitunk számára. Az átdolgozást a szükséghez mérten mi fogjuk teljesíteni. — A különfélék rovatában megjelent közleményért Önt a szokásos irói díj illeti meg s annak elküldése iránt már intézkedtünk.

Önszintező erdei busszola és lejt mérő műszer. A közleményt a rajzokkal együtt megkaptuk. A levelében hozzánk intézett kérdésekre szintén levélben válaszoltunk.

Hirdető-melléklet az „Erdészeti Lapok“ 1895. évi V. füzetéhez.

Az „Erdészeti Lapok“ mellett mérsékelt közlési díjért a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Dijszabályzat. Az első negyven (40) sorért soronkint negyven (40) krajczár, az erre következő husz (20) sorért, illetőleg a 41 egész 60-ik sorig, soronkint harmincz (30) krajczár, míg a 60-ik soron felül következő minden sorért egyenkint husz (20) krajczár számíttatik.

Táblázatok nyomdai szabály szerint kétszeres árral számíttatnak.

BUDAPEST

Magyar kir. udvari
szállítók.

Kincstári és uradalmi

erdőtisztek és erdőőrök

részére akár

BÉCS

Csász. és kir. ausztr.
udvari szállítók.

TELJES EGYENRUHÁKAT

akár pedig

egyes darabokat

valamint az

EGYENRUHÁZATHOZ TARTOZÓ EGYES RÉSZEKET

csakis valódi tartós minőségben szállít jótállás mellett

TILLER MÓR ÉS TÁRSA

BELGRÁD

Szerb királyi udvari
szállítók.

osztrák-magyar cs. és kir. udvari szállítók,
valamint perzsa császári és szerb
királyi udvari szállítók

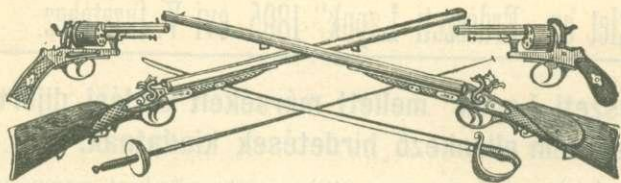
Budapesten, Károly-laktanya.

Kimerítő árjegyzéket kívánatra küldünk.

TEHERÁN

Perzsa császári ud
variszállítók.

Fontos utazók-
nak, vadászok-
nak, tiszteknek
és másoknak.

Revolverk.
Fegyverek

VADÁSZATI ESZKÖZÖK, KÜLÖNFÉLE EGYENRUHÁK

valamint a fegyverszakba vágó mindennemű czikkek

BÉCS, Ottakring GASSER LIPÓT Raktár BÉCS,
Festgasse II/13. I., Kohlmarkt 9.

cs. és kir. udvari és hadsereg-fegyver-gyáros

fegyvergyára által, jótállás mellett legjobb minőségben és legolcsóbb árakon szállítatnak.

Illusztrált árjegyzékek bérmentve és ingyen küldetnek.

Az erdőkezelésnél nélkülözhetlen!

A gömbölyű fa köbözésére a legezészerűbb és leghasználhatóbb eszköz

a „Cubus“ gömbölyű (törzs-) faköböző

Idő megtakarítás, a szem kimélése s feltétlenül hibátlan eredmény a legfőbb **előnyei** e készüléknek, mely különben bármely irodának díszét képezheti.

„Cubus“ I. alkalmazható	25 m/	hosszuságig,	60 c/m	vastagságig	4 frt.
„ II. „	30 m/	„	70 c/m	„	5 „
„ III. „	30 m/	„	71—120 c/m	„	5 „

Megrendelhető kizárólag a „**Centralblatt für Walderzeugnisse**“ útján (Bécs, III/2. Pragerstrasse 5.)

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Favásárlási hirdetmény.

A rimamurány-salgótarjáni vasmű részvénytársaság hajlandó kihasználás végett olyan tölgyerdőket venni, a melyekben a faállomány különösen bányafatermelésre alkalmas.

Ajánlatok az eladandó erdő részletes leírása és az eladási feltételek közlése mellett a rimamurány-salgótarjáni vasmű részvénytársaság erdészetéhez Rima-Brézóra (Gömörmege) intézendők.

Rima-Brézó 1895. ápril hóban.

Pályázat uradalmi erdészi állásra.

Gróf Forgách László Mándoki uradalmában egy erdészi állásra pályázat nyittatik.

Követelmények: erdészeti akadémiái diploma, magyar nyelv szóban és írásban, több évi önálló pagonykezelésről szóló okmány s főleg kellő jártasság a vadóvás terén.

Az állás 1896. január 1-én elfoglalandó.

A pályázni szándékozók kéretnek az eredeti okmányok vagy ezek hiteles másolataival felszerelt kérvényeiket a titkári hivatalhoz (Mándok, Szaboles vármegye) intézni.

(2/I)

Szikszay Sándor,
urad. titkár.

Eladó tölgyfa.

A szilágy-somlyói vasuti állomástól 8 klmtr. távolságra, a szilágy-nagyfalusi és zoványi határban, egy tagban (300 k. hold területen) fekvő erdőségből 12.600 darab tölgyfa eladó, 30 *cm.*-től 70 *cm.* átmérőig.

Ér tekezhetni báró Bánffy János szilágy-nagyfalusi uradalmában. Posta, távirtda helyt. Ügynökök nem díjaztatnak.

(3/I)

Báró Bánffy János.

Pályázat erdőöri állomásokra.

1848. szám. — Az alólirt m. kir. erdőhivatal kerületében megüresedett egy I-ső és egy II. oszt. főerdőöri, valamint egy III. és kettő IV. oszt. erdőöri állomás, mely állomásokra, illetve a fokozatos előléptetések folytán üresedésbe jövő öt IV. osztályu erdőöri és két III. oszt. erdőlegényi állomásra az állományszerű illetményekkel pályázat nyittatik.

A főerdőöri és erdőöri állomásokra pályázók felhivatnak, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában felsorolt valamennyi

IV

kellékeket, az állami szolgálatba ujonnan belépni kívánók pedig ezenkívül ép erős testalkatukat, különösen jó látó, halló és beszélő képességüket kincstári erdészeti orvos, megyei főorvos vagy honvéd törzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, valamint életkoruk és illetőségükről tanuskodó anyakönyvi kivonattal, továbbá a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban való teljes birását igazoló okmányokkal felszerelt, sajátkezüleg irt kérvényeiket folyó évi június hó 15.-ig ezen erdőhivatalhoz nyujtsák be.

Bustyaháza, 1895. év május hó.

(4)

M. kir. erdőhivatal.

Faeladási hirdetmény.

1601/1895. sz. — Alulírott m. kir. erdőhivatal írásbeli versenytárgyalás útján áruba bocsátja a szomolnoki erdőgondnokság A ü. o. és az óvizi erdőgondnoksághoz tartozó összes erdőkben az 1896. január 1-től számítandó 5 éven át az üzemterv szerint évente termelhető és pedig:

a szomolnoki erdőgondnokságban mintegy 7568 m^3 jegenye, lucz és erdei fenyő, az óvizi erdőgondnokságban mintegy 10821 m^3 jegenye és lucz fenyő haszonfa mennyiséget tövön az erdőben és bérbe adja az ennek feldolgozására szolgáló országuti és alsógereblyei fűrészgépeket az ezekhez tartozó épületekkel és rakodó helyekkel.

Ajánlatok mind a két erdőgondnokság hozamára, de külön külön is tehetők.

Mindkét gondnokság hozamára és a fűrészek haszonbérletére versenyezni kívánók kötelesek ajánlataikhoz 5600 forintnyi bánatpénzt az ajánlattól elkülönített borítékban csatolni.

A megfelelő bánatpénzzel és ivenként 50 kros bélyeggel ellátandó és f. é. június hó 6.-ának déli 12 órájáig az alulírott k. erdőhivatalhoz benyujtandó ajánlatokban a felajánlandó egységárak számjegyekkel és betűkkel világosan kiirandók, és egyuttal az is kifejezendő, hogy ajánlattevő az áru és szerződési feltételeket ismervén, azokat magára nézve kifogás nélkül és feltétlenül kötelezőknek elismeri.

Végül megjegyeztetik, hogy utóajánlatok el nem fogadtnak és hogy az árverési és szerződési feltételek az alulírott kir. erdőhivatalnál a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők.

Soóvárt, 1895. évi május hó 5.-én.

(5)

Magy. kir. erdőhivatal.

(Utánnymomat nem díjaztatik.)

Pályázat erdőöri állomásra.

129/1895. sz. — Borsod vármegye törvényhatósága területén lévő, az erdőtörvény 17-ik §-a alá tartozó kisebb erdőbirtokokhoz ellenőrködő erdőöri állomásra ezennel pályázat nyitattik.

Ezen állomással egybekötött évi javadalmazás 300 frt készpénzfizetés, 80 frt lakbér és 70 frt utazási átalány.

Pályázni szándékozók felhivatnak, miszerint a törvényszabta minősítést, eddigi szolgálatot, erős és ép testalkatot, különösen jó látó, halló és beszélő képességüket orvosi bizonyítvánnyal, valamint életkoruk és illetőségükről tanuskodó anyakönyvi kivonatot, továbbá a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban való tökéletes birását igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket legkésőbbben f. évi június hó 20-áig Borsod vármegye közigazgatási erdészeti bizottságához nyujtsák be.

Miskolcz, 1895, május hó 11.-én.

(6)

alispán elnök helyett:

Molnár Bertalan
főjegyző.

Pályázat erdőgyakornoki állásra.

A veszprémi Székeskáptalan ezennel pályázatot hirdet egy erdőgyakornoki állásra.

Fizetése 500 forint és egy szobából álló lakás, vagy lakás nélkül 600 forint.

Feltételek: akadémiai képzettség, magyar nyelv birása, gyakorlat a felmérésben.

Az állás f. évi július 1-én vagy legkésőbb július 31-én foglalandó el. Folyamodványok másolata a Jöszárgfelügyelőséghez Veszprémbe terjesztendők be.

(7/I)

Faeladási hirdetmény.

Az alólirott kir. erdőigazgatóság kerületéhez tartozó Fuzine, Merkopalj, Ogulin és Novi erdőgondnokságok 10 vágásában kijelölt mintegy 45.012 m^3 bükk és 26.467 m^3 jegenye és lucz fenyő hozam a választékokra való tekintet nélkül — összesen 81.204 frt 48 kr. értékre becsülve — zárt ajánlatok alapján f. évi jun. hó 20.-án fog eladatni.

Bővebb feltételek az alólirott kir. erdőigazgatóságnál — valamint a fentjelzett erdőgondnokságoknál is betekintheők — illetve megszerezhetők.

Zágrábban, 1895. évi május hó 21.-én.

(8)

Kir. erdőigazgatóság.

Árverési hirdetmény.

2164 kig. 895. — Heves vármegye közíg. erd. bizottsága 78/895. számú határozatával a Heves vármegye Szarvaskő községi volt urbéres birtokosság erdeje 18.175 holdnyi kiterjedésű II. fordaszaki vágásterületén talált 20 éves tölgyfa és nyerendő cseranyagnak nyilvános árverés utjáni eladását engedélyezte.

Az említett határozat értelmében alólirott főszolgabíró részéről ezennel közhírré tétetik, hogy ezen 859 ürköbméterre becsült, 29 éves, cserhántásra alkalmas tölgyfaanyag elárverezésére — melynek kikiáltási ára 1707 frt 50 kr.-ban állapított meg — határidőül 1895. évi május hó 31-ik napjának d. e. 10 órája Szarvaskő község közházához kitűzetik azzal, hogy ezen első árverési határnapon az árverésre becsajtott anyagok kikiáltási áron alul eladatni nem fognak.

A netalán megejtendő második árverés határidejéül 1895. évi junius hó 10-ik napjának d. e. 10 órája tűzetik ki Szarvaskő község közházához, mely alkalommal az elárverezendő anyag a legtöbbet ígérőnek kikiáltási áron alul is átengedtetni fog.

Az árverésre vonatkozó feltételek az egri járás főszolgabírói hivatalánál a hivatalos órák alatt az érdekeltek által megtekinthetők.

Eger, 1895. május hó 23.-án.

(9)

Maczki Emil s. k.
egri járási főszolgabíró.